

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

**МАТЕРІАЛИ
звітної наукової конференції
студентів коледжу
за 2015 рік**

www.ifk.pu.if.ua

Івано-Франківськ, 2016

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**МАТЕРІАЛИ
звітної наукової конференції
студентів коледжу
за 2015 рік**

Івано-Франківськ

2016

УДК 377.7+377.8

ББК 74.57

М-34

Матеріали звітної наукової конференції студентів Івано-Франківського коледжу Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за 2015 рік (31 березня 2016 року м. Івано-Франківськ, Україна). – Івано-Франківськ, 2016.-104 с.

Збірник містить тези доповідей студентів Івано-Франківського коледжу Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Правознавство».

За достовірність викладених матеріалів і текст відповідальність несуть автори тез.

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету – директор Івано-Франківського коледжу Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», кандидат філософських наук, доцент Москаленко Ю. М.

Заступник голови оргкомітету – заступник директора, спеціаліст вищої категорії Нестеренко С. В.

Члени оргкомітету:

Полякова Т. В.

Сидорук О. М.

Наконечна І. М.

Максимчук Г. М.

Селепій О. Д.

Ликтей Л. М.

Рудейчук-Кобзєва М. Я.

Редакційна колегія:

Нестеренко С. В., Полякова Т. В., Сидорук О. М., Наконечна І. М., Максимчук Г. М., Селепій О. Д., Івасів І. Я., Ликтей Л. М., Рудейчук-Кобзєва М. Я.

Організатори конференції висловлюють щире подяку батькам студентів та педагогічним колективам шкіл, де отримали базову середню освіту учасники конференції, за навчання, виховання та формування активної громадянської позиції.

Вступ

До збірки включені матеріали наукових доповідей і повідомлень студентів Івано-Франківського коледжу Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» звітної наукової конференції за 2015 рік.

Пропонований узвізі читача збірник матеріалів містить тези доповідей, виголошених у трьох секціях відповідно до спеціальностей студентів:

- секція спеціальності «Початкова освіта»;
- секція спеціальності «Дошкільна освіта»;
- секція спеціальності «Правознавство».

Проблема, над якою працює секція спеціальності «Початкова освіта» – «Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти». Метою роботи секції є пошук рішень з актуальних проблем сучасної педагогіки, обмін науковими результатами і дослідницьким досвідом.

Основні напрями роботи секції:

- психолого-педагогічні проблеми в освіті;
- загальна педагогіка;
- філософія сучасної освіти. Сучасні педагогічні технології та методики;
- сучасні педагогічні методи викладання;
- розвиток особистості молодшого школяра;
- проблеми виховання учнів початкової школи.

Проблема, над якою працює секція спеціальності «Дошкільна освіта» – «Теорія та методика дошкільної освіти: проблеми та перспективи розвитку». Основні напрями досліджень стосуються актуальних питань сьогодення першої ланки безперервної освіти в Україні. У центрі уваги секції – її величність Дитина. Коло наукових інтересів: психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку у сучасному соціокультурному просторі; оновлення змісту, форм і методів організації навчально-виховного процесу на засадах особистісно-зорієнтованих підходів, що передбачено державним стандартом – Базовим компонентом дошкільної освіти.

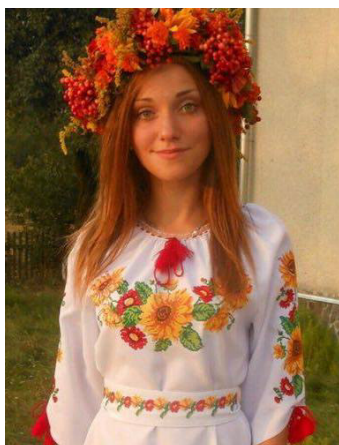
Проблема, над якою працює секція спеціальності «Правознавство» – «Перспективи розвитку правових наук очима правників-початківців». Актуальність наукових досліджень в напрямку юридичних наук спричинене необхідністю підвищення рівня правової свідомості громадян України. В період розбудови правової держави особливого значення набуває проблема вдосконалення законодавства, що є предметом дослідження в тезах доповідей студентів спеціальності «Правознавство». Досконалість правових норм, а також їх неухильне дотримання є безперечною умовою забезпечення основних принципів права в державі.

СЕКЦІЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»

Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти

КЕРІВНИК – кандидат педагогічних наук, спеціаліст другої категорії, голова циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта») Г.М. МАКСИМЧУК

СЕКРЕТАР – методист Педагогічного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта») Л.М. ЛИКТЕЙ

ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИННОЇ ПЕДАГОГІКИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ НАУКОВИХ ПРАЦЬ М. Г. СТЕЛЬМАХОВИЧА

Лілія Николин,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»,

член Івано-Франківської МАНУМ

Науковий керівник – Плетеницька Л. С.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст

вищої категорії, викладач циклової комісії

дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Родинна педагогіка є серцевиною виховного процесу, тому питанням родинного виховання присвячена значна кількість наукових праць. У дослідженнях учених Прикарпаття: М. Стельмаховича, Б. Ступарика, Р. Скульського, Б. Ковбаса, В. Костіва та інших пропоровано ідеали, які притаманні українській родинній педагогіці.

Педагогічна наука є результатом багатовікового досвіду виховання та навчання підростаючого покоління. Сучасна освіта залучає до свого активу ті методи, які були вироблені на попередніх етапах розвитку суспільної думки і сьогодні не суперечать навчанню та вихованню дітей і потребам українського суспільства. У світлі вимог сучасної педагогічної науки нам видається не належно дослідженою проблема застосування української родинної педагогіки в навчально-виховному процесі школи та позашкільних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Серед вітчизняних наукових розвідок, що торкаються питань родинного виховання, вагоме місце займають праці Мирослава Гнатовича Стельмаховича. Основні напрями родинного виховання вчений охарактеризував у працях: «Мудрість народної педагогіки» (1971), «Народна педагогіка» (1985), «Педагогіка життя» (1989), «Народне дитинознавство» (1991), «Українське родинознавство» (1994), «Українська родинна педагогіка» (1996), «Українська народна педагогіка» (1997). У фундаментальній його праці «Українська родинна педагогіка» уперше в історико-педагогічній науці висвітлено національну систему родинного виховання в Україні [4].

Традиційна українська родина, вважав М. Г. Стельмахович, - то «перша школа любомудрості, національного виховання, світлиця моральних чеснот і благородних вчинків, плекальниця рідної мови, народних звичаїв, традицій, свят, обрядів, символів, побутової й громадської культури». Педагог переконував, що «облагороджувальне проміння отчого світильника, мамина ласка, бабусина доброта, дідусева мудрість, тепло хатнього затишку в колі рідних братиків і сестричок на все життя залишають глибокий слід у душі і серці кожної людини» [3].

Мирослав Гнатович виокремив провідні напрями родинного виховання, а саме: духовне, моральне, трудове, розумове, естетичне виховання. Всі напрями розглядав у тісному взаємозв'язку та єдності, доводячи, що тільки комплексний вплив допоможе дитині вирости повноцінною особистістю. Власні міркування вчений підкріпив перлинами народної мудрості, що надзвичайно вдало вплітаються у канву наукових досліджень. «Розум – найбільше багатство», «Мораль чиста – краще всякого намиста», - цими влучними народними висловленнями Мирослав Гнатович закріпив провідну роль розумового й морального виховання у формуванні гармонійної особистості [2].

Найбільш придатним матеріалом, який би забезпечував оптимальний шлях до оволодіння дітьми мовною культурою, М. Г. Стельмахович вважав фольклорні твори. На думку вченого, прислів'я та приказки можуть стати для вчителя «щоденним хлібом», який із вдячністю споживатимуть його учні та навчатимуться шані до свого народу й мови [1].

Неабияке методичне чуття, напрацьоване М. Г. Стельмаховичем під час роботи учителем української мови та літератури в школі, дозволило вченому у подальшому давати виважені й продумані поради щодо використання народознавчих матеріалів у процесі навчання та виховання підростаючого покоління. Так, у цілій низці статей педагог звертає увагу вчителів на необхідність використання загадок під час уроків як у початковій, так у середній школі. Відшліфованість їх форми, алегоричність, метафоричність, мелодійність – це ті риси, які роблять загадки педагогічним матеріалом, який особливо позитивно сприймається найменшими школярами, а тому роботу з ними варто розпочинати вже з першого класу. Мирослав Стельмахович вважав, що відгадування загадок впливає на формування послідовного викладу думки, обґрунтування своєї відповіді, що не може позитивно не впливати на культуру мовлення учня. Загадки та казки збагачують творчу уяву дитини, виробляють навички усного мовлення, дотепність, будять фантазію, гумор, природний потяг до спілкування.

Учений не оминув увагою українські народні пісні як текстовий матеріал виразного дидактичного спрямування. Їх Мирослав Гнатович рекомендував використовувати у процесі всього періоду навчання школярів, адже народна пісня супроводжує кожну сім'ю і кожну дитину від народження. Взаємоповага, турбота про ближніх, увага й любов між членами сім'ї замальовується в українських піснях, які, на думку М. Г. Стельмаховича, повинні використовуватись у цілих циклах тем, які вчитель опрацьовує з учнями початкової школи. Колискові, колядки, щедрівки, гаївки, веснянки, пісні про матір – це далеко не повний перелік народних пісень, який має бути в педагогічному арсеналі вчителя-практика.

Висновки. Скарбницю народних засобів, методів і прийомів родинного виховання, зібраних та описаних М. Г. Стельмаховичем, доцільно використовувати в українських сім'ях, а також вчителями, соціальними та педагогічними працівниками, які причетні до формування особистості дитини, в навчально-виховному процесі початкової школи.

Видатний педагог зазначив, що «прекрасним стимулюючим засобом засвоєння мовного багатства є дитячий фольклор, який охоплює словесну творчість дорослих для дітей (колискові пісні, пестушки, потішки, забавлянки, небилиці, казки про тварин, чарівні казки, бувальщини, билиці), творчість дорослих, яка з часом перейшла в дитячий репертуар (заклички, загадки, примовки, приспівки, ігрові пісні, лічилки), і безпосередньо дитячу творчість (скоромовки, дражнилки)» [2].

Список використаних джерел

1. Стельмахович М. Українознавство в національній школі. Посібник для вчителів (у співавторстві з С. Домбровським, Р. Скульським, Б. Ступариком, В. Хрущем). – Івано-Франківськ, 1995. – 8 друк. арк.
2. Стельмахович М. Українська народна педагогіка / М. Стельмахович. – К. : 13МН, 1997. – 232 с.
3. Стельмахович М. Українське родинознавство / М. Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1994. – 56 с.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Лілія Масляк,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Максимчук Г. М.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст другої категорії, голова циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми психолого-педагогічної готовності дитини до школи не викликає жодних сумнівів, адже психологами встановлено, що вік від 6 до 7 років є перехідним між дошкільним і молодшим шкільним періодами. Саме у такому віці відбуваються значні зрушення у формуванні особистості дитини. Змінюються її спосіб життя, зміст і форми спілкування з іншими людьми, різко зростають можливості фізичного і психічного розвитку, породжуючи нові потреби, інтереси, а отже, й нові спонукування до дедалі більш різноманітних видів діяльності.

Часто батьки, а іноді й учителі, вважають основними показниками готовності до школи ознайомлення дитини з літерами, вміння читати, рахувати, знання віршів та пісень. Однак це мало впливає на успішність навчання. Натомість, спостереження педагогів показують, що дитина, яка вступає до школи, повинна бути зрілою у фізіологічному та соціальному сенсі, має досягти відповідного рівня розумового та емоційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Загалом у педагогічній і психологічній науках й досі існують розбіжності щодо розуміння понять «підготовка до школи», «готовність до школи», «шкільна зрілість», «психологічна готовність до школи». Потрібно розрізнити такі поняття як «готовність» та «підготовка». Підготовка – сукупність різних прийомів, які здійснюють батьки, психолог та вихователь з метою підготувати дитину до навчання в школі та передбачає загальну і спеціальну підготовку. Перша – це фізична, інтелектуальна, особистісно-вольова готовність, друга – готовність включитися у засвоєння предметних знань, умінь і навичок. Сама ж готовність дитини до навчання в школі розглядається як інтегративний результат цих напрямків діяльності, що складається у неї на завершення дошкільного дитинства і сприяє адаптації до умов шкільного навчання (О. Савченко).

Психологічна готовність до школи – це такий рівень психічного розвитку дитини, який створює умови для успішного опанування навчальної діяльності.

Педагогічна готовність до школи – це запас знань, умінь і навичок, наявний у дитини на момент вступу в школу [2].

Основними компонентами психолого-педагогічної готовності (за Д. Б. Ельконіним) є:

1. Інтелектуальна готовність до шкільного навчання, яка пов'язана з розвитком розумових процесів.

2. Особистісна готовність до шкільного навчання. Щоб дитина успішно вчилася, вона насамперед, повинна прагнути до нового шкільного життя, до «серйозної» справи.

3. Емоційно-вольова готовність до шкільного навчання засвідчує здатність дитини регулювати свою поведінку в різноманітних ситуаціях спілкування.

Крім зазначених складових можна виділити додатково ще одну – розвиток мови. Адже вона зв'язана з інтелектом і відбиває загальний розвиток дитини і рівень її мислення.

Зазвичай виділяють три основні групи труднощів, з якими стикаються неготові до школи діти. Перша група труднощів стосується системи взаємин і взаємодії з однолітками, друга – сфери спілкування з дорослим, третя – сфери власної самосвідомості [1].

Однією з головних причин непередготовленості дітей до навчання є висока тривожність. Таке часто трапляється при постійному невдоволенні діяльністю дитини з боку вчителя і

батьків, велика кількість зауважень, докорів. Другою, не менш важливою причиною, є негативна демонстративність. Демонстративність – особливість особистості, пов'язана з підвищеною потребою в успіху й увазі до себе з боку навколишніх. «Відхід від реальності» – це ще один варіант несприятливого розвитку. Він виявляється, коли в дітей демонстративність поєднується з тривожністю. Не досягаючи істотних успіхів у навчанні, такі діти так само, як і чисто демонстративні, «випадають» із процесу навчання на уроці. Але виглядає це інакше, вони не порушують дисципліну, не заважають працювати вчителю й однокласникам, вони просто «витають у хмарах».

Особлива відповідальність за розвиток та повноцінне дорослішання дитини покладається на батьків, вихователів, педагогів. Сьогодні не потребує додаткових доказів твердження, що лише в співробітництві сім'ї та дошкільного закладу можливе здійснення ефективного впливу на розвиток особистості дитини. Доведено, що розлади психічного здоров'я частіше трапляються у дітей, що перебувають в ситуації дисгармонійних взаємин із дорослими, а психологічно здорові діти розвиваються тільки у взаємодії та спілкуванні із старшими. Тому одним із ключових напрямків діяльності психологічної служби дошкільного освітнього закладу є психологічна просвіта. Вона передбачає формування у батьків, педагогів та адміністрації потреби в психологічних знаннях, бажання використовувати їх для підготовки дитини до повноцінного життя та навчання у школі.

Готувати дитину до шкільного життя необхідно за такими правилами:

- заняття мають будуватися на принципі добровільності та зацікавленості;
- тривалість заняття має не перевищувати 20-25 хвилин з обов'язковою фізкультхвилиною;
- не намагайтесь чогось навчити дитину, коли вона втомлена, роздратована;
- найголовніше, щоб заняття були не довготривалими, а регулярними;
- підготовка до школи має бути системною, комплексною, відповідати віковим та індивідуальним особливостям дитини, адекватною за навантаженням і вимогами [2].

Важливо розуміти, що на сучасному етапі досить велике значення мають методики діагностики підготовки дитини до школи. Діагностика займає в роботі дитячого психолога досить значну частку. Вона потрібна для того, щоб прояснити для себе та батьків, з чим власне є сенс працювати. Крім того, діагностика потрібна і для того, щоб перевірити правильність методів, з якими працює психолог. Усі методи діагностики готовності дитини до навчання в школі можна поділити на 4 великі групи:

- внутрішньоособистісна діагностика;
- методики для визначення рівня розвитку психічних процесів;
- міжособистісна діагностика;
- методики на визначення рівня готовності до школи [1].

Найважливішими методиками для діагностики готовності дитини до школи є: «Бесіда про школу» (Т. Нежнова), «Філіппінський тест для діагностики морфологічної готовності до школи», «Тест Керна-Йірасика. Діагностика готовності до школи», «Опитувальник орієнтовного тесту шкільної зрілості», «Будиночок» (Н. І. Гуткіна), «Мотиваційна готовність до школи. Тест за Т. Д. Марцинковською».

Висновки. Отже, навчання дітей дошкільного віку потребує від учителів певної внутрішньої перебудови, завдання психолога – роз'яснити педагогам, які аспекти зумовлюють корекцію звичних для педагога методів навчання та виховання. Тож тільки робота батьків, педагога та психолога, яка здійснюватиметься у правильному напрямку, зможе допомогти дитині стати справжнім учнем та реалізувати свої прагнення і починання впродовж усього життя.

Список використаних джерел

1. Готовність дитини до школи / Упоряд.: Л. Богуславська, Т. Гончаренко, Л. Кондратенко / За ред. С. Максименка, О. Главник – К.: Главник, 2004. – 112 с.
2. Сливка Г. Вступ до шкільного життя. Курс для батьків майбутніх першокласників. / Г. Сливка // Психолог. – К. – 2009. С. 3-26.

РОЛЬ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Наталія Теремко,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

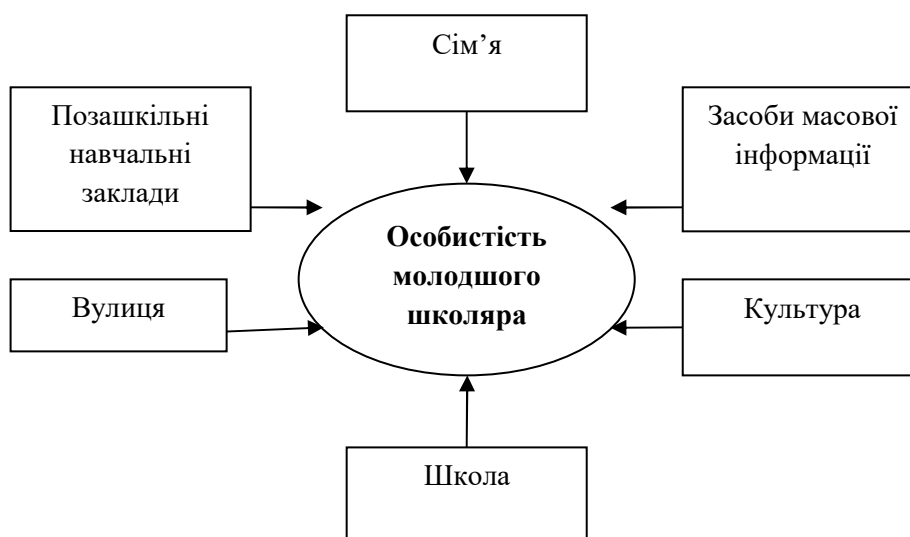
Науковий керівник – Максимчук Г. М.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст
другої категорії, голова циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Початкова
освіта»)

Актуальність проблеми. Формування особистості молодшого школяра – складний, тривалий і суперечливий процес. Проблема виховання дитини у сім'ї завжди хвилювала людство і не втратила своєї актуальності і в наш час. Сьогодні гостро постає питання про роль і функції сім'ї. Труднощі і невдачі у вихованні набувають особливої важливості і звертають на себе увагу. Вони змушують нас замислитись про те, що визначна роль у вихованні дитини відводиться не тільки школі, але й сім'ї, яка закладає основний фундамент, на якому будується подальше життя дитини.

Виклад основного матеріалу. Поняття «особистість» є предметом вивчення багатьох наук. Особистість (з лат. означає «персона») – цілісна сукупність соціальних властивостей людини, що формується та видозмінюється протягом усього життя [1]. Кожна особистість є унікальною, неповторною і саме у цьому виявляється її самоцінність, право на суспільне визнання, шанування гідності. Вона формується здебільшого під впливом багатьох факторів і навколишнього середовища, в якому вступає у безліч відносин зі світом людей і речей. А. І. Кузьмінський виокремлює такі фактори формування особистості, а саме: сім'я, культура, школа тощо (див. Схему 1.).

Схема 1.

Сім'я впливає на все життя людини, але найбільш значна її роль на самому початку життєвого шляху, коли закладаються моральні основи особистості. У молодшому шкільному віці формується ряд важливих основ: характер, емоції, якості, які повинна закласти саме мати з батьком. Сім'я легше й ефективніше всього здійснює індивідуальний підхід до дитини, вкладаючи в неї з перших днів життя моральні якості. Можна сказати, що в сфері

духовно-морального виховання провідну роль відіграє мати. Якщо батьки зможуть реалізувати зміст морального виховання, то їм легко буде вдаватися закладати якості громадянина, патріота нашої держави і решту необхідних загальнолюдських позитивних якостей, які потрібні для того, щоб успішно іти по життю, досягати своєї цілі, будувати відносини з близькими людьми, які нас оточують.

Питанням сімейного виховання приділяли увагу такі педагоги-філософи, як давньогрецький мислитель Конфуцій, Песталоцці, Г. С. Сковорода, О. В. Духнович, С. Ф. Русова, Г. Г. Ващенко, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський. Вони твердять, що розум і знання можна розвивати всюди, в тому числі, і в школі, але душевна теплота, чутливість (емоційність) плекаються тільки в родині. Саме в ній створюється атмосфера любов'язності, яка так необхідна для формування характеру й особистості дитини. Саме родина є першою школою дитини.

Сімейне виховання – це цілеспрямовані, свідомі дії, які здійснюються батьками під впливом стереотипів з метою формування певних вмінь і якостей у дитини. Причиною неправильного сімейного виховання є помилки, яких часто припускаються батьки. У складних для сучасної сім'ї умовах найбільше страждають діти. Виходом з цього стану може стати лише пошук підходу до виховання своєї дитини як індивідуальності, створення такого середовища, в якому вона розвиватиметься й творитиме єдину у світі особистість, що допоможе їй в навчанні і в житті [2].

Довіра і страх, впевненість і несміливість, спокій і тривожність, щирість і теплота на противагу відторгненню і холодності – всі ці якості дитина здобуває у сім'ї. Батьки використовують методи і засоби виховання, які допомагають закласти у свідомість дитини певну систему норм і правил. Для досягнення цієї мети вони заохочують або карають її, прагнуть бути зразком для наслідування або несвідомо стають ним. У тривожних матерів, наприклад, часто виростають тривожні діти. Нестримний батько, нерідко сам того не відаючи, формує схожий тип поведінки у своєї дитини.

Виховання дитини – це насправді важка робота. Але саме воно є першоосновою розвитку дитини як особистості. Духовний вплив батьківського дому на формування особистості створюється завдяки щирій материнській ласці, небагатослівній любові батька, домашньому теплу, піклуванню, затишку і захисту. Любляча сім'я створює оптимальні умови для розвитку дітей. Це сім'я, яка досягла гармонійного взаєморозуміння з дітьми, де спілкування з ними – величезна радість, де переважає позитивний, доброзичливий емоційний настрій.

Висновки. Формування особистості дитини молодшого шкільного віку здійснюється під впливом багатьох факторів, але саме успішність формування залежить насамперед від сім'ї. Сім'я – це першооснова духовного, економічного і соціального розвитку суспільства. Виховна функція сім'ї спрямована на розвиток і формування особистості дитини, її соціалізацію. Сімейне виховання дає дитині всю гаму почуттів і уявлень про життя. Його сила й значення незрівнянні з жодним іншим, навіть з дуже кваліфікованим вихованням у школі та позашкільних навчальних закладах. Головним у сімейному вихованні є вимоги батьків та взаємоповага, що панують у сім'ї.

І пам'ятайте: «Виховуючи свою дитину, ви виховуєте майбутню історію нашої країни, а значить – і історію світу» (А. С. Макаренко).

Список використаних джерел

1. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. О. Педагогіка родинного виховання : Навч. Посіб. – К.: Знання, 2006. – 324с.
2. Прийменко В. Вплив сім'ї на успішне навчання дитини // Початкова школа – 2006. - № 3. – С. 52-55.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГІЧНО ЗАНЕДБАНИМИ ДІТЬМИ

Богдана Василюк,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Максимчук Г. М.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст другої

категорії, голова циклової комісії дисциплін

професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Любов, ненависть, заздрість, критичне ставлення до батьків, вчителів, ровесників – ці та інші феномени сучасного людського буття складають психологічний зміст кризового стану сучасного дитинства. Тож нам, як майбутнім учителям та майбутнім батькам слід глибше розглянути та дослідити дане питання.

Виклад основного матеріалу. У педагогіці є різні підходи щодо означення понять: «важкі» діти, «педагогічно запущені» вихованці, «важковиховувані» діти, «педагогічно занедбані» діти.

Важковиховуваними називають дітей, які систематично порушують встановлені норми і правила поведінки, з відразу ставляться до навчання, виявляють негативне ставлення до соціального оточення. Поняття «педагогічно занедбана дитина» використовують останнім часом для опису проблем, які виникають у дітей різного віку через відхилення у навчальній діяльності [2]. Але причина цього явища зароджується ще у початкових класах і часто пов'язана з родинним вихованням. Якщо даних труднощів вчасно не усунути, вони стають хронічними.

Особливостями поведінки педагогічно занедбаних дітей є:

- матеріальні потреби переважають над моральними;
- нерозвинені соціальні потреби;
- діти перебувають поза зв'язками з постійними учнівськими колективами;
- не володіють методами пізнавальної діяльності;
- перекручені естетичні потреби;
- нерозвинена, засмічена вульгаризмами, жаргонною лексикою мова;
- спостерігається непослідовність, суперечливість у поглядах і переконаннях;
- відсутні чіткі уявлення про норми поведінки, обмежено почуття відповідальності за свої вчинки;
- вкрай обмежені інтелектуальні інтереси;
- приховують свою діяльність від батьків, учителів та однокласників.

Педагогічні працівники нарікають на те, що у школах збільшується кількість дітей, які не можуть впоратися із шкільною програмою. Медичні працівники стурбовані тим, що здоров'я учнів погіршується. Обидва фактори поєднуються сьогодні в одне явище, яке називається шкільною дезадаптацією.

Помилка у вчителя – відхилення в учня [1]. Дезадаптація дитини у школі особливо проявляється у класах, де учителям властивий пасивно-негативний або активно-негативний стиль ставлення до дітей.

Від досвіду вчителя, його знань, рівня володіння способами навчальної діяльності й уміння передавати ці способи значною мірою залежить те, наскільки комфортно дитина буде почуватися у школі, оскільки саме на вчителів покладена відповідальність за створення сприятливих умов для психологічного комфорту дитини.

На жаль, доводиться визнати, що більшість вчителів вважають пріоритетним навчальні завдання, а соціальні відсувають на другий план. Однак необхідно мати на увазі,

що дитина, яка «не встигає», може перетворитися на «важку». І «важку» не тільки для батьків і вчителів, а й для самої себе, бо насамперед переживає труднощі. Навчальні та соціальні завдання у процесі навчання й виховання учнів мають бути тісно взаємозалежні.

Опитування, проведені серед молодших школярів, показали, що найчастіше «важкими» діти називають ситуації, пов'язані з школою, навчанням. Ось найпоширеніші з них: 1) перевірка знань під час контрольних та інших письмових робіт; 2) відповідь перед класом; 3) одержання поганої оцінки; 4) незадоволеність батьків успішністю.

Неуспішність спричиняє у школяра переживання, втрату основного стрижня свого життя, призводить до соціальних негативних наслідків і різних деформацій у розвитку особистості.

Основні причини шкільної дезадаптації варто шукати в особливостях взаємодій у системах: «учень – учитель», «учень – батьки», «учень – учні».

Найголовніше пам'ятати, що «некерована» дитина часто потребує співчуття і допомоги, а не конфронтації усіх учасників педагогічного процесу: батьків і педагогів з дитиною, педагогів і батьків між собою. Найбільша біда в тому, що такі діти залишаються на одинці зі своїми проблемами, бо дорослі недооцінюють їх розлад, який потребує допомоги та співчуття, а не зауважень і покарань. Зрозуміло, що поведінка цих дітей надто важка і від неї стомлюються навіть терплячі мами. Вони мимоволі уникають спілкування з дитиною і більше вдаються до дисциплінарних методів.

Високий професіоналізм вчителя необхідний і для проведення колекційної роботи з важковиховуваними дітьми, яка має передбачати і забезпечувати формування та оптимальне функціонування відповідних психологічних механізмів. Програма роботи вчителя з дітьми повинна складатися з різноманітних тренінгів, вправ, бесід, корекційно-розвивальних ігор, індивідуальних консультацій.

Основними напрямками роботи вчителя з важкими дітьми є:

1. Профілактика - зняття причин, що викликають відхилення у розвитку особистості.
2. Діагностика педагогічно запущених дітей (виявлення характеру прояву порушення розвитку особистості, пізнавальної, емоційно-вольової сфери, поведінки і спілкування тощо) та сім'ї.
3. Корекційна робота. Основою корекції є активне залучення дітей до різних видів діяльності, де вони могли б зарекомендувати себе з найкращого боку.

Розрізняють чотири групи методів профілактики занедбаності дітей:

1. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної та ігрової діяльності (пізнавальні ігри, створення ситуацій емоційного збудження, створення ситуацій зацікавленості, створення ситуацій на основі життєвого досвіду, створення ситуацій успіху в навчально-виховній діяльності).
2. Організація життя дитячого колективу (колективні ігри, групові змагання тощо).
3. Спілкування та взаємодія в ситуаціях розуміння, довіри, співчуття.
4. Психолого-педагогічна взаємодія і стимулювання активності дитини (приклад, пояснення, вимоги) [2].

Висновки. Учитель повинен опиратися на тих людей, які мають вплив на дитину; знати міру свого впливу на особистість; враховувати позицію учня у класному колективі; працювати з важкою дитиною через колектив. Він повинен не розділяти навчання і виховання; узгоджувати різні виховні впливи; організовувати спільне дозвілля, яке сприятиме накопиченню спільних емоцій, пошуку спільних переживань; опиратися на позитивне в особистості дитини; врахувати її вікові та індивідуальні особливості; поєднувати психологічні й педагогічні методи впливу.

Список використаних джерел

1. Лупаніна С. Чому «важка» дитина важка? // Шкільний світ. – 42 (лист.) – С.1-2.
2. Колесіна Т. Психолого-педагогічна діагностика відхилень у поведінці дітей // Початкова школа. – 1996.-№12. – С.11.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Марія Баланда,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Максимчук Г. М.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст
другої категорії, голова циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Початкова
освіта»)

«Може, маленька дитина повторює те, що було вже зроблено, створено іншими людьми, але якщо це діяння – плід її власних розумових зусиль, – вона творець; її розумова діяльність – творчість»

В. Сухомлинський

Актуальність проблеми розвитку творчих здібностей у дітей молодшого шкільного віку не викликає сумнівів з багатьох міркувань. По-перше, життя висунуло суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. По-друге, якщо дитина ще в школі не навчиться щось самостійно творити, то такою ж безініціативною, пасивною вона буде у житті.

Оволодіння теорією творчості, прийомами й методами пошуку нових рішень допомагає усвідомити соціальну значимість творчості, її суспільну необхідність, повніше розкрити свої творчі можливості.

Виклад основного матеріалу. З найдавніших часів державні діячі, філософи, педагоги підкреслювали необхідність розвитку здібностей дітей, вбачали в них гарантію майбутнього національного багатства (Конфуцій, Гіпократ, Платон). Класиками педагогіки (Я. Коменський, Дж. Локк, Ж. Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Ф. Фребель, П. Лесгафт, С. Русова та ін.) була розкрита значущість й необхідність розвитку творчого потенціалу дітей. Педагоги визначали творчість як джерело інтелектуального, фізичного, психічного формування особистості. На думку вчених, для творчості дитини важливим є не стільки результат, скільки сам процес творчої діяльності.

Перш ніж проаналізувати поняття «творчі здібності» спробуємо визначити сутність поняття «здібності» та проаналізувати можливості людини.

Можливості людини беруть початок із задатків, тобто особливостей будови головного мозку, органів чуття, властивостей НС, якими організм наділений від народження. Однак те, наскільки проявляться задатки, залежить від умов індивідуального розвитку. На основі задатків формуються схильності (конкретна вибіркова спрямованість індивіда на певну діяльність, що ґрунтується на інтересах, потребах розв'язувати завдання).

На основі схильностей розвиваються здібності. Здібності – це індивідуальні властивості особистості, які дають змогу за інших рівних умов успішно оволодіти певною діяльністю [2]. Вони тісно пов'язані із загальною спрямованістю особистості, з мірою стійкості схильностей людини до деякої діяльності. Сукупністю здібностей є обдарованість. Існують різні типи обдарованості: інтелектуальна, академічна, художня, лідерська, або соціальна обдарованість, психомоторна обдарованість, чи спортивна, творча обдарованість. Найвищий рівень розвитку здібностей – талант і геніальність.

Вивчення конкретно-психологічних характеристик різних здібностей дає змогу виділити: 1) загальні якості індивіда, що відповідають вимогам не одного, а багатьох видів діяльності; 2) спеціальні якості, що відповідають більш вузьким вимогам даної діяльності [1].

Загальні здібності необхідні для виконання різних видів діяльності. Наприклад, така здібність, як спостережливість, потрібна і художнику, і письменнику, і лікареві, і педагогу. До спеціальних здібностей належать, наприклад, музичний слух, музична пам'ять і почуття ритму – в музиканта, педагогічний такт – у вчителя. Про здібності спеціальні можна говорити як про здібності в якій-небудь сфері психічної діяльності; до них належать здібності перцептивні, мнестичні, логічні та ін.

Творчі здібності – це вміння, а також можливості творчо виконувати певну роботу, дії, спрямовані на конкретний результат для поліпшення чого-небудь або кого-небудь.

Творчі здібності, на думку В. Андрєєвої та О. Яковлева, - це риси і властивості особистості, які виявляються у синтезі мотиваційної, інтелектуальної, організаційної, комунікативної сторін творчої діяльності, від яких залежить можливість та рівень її успіху. Вони виділяють такі компоненти творчих здібностей: мотиваційно-творча активність; самоорганізаційні здібності; інтелектуально-логічні здібності; комунікативні здібності; інтелектуально-евристичні здібності [1].

Як показники творчих здібностей можуть розглядатися: 1) темп просування в оволодінні діяльністю; 2) широта переносу психічних якостей, що формуються; 3) співвідношення нервово-психічних витрат і кінцевого результату діяльності. Основними ж показниками є: швидкість і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість.

Розвиток творчих здібностей у дітей молодшого шкільного віку відбувається за таких умов: проведення у школі Днів наук; предметних тижнів; щорічного конкурсу «Таланти нашої школи»; організація позакласної та позашкільної, зокрема гурткової роботи: математичні, технічні, біологічні, літературні, музичні, художні, драматичні гуртки тощо.

Несприятливі умови для розвитку здібностей можуть бути різними: і збіднене середовище, і несприятливі загальні умови виховання, і неправильне поводження з мотивацією. Дослідження педагогів та психологів показують, що розвиток творчих здібностей значно покращується, коли діти володіють спеціальними прийомами, а саме: виділення протилежних властивостей; пошук аналогій; асоціювання понять, ставлення запитань; переформулювання; генерування ідей; зміна альтернативи; комбінування та інші.

Проблема школи, її головне завдання – формувати цільові мотиви, які дають можливість розвивати навички, завдяки яким людина самостійно буде керувати своєю пізнавальною активністю. Потрібно, щоб учні опанували цю технологію. Як підтверджують дослідження, лише 13% учнів формують цільові настанови на виявлення нового, раніше невідомого, а решта – на механічне запам'ятовування текстів. Щоб розв'язати цю проблему, педагогу необхідно визначити основні шляхи стимулювання творчої активності учнів на уроці [1].

Висновки. Таким чином, з погляду педагогіки, основним критерієм розвитку творчих здібностей у дітей молодшого шкільного віку є тісна взаємодія вчителя й учня. Приходячи до школи, діти повинні поринати в атмосферу творчості, пошуку нового, піддавати сумнівам постійні істини. Створення такої атмосфери – справа складна, але необхідна. Завдяки збалансованості функцій того, хто вчить, і того, хто вчиться, створюються комфортні умови для творчого розвитку дитини. «Стартовим майданчиком» успішного навчання й формування творчої особистості є наявність трьох складових інтелектуальної діяльності, спрямованої на засвоєння чогось принципово нового: високого рівня сформованості елементарних пізнавальних процесів; високого рівня активного мислення та високого рівня організованості й цілеспрямованості пізнавальних процесів.

Список використаних джерел

1. Кельнер С. С. Шляхи розвитку творчих здібностей учнів // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2013 – №12(60) (груд.). – С. 2-19.
2. Заячук О. В., Стеблівець І. П. // Творчі здібності. Креативність. Обдарованість // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2015 – №4 (76) (квіт.). – С. 28-32.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Наталія Самборська,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Гонтар А. Ф.,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,

викладач циклової комісії дисциплін професійної

та практичної підготовки (спеціальність

«Початкова освіта»)

Актуальність проблеми полягає в тому, що зі зміною реалій суспільного життя змінюються погляди на сучасну освіту, зокрема шкільну. Кожен учитель зобов'язаний розвивати комунікативні навички учнів, уміти працювати з будь-якою інформацією, мислити неординарно, гнучко, залежно від ситуації. Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури свідчить, що зміни неможливі без застосування на уроках інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій вибору, вільному обміні думками. Тому одне з найголовніших завдань школи – це всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів бажання і вміння вчитися.

Успіх у формуванні особистості дитини залежить від форм організації навчання. За визначенням О. Я. Савченко, «форма організації навчання» означає певну взаємодію вчителя та учнів, що регулюється встановленим режимом та умовами роботи [1].

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі провідною формою організації навчальної роботи є урок. У процесі навчання урок відіграє інтегруючу роль, оскільки відображає та поєднує такі його компоненти як: мету, зміст, методи, засоби навчання, взаємодію вчителя та учнів.

Залежно від участі учнів у навчальній діяльності, Я. Голант поділив навчання на активне і пасивне, а на початку ХХІ ст. виникає нове дидактичне поняття – інтерактивне навчання. Слово «інтерактивний» прийшло до нас з англійської (inter – взаємний, akt – діяти). Інтерактивний – здатний до взаємодії, до діалогу. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у парі), де учень і учитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Під час інтерактивного навчання учні вчать бути демократичними, спілкуватися з товаришами, критично мислити, поважати думку колег, приймати продумані рішення.

Процес навчання потребує напруженої розумової роботи дитини і її власної активності у цьому процесі. Мало пояснити, розповісти, продемонструвати. Справжнього результату можна досягти лише за допомогою інтерактивного навчання.

Технологія інтерактивного навчання – це така організація навчального процесу, яка передбачає наступне:

- кожен учень має конкретне завдання, за виконання якого він повинен публічно прозвітувати;

- від діяльності кожного учня залежить якість виконання поставленого перед групою завдання.

Інтерактивна модель навчання має свої принципи. Всі учасники уроку позитивні. Тому у спілкуванні обходимося без частки не, намагаємось замінити слово з не – на інше. Наприклад: замість «не перебивайте один одного» - «будьте толерантними». Учасники навчального процесу об'єднуються у пари, трійки, групи тощо. Вже на занятті ми, таким чином, закладаємо здатність учнів до об'єднання, до праці «разом», до єдності. А реалізуються ці принципи на уроках інтерактивного навчання.

Для подолання складності застосування інтерактивних технологій, на думку О. Пометун, Л. Пироженко, необхідно пам'ятати: [2]

- інтерактивні вправи потребують певної зміни всього життя класу, багато часу для підготовки як учнів, так і вчителя; краще підготувати незначну кількість інтерактивних занять впродовж навчального року, ніж абияк, але часто проводити підготовлені «ігри»;

- доцільно провести з учнями організаційне заняття і разом розробити правила роботи в класі; для початку використати прості інтерактивні технології;

- використання інтерактивних технологій - не самоціль, це лише створення такого мікроклімату в класі, який найліпше сприяє співробітництву, взаєморозумінню, доброзичливості, дає можливість дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання;

- для ефективного застосування інтерактивних технологій, охоплення всього необхідного матеріалу, його глибокого вивчення педагог повинен старанно планувати свою роботу.

Потрібно:

- провести попередню підготовку учнів за конкретним завданням: прочитати, продумати, опрацювати необхідну додаткову літературу, виконати самостійні підготовчі завдання;

- відібрати для уроку найефективніші інтерактивні вправи, які дали б учням ключ до засвоєння теми;

- під час інтерактивних вправ дати школярам можливість добре подумати над завданнями, щоб вони виконували їх серйозно, а не механічно або граючись;

- на одному уроці використовувати одну (дві) інтерактивні вправи, а не цілий калейдоскоп;

- обов'язково провести обговорення за підсумками інтерактивної вправи;

- проводити бліцопитування, самостійні домашні роботи з різноманітних матеріалів теми, що не були пов'язані з інтерактивними вправами.

Щоб контролювати хід навчання на підставі інтерактивних технологій, учитель повинен попередньо добре підготуватись: [2]

- глибоко обміркувати і вивчити програмовий матеріал, у тому числі і додатковий;

- детально спланувати і розробити урок: визначити хронометраж, ролі учасників, підготувати конкретні запитання та можливі відповіді на них, виробити критерії оцінки ефективності уроку;

- створити сприятливі умови для учнів під час вивчення теми шляхом добору найцікавіших випадків, проблем, оголошувати очікувані результати уроку і критерії оцінки роботи учнів;

- передбачити різноманітні методи привернення уваги учнів, налаштувати їх на роботу, підтримувати дисципліну, необхідну для нормальної роботи класу, цьому можуть сприяти різноманітні вправи-розминки, письмовий розподіл ролей у групах тощо.

Висновки. Отже, використання інтерактивних методів та форм допомагають відійти від стандарту, «підштовхнути» учня до власного, неповторного, індивідуального, особливого погляду на життя, дають можливість ефективно організувати ділову співпрацю з метою вирішення поставленої у класі навчальної проблеми. Вільне спілкування на уроці, висловлювання власної думки, повага до думки оточуючих - необхідні умови, що забезпечують ефективність технології. Інтерактивні форми та методи роботи дають змогу дійти до серця кожного учня, при цьому максимально залучаючи його до роботи на уроці та даючи можливість відчувати себе частинкою соціуму, його невід'ємною ланкою. Адже в навчанні із застосуванням інтерактивних технологій немає головного і другорядного, як немає головної пелюстки серед багатьох, що створюють красу квітки. В такому навчанні все головне: і учитель, і учень, і форми та методи навчання.

Список використаних джерел

1. Савченко О. Я. Урок в початкових класах // Навч. метод. посібник, - К.: Освіта, 1993. – 224 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок .Інтерактивні технології навчання // К: А.С.К. 2004. – 192 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДОЗВІЛЛЯ ПІДЛІТКІВ

Мар'яна Стасіцька,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,

член Івано-Франківської МАНУМ

Науковий керівник – Плетеницька Л. С.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач циклової

комісії дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Сфера вільного часу й дозвілля завжди була об'єктом наукового інтересу. Філософія розглядає вільний час в якості простору для здійснення специфічних соціальних процесів, виявляє витoki виникнення вільного часу і його взаємозв'язок з робочим часом, його соціальну цінність. Соціологія та економіка здійснюють кількісний та статистичний аналіз зазначених процесів, досліджують характер і зміст вільного часу особистості, діяльність соціальних інститутів дозвілля за його наповненістю, аксіологію дозвілля. [1]. Психологія звертає увагу на потреби й мотиви, що визначають поведінку і вчинки людини в цій тимчасовій сфері. У своїй сукупності дані цих наук свідчать про те, що вільний час є домінуючим простором, у якому відбувається фізичний та духовний розвиток людини. Проблема дозвільного проведення часу підлітків характеризується значною складністю і суперечливістю. Великий обсяг неорганізованого вільного часу підлітків і невміння розпорядитися ним нерідко приводять до соціальних проблем.

Виклад основного матеріалу. Дозвілля – можливість людини займатися у вільний час різноманітною діяльністю на свій вибір. Види дозвільної діяльності можна класифікувати за п'ятьма групами: відпочинок, розваги, свята, самоосвіта, творчість. Відпочинок знімає втому і відновлює фізичні та духовні сили. Пасивний відпочинок знімає напругу розслабленням, роздумами і т.п. Активний відпочинок – це фізична і культурна діяльність (фізкультура, туризм, читання, слухання музики тощо). Розваги (перегляд кінофільмів, відвідування театрів, концертів, музеїв, екскурсії, подорожі тощо) мають компенсаційний характер і забезпечують людині зміну вражень. Свята поєднують в собі відпочинок і розваги, дозволяють людині відчувати емоційний підйом. Самоосвіта (читання, лекції, диспути, семінари тощо) залучає людей до розуміння цінностей культури і поєднує в собі накопичення знань з розвагами. Творчість забезпечує найбільш високий рівень дозвільної діяльності.

Дитяче дозвілля здійснюється, насамперед, у сім'ї, а також у спеціальних установах (бібліотеки, музеї, клуби, будинки творчості, спортивні секції, аматорські об'єднання за інтересами тощо).

Найпоширенішою формою проведення дозвілля підлітків є спілкування. Для дітей цієї вікової категорії спілкування з однолітками є однією з головних тенденцій, і тому відбувається переорієнтація спілкування з батьками, вчителями на спілкування з ровесниками, більш-менш рівних як за інтелектуальним, так і соціальним рівнем. Потреба у спілкуванні з однолітками, яких не можуть замінити батьки, виникає дуже рано і з віком посилюється. Поведінка підлітків, за своєю специфікою, є колективно-груповою [2].

Серед особливостей поведінки підлітків у процесі дозвільної діяльності, виділяють: спілкування з однолітками (дуже важливий канал інформації, саме так підлітки дізнаються багато речей, про які з тих чи інших причин не говорять дорослі); механічні відносини (групова гра та інші види спільної діяльності виробляють необхідні навички соціальної

взаємодії, уміння підкорятися колективній дисципліні і в той же час відстоювати свої права); види емоційного контакту (свідомість групової приналежності, солідарності, товариської взаємодопомоги, що дає підліткові почуття благополуччя і стійкості).

Підлітковий вік характеризується, як вік допитливого розуму, жадібною прагнення до пізнання, вік кипучої енергії, бурхливої активності, ініціативності, спраги діяльності. Відомо, як складно захопити підлітка чим-небудь і ще складніше зберегти, підтримати і розвинути цей інтерес.

Шкільний вік – не просто один із етапів життя. Підліток здатний не тільки до окремих вольових дій, але й до вольової діяльності. Однак, виявляючи наполегливість в одному виді діяльності, школяр може не виявляти її в інших видах, зокрема, навчанні, поряд з цим підлітковий вік характеризується певною імпульсивністю. Увага підлітка характеризується специфічною вибірковістю, стійкістю, значно збільшується обсяг пам'яті, внаслідок характерних сенситивних змін підліткового віку – формування логічних структур. В інтелектуальній діяльності підлітків основною особливістю є наростаюча здатність до абстрактного мислення. Важлива особливість цього віку – формування активного, самостійного, творчого мислення [1].

Оволодіти культурою діяльності можна тільки при цілеспрямованому, планомірному впливі на підростаюче покоління. Такій культурі необхідно вчити, починаючи з дитячого віку. Тому формування у школярів молодшого шкільного віку умінь і навичок самоорганізації - важливе соціально-педагогічне завдання, що є одним із найважливіших етапів на шляху до оволодіння учнями культурою дозвільного проведення часу. А для того, щоб діяльність підлітка під час дозвілля не призводила до бездумного проведення часу і не сприяла виникненню криміногенних ситуацій, необхідно розвивати вже у молодших школярів уміння самоаналізу, адекватної самооцінки, розумного управління своєю поведінкою.

Варто також зазначити що дозвілля підлітків відрізняється складністю і суперечливістю. По-перше, маючи можливість вибирати заняття на дозвіллі за власним бажанням, школярі не готові до усвідомленого вибору видів діяльності, що сприяють повноцінному формуванню особистості. По-друге, прагнучи до самостійності у виборі форм використання дозвілля, підлітки все ж обмежені певним колом соціальних ролей у порівнянні з дорослими [3]. Не володіючи стійкістю інтересів щодо проведення дозвілля, підлітки більш охоче переймають від дорослих їх моделі, причому не завжди позитивні, які відповідали б рівневі фізичного та психічного розвитку школяра. Адже пропонувані дорослими громадські форми дозвілля часто не відповідають потребам та інтересам особистості дитини, що породжує пасивність у процесі залучення до духовних цінностей.

Крім того існує протиріччя між потребами підлітків використовувати своє дозвілля як сферу самореалізації, повноцінного спілкування, активного прояву самостійності та невмінням реалізувати себе в дозвіллі, запропонованому дорослими, чи небажанні дорослих створити належні умови для правильного проведення вільного часу підлітками.[2].

Висновки. У житті сучасного суспільства дозвілля – це важливий час для стабілізації, зняття напруженості, запобігання суспільних конфліктів, зміцнення солідарності, взаємозв'язку поколінь, спілкування, задоволення потреб особистості в радості. Дозвілля при відомих обставинах може стати важливим чинником психологічного та фізичного розвитку підлітків, а улюблені заняття в години дозвілля підтримуватимуть емоційне здоров'я, сприяти виходу зі стресів і дрібних турбот.

Список використаних джерел

1. Кравченко А. Історія соціології. // Проспект – 2006. – С. 32-39.
2. Ващенко Г. Праці з педагогіки та психології // Всеукраїнське пед. тов-во ім. Г. Ващенка. – Київ / Школяр – 2000. – С. 416-422.
3. Божик Л. Підліток на шляху до себе // Шкільний світ. – 2000. – № 5 . – С .2.

ПОГЛЯДИ НАУКОВЦІВ МИНУЛОГО І СУЧАСНОСТІ НА ВИКОРИСТАННЯ НАРОДОЗНАВСТВА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Тетяна Репецька,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
член Івано-Франківської МАНУМ

Науковий керівник – Довгий О. Я.,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
спеціаліст вищої категорії, викладач циклової
комісії математичної та природничо-наукової
підготовки

Актуальність проблеми визначається цілями системи освіти, зокрема національною спрямованістю освіти, її невіддільністю від етнографічного ґрунту, органічне поєднання з національною історією і традиціями, відтворення і трансляція в навчальному процесі культури в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків. На сучасному етапі поняття «народознавство» розглядають як систему фундаментальних знань про народ (П. Р. Ігнатенко, М. Г. Стельмахович, Р. П. Скульський, Б. М. Ступарик, Є. І. Сявавко) і як інтегровану навчальну дисципліну (А. М. Богущ, С. В. Домбровський, В. П. Струманський, Н. В. Лисинко). Науковці розрізняють два аспекти пізнання народознавства: емпірично-описовий та теоретичний. Ми ж вважаємо їх рівноцінними і тому користуємося одним терміном у широкому значенні.

Виклад основного матеріалу. Термін «народознавство» владно входить в наше практичне і духовне життя, в систему навчання і виховання підростаючого покоління. Він вживається як в працях видатних учених, культурних діячів минулого (В. Вернадський, А. Кримський, С. Русова, В. Сухомлинський, І. Франко та інші), так і сьогодення (А. М. Богущ, В. Т. Скурятівський, М. Г. Стельмахович, Б. М. Ступарик, Р. П. Скульський, В. І. Костів, В. П. Струманський, Н. В. Лисенко, Є. І. Сявавко та інші).

В енциклопедичній літературі термін «народознавство» ототожнюється з етнографією, відзначається, що він вживався з кінця XIX століття до 30-х років XX століття. Ще І. Я. Франко зазначав, що термін «народознавство» означає, власне, щось більше, ніж те, що становить сферу нашої науки. Бо ж пізнати народ – то значить пізнати людей, що мешкають на певній території, а також пізнати їхнє нинішнє і минуле становище, їхні фізичні і розумові особливості, їхні інститути й економічне становище, їхні торговельні відносини й інтелектуальні зв'язки з іншими народами. Таким чином, до сфери народознавства входили б такі науки, а саме: історія політична й історія розвитку державних інститутів, історія наук і історія промислу – все, звичайно в сфері щонайобмеженішій, наскільки це стосується певного конкретного народу... Народознавство опирається на ті згадані науки і зі свого боку доповнює їх своїми результатами» [1]. Відомий письменник виділив у народознавстві дві школи – історичну і антропологічну, вважав їх рівноправними.

З 20-30 років XX століття й до наших днів проблеми народної педагогіки досліджували В. Т. Афанасьєв, Г. С. Виноградов, Г. Н. Волков, А. Є. Измайлов, С. Ф. Русова, А. В. Крушельницький, Б. М. Ступарик, Р. П. Скульський, В. Т. Скурятівський, М. Г. Стельмахович, А. М. Богущ та інші.

Відомо, що кожен народ окремо створює свою «особливу» народну педагогіку, яку ми розглядаємо як галузь народознавства. Народна педагогіка має єдиний ґрунт, спирається на загальноприйняті, загальнолюдські норми, реалізує загальні ідеї і знання стосовно національних звичаїв і традицій даного народу. Тому доречно згадати образне

розшифрування терміну «народна педагогіка», яке надав академік М. Г. Стельмахович: «Це ніжна й щира мамина пісня над колискою немовляти, яка заспокоює дитину, зігріває її теплом і ласкою, це приваблива іграшка, яку дарує дитині батько; це чарівна бабусина казка, яка вчить жити й працювати, боротися й перемагати, захищати добро й ненавидіти зло; це дідусева бувальщина, скоромовка чи загадка, які будять кмітливість і розум; це захоплююча прогулянка зі старшим братиком на околицю рідного села чи міста, на лоно різнобарвної природи, яка відкриває веселкову красу навколишнього світу; це запальний народний танець, якого навчила старша сестричка; це веселі ігри чи забави, які винайшов народ, щоб виховувати спритність і витривалість, винахідливість і товариську взаємодопомогу; це праця, найдбайливіша і найпевніша нянька, найвимогливіша і найдобріша; це народні свята й обряди, музика і ужиткове мистецтво, які веселять душу і радують; це відповіді на тисячі «чому?», які дитина одержує від рідних і знайомих, задовольняючи свою природну допитливість і потяг до заглиблення в суть природних і суспільних явищ; це мудре застереження від необачного вчинку, виражене нерідко через народний гумор чи жарт, а той сатира, мудре прислів'я чи приказка» [3].

М. Г. Стельмахович визначив принципи народної педагогіки, зокрема: народність, природовідповідність, історизми, гуманізм і демократизм, культуропровідність, збереження єдності, родинно-громадсько-шкільна виховна гармонія, родинне середовище учнів, ствердження життєвого оптимізму та патріотизму. А. М. Богуш принципами народознавчої роботи в закладах освіти на сучасному етапі визначила взаємозв'язок і взаємообумовленість народної педагогіки з життям, сьогоденною практикою навчання і виховання молоді, принцип історизму, краєзнавства, регіонального підходу до ознайомлення дітей з народознавчим матеріалом.

Визначаючи мету трудового навчання в початковій школі, учителі повинні виходити з вимог часу, залучаючи учнів до національної культури і виховуючи в них почуття прекрасного. Вивчення народних промислів учитель повинен розпочати з історії виникнення народних промислів, їх видами, географією поширення. Ми розробили конспекти уроків «Подорож у давню українську хату», «У цьому дворіку як у вінку», які доцільно проводити у краєзнавчому музеї або шкільному музеї-світлиці. При ознайомленні з народними звичаями і обрядами вчитель повинен обов'язково звертати особливу увагу на вивчення місцевих традицій. Ми апробували сценарії виховних заходів на тему «Андріївські вечорниці», «Щедрий вечір, добрий вечір» під час педагогічної практики.

Висновки. Ми впевнились, що народознавство – це рідна мова, історія, краєзнавство, етнографія, народна педагогіка, усна творчість, національні традиції, звичаї та обряди. Переконались, що найбільш повно розкривається поняття народознавство засобами народної педагогіки, зміст якої відображається у звичаях та обрядах, пов'язаних із життями дітей, у фольклорі, іграх і іграшках, у традиціях сімейного і громадського виховання.

Підвалини держави започатковують її найменші громадяни-діти, виховання яких необхідно здійснювати на національному ґрунті. Ми вбачаємо пряму залежність якості і темпів розбудови освіти в Україні від належного використання галузей народознавства в навчально-виховному процесі школи.

Список використаних джерел

1. Франко І. Я. Найновіші напрями в народознавстві. Збір. Тв. у 50 т. К., 1986. Т. 45. 254 с.
2. Скульський Р. П., Ступарик Б. М. Навчальні програми з шкільного народознавства. // Скульський Р. П., Ступарик Б. М. Як вивчати народознавство в школі. – Івано-Франківськ, 1991. – 113 с.
3. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка – К. 1985. – 312 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ МАТЕМАТИКИ НА ІНТЕГРОВАНІХ УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Христина Романюк,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,

член Івано-Франківської МАНУМ

Науковий керівник – Плетеницька Л. С.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач циклової
комісії дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми визначається концептуальними положеннями реформування освіти та національного виховання. Насамперед, такими стратегічними цілями, як національна спрямованість освіти, її невіддільність від національного ґрунту; органічне поєднання з національною історією і традиціями; духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків

Народна педагогіка містить багатий скарб «засобів і методів» виховання та навчання дітей, народних відомостей з усіх сторін людського життя, які повинні стати надбанням кожного педагога в процесі навчання та виховання.

Виклад основного матеріалу. Роль і місце народної математики в навчанні і вихованні підростаючого покоління розглядаються ще в кінці минулого століття (В. В. Бобинін, О. Р. Попов, К. М. Щербина). Однак народна математика як засіб навчання та виховання підростаючого покоління в різних навчальних закладах на сучасному етапі не була спеціальним предметом вивчення науковців. Досліджувалися лише побічно окремі її аспекти: етнографічний (О. О. Боряк, А. Ф. Будзан, Н. В. Кабузан, Ю. П. Лапчук, Ю. М. Пар, З. Д. Болгарський, В. Н. Зубов та інші); філологічний (В. Я. Матвєєва); педагогічний (З. Є. Файчак). До цього часу залишилася осторонь проблема вивчення місця народної математики в системі початкової освіти, що і зумовило вибір нашого дослідження.

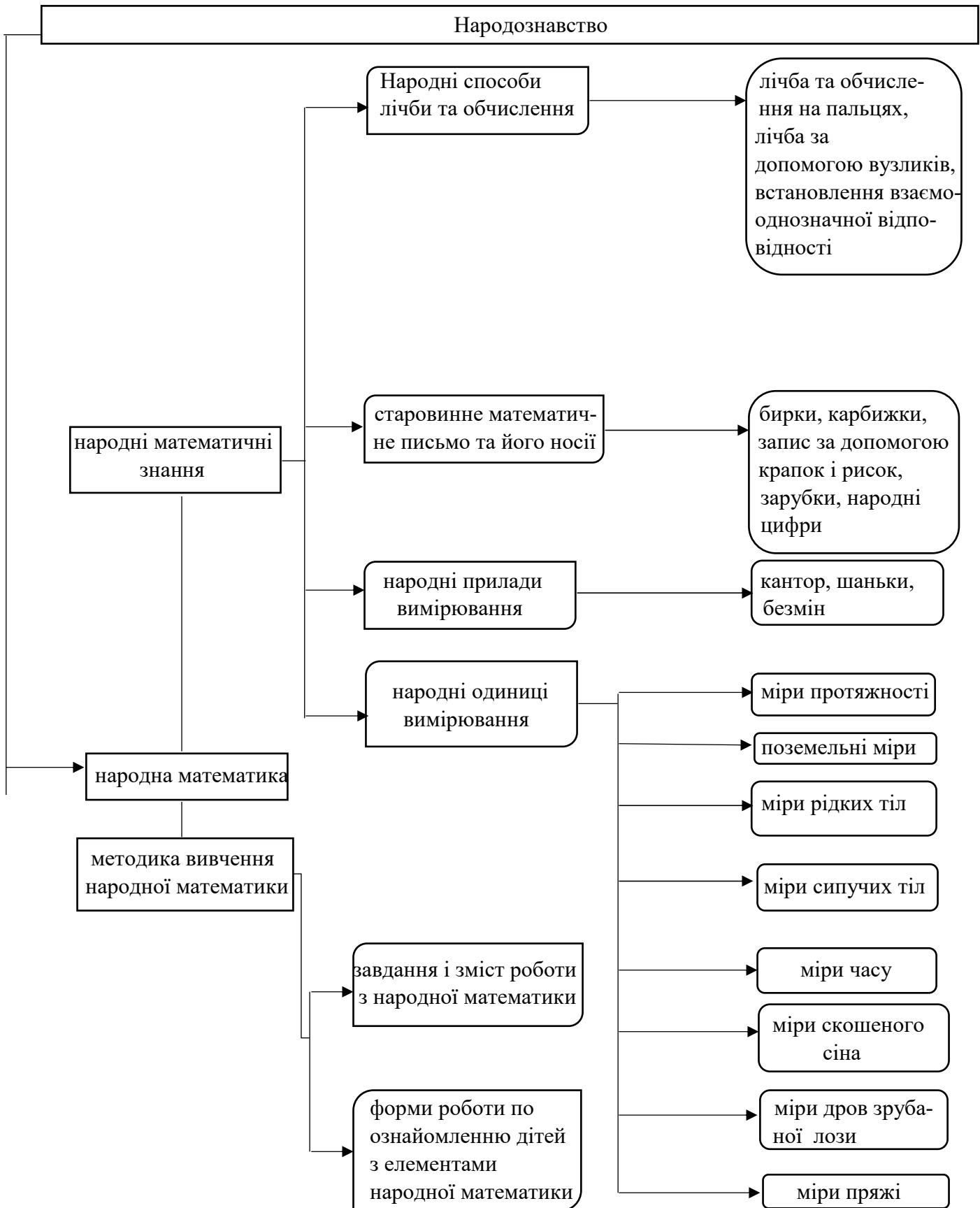
До народної математики, тобто до «донаукового» періоду історії математики видатні вчені ставилися по-різному. Якнайповніше висвітлили стародавні математичні знання українського народу вдалося Л.М. Граціанській. Її монографія «Нариси із народної математики» на сучасному етапі є «енциклопедією» народних математичних знань України. Отже, з одного боку, нас втішає наявність наукових досліджень у галузі народної математики, а з іншого – викликає жаль їхня обмаль, особливо щодо педагогічного процесу.

Упродовж століть десятки і сотні майстрів, народних учителів, умільців різних поколінь створювали різні речі, накопичували знання, необхідні людям у житті.

Проведений нами історичний екскурс, етнографічний опис математичних знань народу дав нам підставу визначити поняття «народна математика» як галузь народознавства. Отож, з нашого погляду, народна математика – це система народних математичних знань про старовинне математичне письмо, народні математичні прилади, народні способи лічби, обчислення та методика вивчення народної математики. Розшифрування даного поняття подано в схемі 1.

До загальної народної скарбниці належить народна математика. Вивчення народної математики, ознайомлення зі способами лічби, народними мірами, народним математичним письмом є складовою частиною дослідження історії народу. Цей предмет має велике виховне значення, він формує етнічну самосвідомість.

Народна математика як галузь народознавства

Таким чином, розробляючи зміст і методику використання народознавчого матеріалу для розвитку пізнавальних інтересів дітей молодшого шкільного вік ми розробили і апробували конспекти інтегрованих уроків, зокрема «Народні прилади та одиниці вимірювання та співвідношення між ними», «Етнографічні системи числення та обчислень», «Використання старовинного математичного письма в процесі розв'язування прикладів», «Творча робота над старовинними задачами», «Використання словесних засобів народознавства математичного змісту під час вивчення величин».

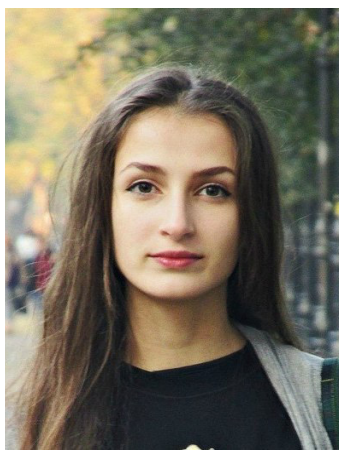
Висновки. Народну математику можна застосовувати не тільки на уроках математики, але й на виховних заходах. Таким чином ми зможемо ще більше поглибити знання учнів з математики, показати роль і значення народної математики в житті людини, а також стимулювати пізнавальну діяльність учнів, розвивати навички самостійної і колективної інтелектуальної праці, однак найголовнішим є те, що ми таким чином можемо виховувати інтерес до загальнолюдських надбань, гармонійну особистість.

Ми розробили варіанти конспектів інтегрованих уроків з математики, у яких присутні елементи народної математики.

Аналіз матеріалів педагогічної практики, програм виховання та навчання засвідчив, що аспект використання народознавчого матеріалу з математичним змістом недостатньо використовується в навчально-виховному процесі школи.

Список використаних джерел

1. Граціанська Л. М. Застосування народної математики в школі. // Нариси з історії і техніки природознавства. – Вип. VII. – К.: Наук. Думки, 1968. – С. 56-58.
2. Плетеницька Л. С. Використання елементів народної математики в навчальному процесі гірської початкової школи. // Гірська школа Українських Карпат – Івано-Франківськ, 2007, №1, – С. 144-151.
3. Щербина К. М. Народна математика і школа. // Урок математики в школі. – Харків: Державне видавництво України, 1929., Вип.3. – С. 47-56.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Оксана Черевко,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»
Івано-Франківський коледж ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Сав'юк Г. П.,
кандидат технічних наук, доцент,
спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Початкова
освіта»)

Актуальність проблеми. Екологія є багатогранною комплексною наукою, коло завдань якої охоплює практично всі питання, пов'язані із взаєминами людського суспільства та біосферою планети, а також із гармонізацією цих відносин. Людство досягло такого рівня розвитку, що на жаль, не може існувати далі, не змінюючи природних умов. Тому надалі люди будуть змушені робити це обдуманно, передбачаючи далеку перспективу і використовуючи знання основних екологічних законів, адже інших шляхів виходу з екологічної кризи суспільство не має.

Тому в наш час кожній людині необхідно бути екологічно освіченою. Свідоме і бережливе ставлення кожної людини до природи можливе тільки при наявності екологічної культури, широких екологічних знань, які повинні формуватись, починаючи з дитинства.

Виклад основного матеріалу. Початкова школа – це початкова ланка формування екологічної культури, екологічного мислення, засвоєння екологічних знань.

Екологічна культура молодшого школяра охоплює наступні складові:

- знання про взаємозв'язки в природі та усвідомлення людини як її частини;
- розуміння необхідності берегти навколишнє середовище;
- уміння і навички позитивного впливу на природу;
- розуміння естетичної цінності природи;

Навчання екології має бути активним, цікавим, раціональним, максимально наближеним до життя, а у навчальному матеріалі не повинно бути перенасиченості інформацією, яку діти не спроможні належним чином сприйняти. Вивчення педагогічних умов екологічного виховання здійснюється на основі ознайомлення з теоретичними даними з наукових джерел, узагальнення передового педагогічного досвіду та власного досвіду роботи вчителя.

Народні традиції ставлення до природи широко використовуються як метод екологічного виховання, особливо серед учнів молодших класів. Виділяють такі основні методи екологічного виховання засобами народних традицій: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький методи.

У рамках пояснювально-ілюстративного методу можна повідомляти учням інформацію про навколишнє середовище і народні традиції ставлення до природи за допомогою розповідей, пояснень, наочних посібників, практичного показу способів діяльності.

Для формування в учнів навичок і вмінь вчителю необхідно спрямувати діяльність школярів на неодноразове відтворення здобутих раніше знань про народні традиції ставлення до природи, що являє собою репродуктивний метод.

У рамках методу проблемного викладу вчитель може ставити перед учнем проблему, сам її вирішувати, але при цьому показувати шлях вирішення в його суперечностях, розкривати хід думки.

У рамках частково-пошукового методу вчитель може спрямувати діяльність школярів на самостійне виконання окремих кроків до пошуку знань про природні об'єкти.

Застосовуючи дослідницький метод, доцільно пропонувати такі завдання, які забезпечували б творче застосування учнями основних знань про природу.

Практика підтверджує, що найбільшої різноманітності форми екологічного виховання учнів можна досягти в позакласній та позашкільній навчально-виховній роботі, проводячи різноманітні виховні заходи на екологічну тему.

Екологічне виховання молодших школярів має неодмінно поєднуватись із екологічною освітою.

Розв'язанню питань екологічного виховання найкраще сприяють творчі сюжетно-рольові ігри.

Одним із засобів закріплення, систематизації та узагальнення знань про навколишнє середовище є словесні дидактичні ігри.

Висновки. Таким чином, оволодіння екологічними знаннями – важливий ланцюг у процесі навчання і виховання дітей. Народні традиції та знання про природу є тим розвивальним середовищем для кожної дитини, у якому існуватимуть необхідні умови для формування її екологічної культури.

Результатом екологічного виховання мають стати розвинене емоційне сприйняття, бажання активно включатись у роботу з охорони й захисту об'єктів природи.

Список використаних джерел

1. Людина і оточуюче середовище – Розкажіть онуку // №6, 2004 – С. 12-14.
2. Екологічне асорті – Розкажіть онуку // №16, 2003 – С. 12-13.
3. Вчись поводитись у природі – Розкажіть онуку // №17-18, 2003 – С.8.
4. Екологічний брейн-ринг – Дошкільне виховання // №12, 2000 – С. 31.

ХУДОЖНЯ КЕРАМІКА ПОКУТТЯ ТА ВИВЧЕННЯ ЇЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Катерина Гудяк,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»
Івано-Франківський коледж
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені В. Стефаника»

Науковий керівник – Гнатюк М. В.,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Початкова
освіта»)

Актуальність проблеми. Мистецтво виготовлення виробів з глини в Україні має яскраво виражену неповторність і глибокі традиції. Особливо вирізняється кераміка Покуття, яка має давню історію і наділена низкою ознак, притаманних ще античним часам. Вивчивши її, діти зможуть глибше пізнати історію свого краю та довідатись про художні традиції народного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Художня кераміка – це своєрідний літопис розвитку людської культури. Випалені глиняні черепки – носії ямково-гребінцевої, шнурової кераміки, лійчастого посуду, кулястих амфор тощо. Особливо високим мистецьким рівнем відзначалися вироби майстрів трипільської культури 4-5 тис. до н. е. Це – горщики, глечики, миски, які формували вручну і випалювали у печі. Нині ж майстри прикрашають свої вироби, виходячи із місцевих національних традицій, застосовуючи розпис «лощиння», «лискування» на поверхні виробу, рельєфну ліпку, «агнобування» – покриття білою або кольоровою глинами, «глазурування» – покриття поливою («муравою»). Гончарні вироби належать до найбільш живаних у побуті мешканцями Покуття. Найпоширенішим було виробництво ужиткового посуду: мисок, тарелів, дзбанків, колачів, ліхтарів (свічників) та кахлів для облицювання печей. Їх прикрашає своєрідний орнамент, традиційно сформований народними майстрами впродовж тривалого часу. Він складається з окремих елементів і мотивів на побутову та релігійну тематику («хрест», «вазон», «дерево життя», колові хвилясті лінії). Найпоширенішими елементами є рослинні, зооморфні та інші композиції («вазон», «дерево життя», квіти, листки), архітектурні елементи (зображення церкви, дзвіниці, святих, сцен побуту та інше). Кольорова гама покутської кераміки: жовтий, зелений, коричневий, рідше синій.

На традиціях народного гончарства у листопаді 1875 року заснована Гончарна школа у Коломиї. Мінялися керівники школи, але коли її очолив вчитель місцевої гімназії, художник Валеріан Крицінський, справи пішли на краще. Він використав творчу спадщину О. Бахматюка, і це дало позитивні наслідки. Від учнів і майстрів вимагав використовувати лише місцеву глину, а в орнаментальних мотивах спиратися на традиційні елементи. За його керівництва школа стала відомою на виставках не тільки в Галичині, вона вважалась у той час своєрідним дослідницьким центром новаторських задумів і займала одне із провідних місць серед фахових шкіл Польщі.

Після перших уроків ознайомлення з творчістю народних майстрів, художніми промислами, матеріалами для роботи, техніками декоративно-прикладного мистецтва переходимо до більш детального теоретичного і практичного вивчення декоративно-прикладного мистецтва. На уроках учні створюють ескізи виробів на папері, а в позакласних формах роботи (здебільшого на гуртках) виконують їх із відповідних матеріалів. Перш ніж

запропонувати учням виконати ескіз декорування певного виробу, вчитель повинен донести до них закономірності та технологічні особливості цього виду роботи. У процесі виконання ескізу необхідно дотримуватись важливого принципу навчання: від простого до складного. Спочатку учні засвоюють основні елементи і схеми оздоблення виробу, а далі складають більш завершені композиції.

Неймовірно важливо, аби з раннього віку дитина відчула захоплення красою природи і творіннями рук людських та розуму, тоді прекрасне має найвагоміший вплив на формування свідомості, волі, культури почуттів. З перших днів шкільного виховання дітей дуже важливо навчити їх бачити, сприймати, відчувати, розуміти красу природи і суспільних відносин.

«Сприймання, осмислення прекрасного – це основа, стрижень естетичної освіченості, серцевина тієї естетичної культури, без якої почуття залишаються глухими до всього благородного і високого в житті», – писав Василь Сухомлинський.

Роль і значення ручної творчої праці для виховання і розвитку молодшої людини набуває нині особливого значення. Вміння створювати красиві й функціональні вироби – посуд, меблі, вжиткові тканини, одяг, гобелени – потрібно не менше, аніж знання комп'ютера та іноземної мови. У мистецтві загалом і народному декоративно-прикладному зокрема своя мова – мова символів, образів, барв, форм, матеріалу. Воно є важливим засобом національного, патріотичного, естетичного, трудового виховання.

Художня кераміка як вид народної творчості здавна існувала в багатьох регіонах України. Форми виробів, їх оздоблення, гама кольорів у різних осередках мають свої характерні особливості. Визнання і славу покутській кераміці принесла творчість О. Бахматюка, братів Баранюків, П. Кошака, Д. Зінтюка, П. Цвілик. У кінці XIX – на початку XX ст. їх вироби набули широкої популярності. Роботи прикрашає пишний орнамент з квітів, листя, пташок, грон винограду, побутових сцен тощо. Ці дивовижні елементи й мотиви свідчать про природне походження. Назви «копитця», «заячі вушка», «копанки», «серденька», «сльози», «дзвоники», «листячко», «кучерики» та інші елементи присутні на багатьох виробах.

За останні десятиліття стрімко відроджуються традиції орнаментики давніх майстрів, які, як і в минулому, вплітаються в рослинні елементи, а також зображення птахів і звірів. Популярними стали сюжетні композиції, які відображають життя гуцульського народу.

Висновки. Народний художник, переробляючи натуральні форми і кольори в декоративні, абстрагуючись, стилізує їх. Ці елементи і мотиви складають основу декоративних композицій народного орнаменту. Про них вчитель постійно наголошує, використовуючи підготовлені наочні посібники, зразки виробів та малюнки.

Список використаних джерел

1. Гнатюк М. В. Квіти покутської кераміки // Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття: майстри, школи, музеї / Михайло Гнатюк, Микола Грепіняк. – Івано – Франківськ: Вид. Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника «Плай», 2010. – 322 с.

2. Лащук Ю. П. Покутська кераміка. – Опішне / Ю. П. Лащук // Українське народознавство, 1998. – 160 с.

3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1976. – Т. 1. – 654 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Марія Шиндирівська,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Довбенко С. Ю.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Сучасне навчання... Яким воно має бути? Про це читаємо, міркуємо, дискутуємо. Обираємо нові прийоми, методи, технології. Та при цьому пам'ятаємо, що основною формою навчання з часів Я. А. Коменського залишається урок, зміст якого диктує час. Потреби життя, шкільна практика дають нове розуміння навчання.

XXI століття – століття високих комп'ютерних технологій. Сучасна дитина живе в світі електронної культури. Змінюється і роль вчителя в інформаційній культурі – він повинен стати координатором інформаційного потоку. Отже, вчителю необхідно володіти не тільки сучасними методиками, але і новими освітніми технологіями, щоб спілкуватися з дитиною.

Головна мета сучасної школи полягає в тому, щоб створити таку систему навчання, яка б забезпечувала освітні потреби кожного учня відповідно до його нахилів, інтересів та можливостей. У цьому допоможе використання на уроках інформаційно-комунікативних технологій.

Виклад основного матеріалу. У більшості шкіл України створені і не один рік працюють комп'ютерні класи, школярі вивчають інформатику, працюють у Всесвітній мережі Інтернет, проходять тестування, отримують завдання через електронну пошту, готують реферати та презентації. Новий Державний стандарт початкової освіти передбачає введення в шкільний курс початкової школи предмета «Інформатика». І це чудово! Урок із застосуванням комп'ютерних технологій не тільки поживляє навчальний процес, але і підвищує мотивацію кожного учня у навчанні.

Урок, що включає слайди презентації або дані електронної енциклопедії викликає навіть у пасивних дітей особливий інтерес. Екран притягує увагу, якої вчителю часом не можуть домогтися при фронтальній роботі з класом. Англійське прислів'я говорить: «Я почув – і забув, що я побачив – запам'ятав». За даними вчених людина запам'ятовує 20% почутого і 30% побаченого, і більше 50% того, що він бачить і чує одночасно. Таким чином, полегшення процесу сприйняття і запам'ятовування інформації за допомогою яскравих образів – це основа будь-якої сучасної презентації.

Отже, доступність інформаційно-комунікативних технологій для широких кіл, у тому числі й дитячої аудиторії, є передумовою виникнення нових вимог до професії вчителя початкових класів.

Сучасний учитель повинен:

- знати психолого-педагогічні умови використання інформаційно-комунікативних технологій у роботі з дітьми;
- уміти користуватися новими інформаційними освітніми технологіями;

- застосовувати педагогічні можливості інформаційно-комунікативних технологій у професійній діяльності;
- сприяти формуванню основ інформативних компетентностей та інформаційної етики у вихованців;
- сформувати у дітей адекватне уявлення про роль комп'ютерних технологій у житті (не іграшка, а засіб отримання корисної інформації, загального розвитку та творчої діяльності).

Одним із головних завдань початкової школи є застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі вивчення більшості навчальних предметів у рамках програми. Основним видом використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є їх інтеграція в певні уроки. У цікавій, динамічній, ігровій формі учні молодших класів опановують комп'ютерні засоби, набувають первинних навичок управління комп'ютером та удосконалюють свої знання з певних навчальних предметів, розвивають пам'ять, просторову уяву, логічне мислення, творчі здібності.

Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Як показує практика, застосування комп'ютера на уроках у початковій школі має декілька режимів:

- демонстраційний (демонстрація певної навчальної інформації);
- індивідуальний (організація індивідуальної роботи учнів);
- комбінований (застосування на одному уроці і демонстрації, і індивідуальної роботи).

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів. Щоб організувати індивідуальну роботу, кожний учень має бути забезпечений персональним комп'ютером.

Я. А. Коменський у своїй праці «Велика дидактика» писав: «Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу сприймаються кількома чуттями...» Це спонукає замислитись над тим, як зробити уроки не тільки продуктивними, а й цікавими. У цьому допоможе комп'ютер.

Використовувати мультимедійні засоби можна на різних етапах уроку: для перевірки домашнього завдання, пояснення нового матеріалу, створення проблемної ситуації, закріплення вивченого, перевірки засвоєння знань у процесі уроку.

Висновки. Таким чином, використання інформаційно-комунікативних технологій допомагає підвищити ефективність уроків, психологічно полегшує процес засвоєння матеріалу учнями, активізує увагу, розширює кругозір, підвищує рівень використання наочності на уроці, формує вміння добувати інформацію із різних джерел, обробляти її за допомогою комп'ютерних технологій, підвищує продуктивність праці вчителів і учнів, робить урок привабливим і сучасним.

Список використаних джерел

1. Захарова М.І. Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес. – Журнал «Початкова школа» № 1, – 2008.
2. Юрченко О.К. Використання ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи, – 2015.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТИНИ-ШУЛЬГИ: ТОНКОЩІ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ

Галина Данилишин,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Стамбульська Т. І.,

спеціаліст, викладач циклової комісії

дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова

освіта»)

Актуальність проблеми. Проблема «ліворукості» стає все актуальнішою, оскільки за останні роки серед учнів все частіше й частіше зустрічаються ліворукі діти.

У Національній доктрині розвитку освіти України зазначається, що основне завдання нової школи України у XXI столітті – формування культурної, гармонійно розвиненої особистості, здатної реалізувати свій інтелектуальний та особистісний потенціал. Завдання школи полягає в тому, щоб дати змогу дітям формувати свою індивідуальність, розвивати особистість [2].

На думку вчених, сучасна педагогіка виокремлює проблему навчання й виховання ліворуких дітей в школі як одну із нагальних та актуальних, хоч останніми роками школа відмовилася від практики переучування ліворуких дітей, проте це не вирішує проблеми.

Проблема ліворукості є однією з найменш досліджених та найскладніших для педагогів-практиків, а відсоток ліворуких дітей усе зростає, тому сучасна педагогіка виокремлює проблему навчання ліворуких дітей у школі, їх виховання у шкільному колективі та в родині. Нині нею опікуються такі вчені: А. Чуприков, М. Безруких, Т. Доброхотова, С. Спрінгер, Г. Дейч, М. Кнйзева, В. Вільдавський та ін.

Виклад основного матеріалу. Ліворукість – вроджена індивідуальна особливість людей, у яких права півкуля мозку домінує над лівою. Попри зовнішню подібність, у них різні функції: права відповідає за інтуїцію, образне мислення (передумови до художньої творчості); у лівій сконцентровані механізми аналітичного, абстрактного мислення (науковий підхід) [1, с. 32].

Довгий час у нашому суспільстві ліворукості не надавали особливого значення, більше того, дорослі намагалися переучувати своїх дітей. Наслідки таких переучувань – серйозні фізіологічні й психологічні втрати в розвитку дитини [3, с. 41].

В Україні близько 10 мільйонів ліворуких людей, отже, майже кожен четвертий. Кількість ліворуких дітей різна, але з віком дитини ця кількість зменшується. Обстеження шкіл показали: серед 7-9-річних дітей 13,3% – ліворукі хлопчики, 10% – ліворукі дівчатка, у 14-15 років – 4,4% – хлопчиків, 4,1% – дівчаток [4, с. 8]. Такі цифри вказують на те, який відсоток дітей перевчили.

Психологи стверджують, що лівші більш уперті, ніж їхні однолітки, зазвичай, це художньо обдаровані й дуже емоційні діти. Вже з трьох років вони набагато краще, ніж інші малюки, малюють, ліплять з глини, воску чи пластиліну. У них проявляються хороші музичні здібності й абсолютний слух. Зазвичай, лівші пізніше починають говорити й інколи відчують труднощі у вимові деяких звуків. Також характерною рисою ліворуких дітей є знижена здатність зорово-рухових координацій (не можуть писати рівно в рядку, гублять рядок під час читання).

Головна мета занять із ліворукою дитиною – сприяти запобіганню соціальній і шкільній дезадаптації шульги (лівші).

При навчанні й розвитку ліворукі діти відчують певні складності: важко праворуким батькам і педагогам навчати таку дитину. Але при систематичній і цілеспрямованій роботі можна досягти значних успіхів і скоригувати ті особливості розвитку ліворукої дитини, які можуть спричинити труднощі в навчанні у школі [3, с. 10].

У наш час є рекомендації вчителям, які допоможуть у навчальному та виховному процесі.

1. Приділяйте їй більше часу. Намагайтеся не підкреслювати цю особливість, ставтеся до ліворукості, як до чогось звичайного.

2. Не потрібно переучувати дитину: природа «візьме своє».

3. Полюбіть лівшу. Нехай у стосунках панує атмосфера взаємодовіри й тепла.

4. Не квапте лівшу, якщо той не встигає робити завдання разом із усіма, спробуйте давати йому індивідуальні завдання.

5. Постарайтесь робити так, щоб лівша при дітях не демонстрував свою неспроможність, наприклад, читати вголос, якщо у нього з цим проблеми.

6. Хваліть лівшу за все, що в нього виходить. При похвалі ці діти буквально «розцвітають».

7. Ліворука дитина легко освоїть матеріал, якщо попросити її «додумати» самій: наприклад, придумати кінцівку розповіді, а потім розповісти, як розвивався сюжет в автора.

8. Лівша засвоює краще ті речі, які він порухав руками, понюхав, змалював.

9. Не рекомендується вимагати «правильного» нахилу при письмі, а також категорично заборонено вимагати безвідривного написання [4, с. 12].

Висновки. Таким чином, проблема ліворукості потребує вивчення й належної уваги як з боку науковців, так і вчителів та батьків. Організація процесу навчання та виховання для ліворукої дитини має свої особливості, тому батьки та вчителі повинні створювати сприятливі умови для розвитку дітей з лівою провідною рукою. Ліворука дитина може мати в шкільному середовищі чимало проблем. Але слід зазначити, що лівша – це людина, яка має особливий склад психіки, специфічні канали сприйняття інформації й пізнання. Тому в ході навчальної діяльності слід приділяти особливу увагу емоційно-психологічній складовій. Як свідчить статистика, якщо в дошкільному віці відбувався повноцінний психічний розвиток ліворуких дітей, то вони не матимуть серйозних ускладнень у шкільному навчальному процесі.

Список використаних джерел

1. Лобода В. Ліворукість – не проблема / В. Лобода // Наука і суспільство. – К., 2002. – № 9–10. – С. 32–33.

2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Проект // Шкільний світ. – 2001. – липень. – С.1 – 16.

3. Проценко О. Особливості розвитку та навчання ліворуких дітей / О. Проценко // Початкова освіта. – 2010. – №33-34. – С. 41–44.

4. Шкелебей Л. Ліворуки діти /Л. Шкелебей // Психолог. – 2010. – №13. – С. 8–12.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ – ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Роксолана Сливоцька,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Гоцуляк К. І.,

спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми формування в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини з природним, техногенним і соціальним оточенням не викликає сумнівів. Розвиток в учнів мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я, удосконалювати фізичну, соціальну, психічну і духовну його складові; виховання в учнів потреби у здоров'ї є важливою життєвою цінністю.

Виклад основного матеріалу. Здоров'я нації в наш час розглядається як показник цивілізованості держави, що відбиває соціально – економічне становище суспільства. Як говорить народна мудрість: «Дев'ять десятих щастя людини складає її здоров'я». Отже, щасливою може бути лише здорова людина.

Здоров'я людини - це не тільки відсутність хвороб, а й високий рівень захисних сил організму, пристосувальних можливостей його до навколишнього середовища, добре психічне почуття, високий добробут та хороше соціальне середовище.

Всі хочуть бути здоровим, всі розуміють, що здоров'я – це те, без чого людина не може жити повноцінним життям, бути щасливою. Але, щоб досягнути цього, потрібно багато і плідно працювати, вести здоровий спосіб життя [3].

Певну виховну роботу слід починати проводити ще з дитинства. На жаль, діти психологічно не готові вести здоровий спосіб життя, міркуючи приблизно так: «У мене нічого не болить. Навіщо мені дотримуватися здорового способу життя, коли я здоровий?»

Підступність багатьох хвороб у тому, що здоров'я погіршується непомітно, поступово, і ми не завжди відчуваємо ці зміни.

Ми не бережемо свого здоров'я, поки здорові. Згадаймо, коли найчастіше виникає різкий поворот до здорового способу життя: «Кинув курити, коли стало погано з серцем і переніс інфаркт міокарда; від ліків так ослаб, що злякався і вирішив: почну бігати, як порадила сусідка, котра нещодавно повернулася із санаторію...» тощо [2].

Тому не дивно, що легковажне ставлення до власного здоров'я притаманне і школярам: по-перше, вони почуваються більш-менш добре, по-друге вони беруть приклад у старших.

Дитина може займатися зміцненням свого здоров'я лише у двох випадках: або з примусу, формально, нерегулярно, або (і це найголовніше!), коли це приємно, цікаво, коли вона бачить очевидний результат: «працює» дух змагання, честолюбство чи інша мотивація, в тому числі – приклад старших.

Навчити зберігати і зміцнювати своє здоров'я - сьогодні першочергове завдання кожної школи та особисто кожного вчителя [1].

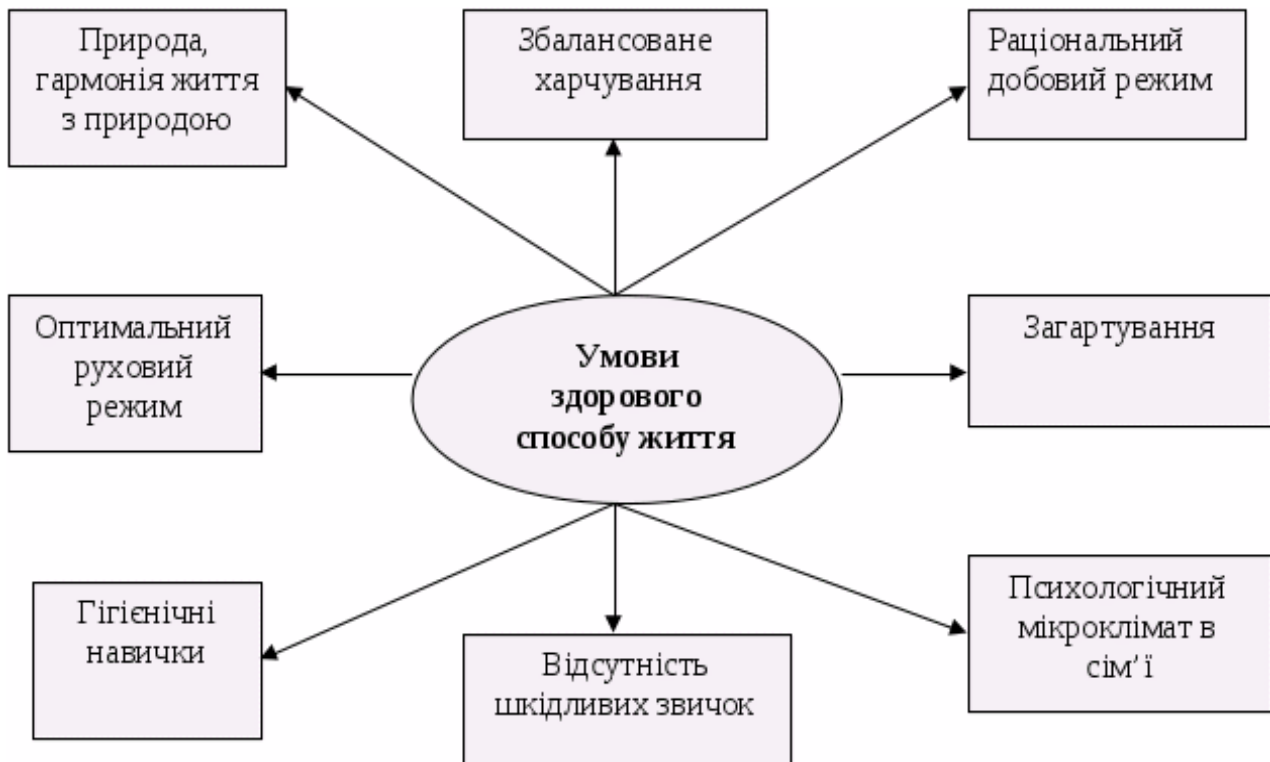
Складниками здорового способу життя є:

- фізкультура (біг, ранкова зарядка і різноманітні види спорту: аеробіка, фітнес, туризм);

- здорове харчування;
- особиста гігієна, правильний режим навчання та відпочинку;
- загартовування.

Івановський С. [1] пропонує дотримуватися умов здорового способу дитини (Схема 1).

Схема 1.

Висновки. Бережіть здоров'я з молодих літ, зміцнюйте і примножуйте його! Не розтринькуйте даремно цей безцінний скарб, дарований вам Природою і вашими предками.

Здоров'я – це одна із головних умов досягнення успіху в житті. Здоров'я потрібно нам для того, щоб знайти своє місце у житті.

Список використаних джерел

1. Івановський С. Здорова дитина – майбутнє країни [система здоров'язберігаючих технологій в освіті] / С. Івановський, О. Рибалка // Директор школи. – 2009. – №36 (вер.). – С.4-27.
2. Парфіло Н. С. Валеологічне виховання та формування здорового способу життя молодших школярів // Початкове навчання та виховання. – 2006. – №19-21 (лип.). – С.56-70.
3. Човбан В. За здоровий спосіб життя. Методична розробка / Човбан В // Шкільний світ. – 2009. – № 45 (груд.). – спецвипуск. С. 3-39.

ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ БЕРЕЖЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ

Соломія Василів,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Сав'юк Г. П.,

кандидат технічних наук, доцент, спеціаліст,

викладач циклової комісії дисциплін

професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Бережливе ставлення до природи маємо формувати з дитинства у сім'ї та школі. Це сприятиме розвитку екологічної культури та накопиченню систематичних знань у цій галузі. Екологічне навчання і виховання – це психолого-педагогічний процес, спрямований на формування у людини знань наукових основ природокористування, необхідних переконань і практичних навичок, певної орієнтації та активної життєвої позиції в галузі охорони, збереження і примноження природних ресурсів [1].

Виклад основного матеріалу. Загальноосвітня школа покликана виховувати в учнів любов до рідного краю, навчати основ охорони навколишнього середовища, науково обгрунтованого використання природних багатств.

У школах природоохоронна освіта учнів здійснюється в різних напрямках: на уроках, заняттях гуртків, під час проведення екскурсій, у процесі суспільно корисної праці, науково-дослідницької роботи і т. д.. Природоохоронна освіта не під силу вчителю одного предмета, це робота багатопланова, її доцільно реалізувати комплексно за участю вчителів початкових класів і вчителів-предметників.[3]

Природоохоронна освіта має здійснюватися не лише на уроках, а й в позакласній роботі, в системі самонавчання і мати не лише прикладний, а й пізнавальний та дослідницький характер. Її доцільно включити в загальнодержавну систему природоохоронних заходів, координувати у відповідних наукових установах і здійснювати належне методичне, матеріальне і кадрове забезпечення.

Головними завданнями екологічної освіти сучасної школи можна вважати:

- засвоєння наукових знань про взаємозв'язок природи, суспільства і людської діяльності;
- розуміння багатогранної цінності природи для суспільства в цілому і кожної людини зокрема;
- оволодіння нормами правильної поведінки в природному середовищі;
- розвиток потреби спілкування з природою;
- активізація діяльності щодо охорони й поліпшення навколишнього середовища.

У школі екологічні знання необхідно розкривати під час вивчення переважної більшості навчальних предметів. Усі види суспільно корисної праці повинні мати екологічну спрямованість. Природоохоронна робота в школі мусить відповідати завданням гуманістичного виховання, сприяти усвідомленню школярами екологічних правил і норм поведінки у природному середовищі. Екологічна освіта повинна бути безперервною і здійснюватися в дошкільний, шкільний, студентський і післядипломний освітянський періоди.

Уже в початкових класах слід підвести дітей до думки, що людина – невід'ємна складова частина природи, що вона, розвиваючись та задовольняючи свої потреби, впливає на навколишнє середовище. Причому, цей вплив може бути як позитивним, так і негативним.

Доцільно на уроках природознавства навести приклади і показати, що в результаті безвідповідального ставлення до природи знищено ліси на значних територіях, суттєво скоротилася чисельність багатьох тварин, рослин і птахів, деякі – навіть повністю зникли з поверхні Землі.

Дуже активною формою організації природоохоронної діяльності учнів 1 — 4 класів є екскурсії.

Екскурсія – це форма організації навчально-виховного процесу, яка дозволяє проводити спостереження, а також безпосередньо вивчати різні предмети, явища і процеси в природних або штучно створених умовах. Екскурсії мають велике пізнавальне і виховне значення. Вони конкретизують, поглиблюють, розширюють знання учнів. На екскурсіях учні перевіряють на практиці теоретичні знання, формують уміння і навички.

Показником активної любові молодшого школяра до природи є, перш за все, дбайливе відношення до її багатств. З перших років життя дитина привчається берегти рослини, не тільки вирощені людиною, але і дикорослі, засвоює правила – не ламати гілочки кущів і дерев, не викорінювати квіти і трави, збирати тільки опале листя, жолуді, шишки [2].

Для виробництва тих чи інших товарів, послуг, енергії людство щоразу забирає в природи необхідні матеріали і повертає у докільця видозмінені продукти, які не входять до природних кругообігів речовини. Таким чином запаси природної сировини вичерпуються, а обсяги забруднень зростають. Сміттєзвалища призводять до забруднення ґрунтових вод, спалювання сміття отруює повітря.

Дуже важливо навчитися виробляти і купувати речі, які слугуватимуть довго. Неякісне взуття, електричні прилади, що швидко псуються, як і інші недовговічні товари, поповнюють звалища сміття. Отже, випускати і купувати такі речі не лише економічно невигідно, а й небезпечно, безвідповідально з точки зору екології.

У рамках пояснювально-ілюстративного методу можна повідомляти учням інформацію про навколишнє середовище і народні традиції ставлення до природи за допомогою усного мовлення (розповідь, пояснення), а також за допомогою підручників, додаткової літератури, наочних посібників (картин, схем, натуральних природних об'єктів), практичного показу способів діяльності у природі (догляд за рослинами на пришкольній ділянці, догляд за тваринами у живому куточку тощо). При цьому діти слухають, дивляться, читають, спостерігають, співвідносять нову інформацію про природні об'єкти з раніше засвоєною і запам'ятовують. Користуючись цим методом, доводимо до свідомості учнів зміст, суть і значення народних традицій у ставленні до природи.

Висновки. Проблема екологічного виховання і освіти існувала та існуватиме впродовж розвитку суспільства. Правильне виховання бережливого ставлення дозволить надалі запобігти багатьом екологічним проблемам людства. Саме в молодшому шкільному віці дитина отримує основи систематичних знань; тут формуються і розвиваються особливості його характеру, волі, етичної зовнішності. Якщо у вихованні дітей упущено щось істотне, то ці пропуски з'являться пізніше і не залишаться непоміченими. Показниками вихованої особи є наступні чинники: екологічні знання, уміння, практичні результати, які проявляються у виконанні суспільно-корисної роботи. Найбільш популярними засобами навчання природознавства є екскурсії. Вони дозволяють виявити природні зв'язки і основні етапи вивчення природи.

Список використаних джерел

1. Екологічне виховання в початковій школі. / Упоряд.: І. Васильченко, О. Кондратюк. – К., 2005. – 128 с.
2. Шляхи вирішення екологічних проблем // Рідна школа. – 1999. – № 5.
3. Бабич О. Зрозумієш природу – зрозумієш себе // Рідна школа. – 2003. – № 8.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО ІНШИХ КУЛЬТУР І НАРОДІВ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Світлана Варишко,

2 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ Прикарпатський національний
університет Імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Довбенко С. Ю.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст
вищої категорії, викладач-методист, викладач

циклової комісії дисциплін професійної та

практичної підготовки (спеціальність

«Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Люди у своєму житті постійно контактують з різноманітними естетичними явищами. Краса приносить людям насолоду і задоволення. Естетичне виховання – це одна з найважливіших і найскладніших сторін системи всебічного і гармонійного розвитку особистості. У наш час проблема розвитку особистості, естетичного виховання, формування її естетичної культури є одним із найважливіших завдань, що стоять перед школою.

Формування естетичної культури – це складний і багатогранний процес, який чудово реалізується на уроках іноземної мови. Також пріоритетним завданням навчання іноземної мови є формування в учнів соціокультурної компетенції, що несе в собі наявність знань про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається, про норми мовленнєвої та не мовленнєвої поведінки її носіїв і вміння моделювати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм, а також виховання в учнів початкової школи толерантності.

Формуванню толерантності учнів на уроках іноземної мови сприяють знання про культуру країни, мову якої вивчають, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті й переконань. Толерантність стала невід'ємною частиною у вивченні іноземних мов. Надзвичайно актуальним питанням є виховання толерантності засобами іноземної мови молодших школярів, адже, як відомо, початковий етап є ґрунтом для мотивованого навчання іноземної мови впродовж усього курсу її вивчення.

Виклад основного матеріалу. У початковій школі естетичне виховання активно відбувається на таких уроках як образотворче мистецтво, музика, трудове навчання, читання і письмо, християнська етика тощо. Належне місце слід віддати впливу на естетичне сприйняття світу на уроці іноземної мови. Як показав аналіз літератури, сучасна методика викладання іноземної мови спрямована переважно на навчання «комунікації», формуванню в учнів комунікативної компетенції, тобто більше акцентується увага на роль мови як «засобу спілкування». Але не зважаючи на це, вчитель повинен чітко розуміти і донести до учнів те, що будь – яка мова, як рідна, так і іноземна, – це живий організм, в ньому зосереджений, окрім інформаційного потоку, величезний етичний, естетичний і художній потенціал кожного народу, тому відношення до мови як до формального набору слів веде до вихолощення самої її суті.

Унікальність предмету "іноземна мова" також полягає в тому, що ці уроки є фактично єдиними, що моделюють реальні і багатообразні ситуації спілкування. Жоден інший предмет не має за мету навчати учнів перш за все спілкуванню. А спілкування – це не лише вміння правильно говорити і грамотно побудувати свою мову, але й вміння слухати і чути, переживати і співпереживати. Тобто на уроках іноземної мови учні також розвивають свій етикет спілкування і знайомляться з етикетом спілкування людей – носіїв вивчаючої мови.

Розвиваючі резерви іноземної мови як засобу формування естетичної культури школярів найбільш повно розкриваються, якщо:

- учень стає не об'єктом, а суб'єктом навчальної діяльності;
- вчитель заохочує і мотивує учнів до вивчення мови;
- учні виконують навчальні завдання, що мають чіткий, особистісний смисл;
- на уроках активно здійснюється комунікативна взаємодія учня з учителем;
- творчі навчальні завдання моделюють різні аспекти людського життя.

Ефективність процесу формування естетичної культури молодших школярів на уроках іноземної мови визначається комплексом наступних умов:

- організація навчання з урахуванням творчої діяльності, стимулюючої процес вивчення іноземної мови;
- створення на заняттях ситуації успіху з опорою на допомогу і контроль з боку педагога;
- організація уроку з урахуванням колективної та комунікативної діяльності учнів.

Окрім естетичного потенціалу самої мови широкі можливості для реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови дає культурологічний та країнознавчий компоненти навчання. Адже вивчення іноземної мови передбачає вивчення особливостей культурної спадщини країни, мова якої вивчається. Це дає змогу вчителю ознайомити учнів із фольклором, літературою, живописом, архітектурою та іншими галузями мистецтва цієї країни, розширюючи культурологічні знання учнів, формуючи їх естетичні уподобання.

Пріоритетним завданням навчання іноземної мови є формування в учнів соціокультурної компетенції, що несе в собі наявність знань про національно-культурні особливості даної мови, про норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки її носіїв і вміння моделювати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм, а також виховання і розвиток в учнів початкової школи толерантності до інших культур і народів. Варто зазначити, що оволодіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування неможливе без паралельного вивчення саме відповідної культури. А вчителю це доречно здійснювати за допомогою відповідного підбору навчального матеріалу полікультурної тематики, проведення тематичних заходів, присвячених знаходженню спільного та відмінного у рідній та іноземній культурах, профілактичних бесід на глобалізаційні та патріотичні теми, формування різноманітних гуртків та факультативів з метою «входження» особистості в соціокультурний простір.

Висновки. Отже, можна узагальнити, що естетичне виховання є обов'язковою та важливою складовою виховання всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Навчання у школі передбачає реалізацію естетичного виховання як запоруки повноцінного формування свідомості учня, його самореалізації в суспільстві як творчої особистості, що має власні естетичні смаки та уподобання. Перед вчителями школи постає важливе завдання – формування адекватного уявлення про категорію прекрасного, на основі якої формується естетичний ідеал школяра. А викладання іноземної мови в початковій школі надає вчителю широкі можливості щодо виховання і розвитку естетичної свідомості учня та його толерантного ставлення до інших культур і народів. Поєднуючи одне з іншим у роботі з учнями, вчитель досягне бажаних результатів і заохотить молодших школярів до вивчення нової для них мови.

Список використаних джерел

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – 2003.
2. Гавриловець К.В. Етично – естетичне виховання школярів. – М., 1996.
3. Сажин М.М. Розвиток толерантності до інших культур і народів засобами іноземної мови.

ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНІЙ СІМ'Ї ТА ШКОЛІ

Наталія Кравчук,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Цюняк О. П.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст

другої категорії, викладач циклової комісії

дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова

освіта»)

Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується.

В. Сухомлинський

Актуальність проблеми. Сьогодні Україна переживає важкий період державного становлення. Трагічні події, які відбуваються на сході, не залишають байдужими нікого. На наше переконання, у даний час важливо відтворити в українському суспільстві почуття патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінності, сформувати у молоді громадянсько активні, соціально значущі якості. Виховання патріота, особливо після «Революції гідності», стало важливим завданням школи і сім'ї.

Проблема виховання патріотизму знайшла своє відображення у вітчизняній (В. Бичко, І. Надольний, Л. Сохань, І. Стогній, О. Забужко, В. Шинкарук та ін.) і зарубіжній (І. Кант, К. Роджерс, Е. Фром та інші) філософії. Серед класиків педагогічної науки до цієї проблеми звертались Я. Коменський, Г. Сковорода, К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші. У своїх працях і наукових розробках учені висвітлювали актуальні для свого часу проблеми розвитку патріотичних почуттів як складової частини національної системи виховання, висували ідею виховання «свідомого» громадянина, патріота своєї Батьківщини.

На вирішення цієї проблеми спрямована робота всіх ланок суспільства, перш за все – освітньої системи. Навчальний заклад має стати для кожної дитини осередком становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудувувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єднанню українського народу та становленню миру й злагоди в суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Патріотичне виховання – це формування патріотичних почуттів, виховання готовності до захисту Батьківщини. Батькам і педагогам необхідно переглянути систему цінностей, яку формуємо у дітей. Головним завданням патріотичного виховання є формування патріотизму, який виявляється, насамперед, у любові до Батьківщини, готовності утвердити незалежність держави, піднесенні України до рівня високорозвинених держав світу. Актуальним є необхідність виховання гуманних почуттів: любові до людини, поваги і піклування про неї, доброти, співчуття, великодушності тощо.

За визначенням В. Сухомлинського, три любові у серці дитини має плекати сучасна школа: культ матері, рідної мови і рідної Батьківщини. Любов до свого народу, рідної землі, відповідальність за долю України, готовність захищати рідну землю, служити їй – найсвятіше почуття, яке має назву патріотизм. Сьогодні необхідно звертати увагу на те, щоб усі діти вирости національно свідомими громадянами [2].

Любов до рідної мови – один із проявів патріотизму. Ще К. Ушинський говорив, що мова народу є цілковитим відображенням батьківщини і духовного життя, що, засвоюючи рідну мову, дитина засвоює не самі тільки слова, але безліч понять, поглядів, думок, почуттів, художніх образів. У процесі навчання рідної мови слід широко використовувати відомості про козацьку звитягу, лицарські чесноти рідного народу; наводити яскраві приклади, які впливають на почуття і мислення учнів, пробуджують гордість за свій славний рід, формують вірність волелюбним заповідям предків.

На уроках читання варто звернути увагу на формування національної свідомості через читання оповідань і віршів про духовний світ людини, її відданість Батьківщині. Велику виховну роль відіграє український фольклор. Творчий пошук вчителя надає змогу використовувати також інші предмети, такі як математика, природознавство, уроки мистецтва, де на папері оживають постаті героїв минулого та сьогодення. З нагоди визначних подій в житті країни в школі проходять уроки мужності, години пам'яті, години спілкування.

Сьогодення надає нам безліч прикладів мужності українців, які стали на захист Батьківщини, часто ціною власного життя, доводячи вірність своєму народові. Сьогодні згадаємо героя «Небесної сотні» 19-літнього Романа Гурика, студента ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», який з честю відійшов у вічну славу, рятуючи свого пораненого побратима. Останніми словами хлопця були: «Зараз або ніколи. Всі на Грушевського. На смерть!»

Окремою важливою темою є вияви свідомості і щедрості людей, які з перших днів АТО допомагають забезпечувати війська ліками, продуктами, захисним спорядженням. Зустрічі із учасниками бойових дій та волонтерами; проекти, під час яких діти збирають інформацію про воїнів з рідного міста, які стали на захист Батьківщини; написання листів до воїнів; концерти для поранених; різноманітні акції, під час яких збирають речі для родин, переселених із зони АТО; екскурсії до музеїв бойової слави; покладання квітів до монументів та пам'ятників воїнам-захисникам Вітчизни минулих років та сьогодення – напрямки роботи сучасної школи.

Взаємодія сім'ї та школи щодо патріотичного виховання учнів як історико-педагогічна проблема сприяє засвоєнню молодим поколінням культурної спадщини українського народу та формування на цій основі почуття національної гідності, відновленню історичної пам'яті молодого покоління на основі вивчення історії України та її культури. Важливе значення у вихованні підростаючого покоління має ознайомлення з фольклором українського народу, з його звичаями, ремеслами, виховання шанобливого ставлення до видатних історичних і культурних діячів, поваги до ідеалів, за які вони боролись; відновлення культури сім'ї і рідного дому, культу предків, культу рідного села і міста.

Висновки. Таким чином, через патріотичні почуття виявляється емоційне ставлення молодшого школяра до самого себе, до навколишнього світу, до людей, до Батьківщини, до національних цінностей. Це має важливе значення для формування розвиненої особистості, справжнього громадянина, патріота своєї держави.

Список використаних джерел

1. Небесна Сотня. Роман Гурик [Електрон. ресурс]. – Режим <http://www.nebesnasotnya.in.ua/portfolio>
2. Гуманізація навчально-виховного процесу: наук.-метод. зб. «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю : виховання громадянина» / ред. кол. – Слов'янськ : СДПУ, 2007. – 223 с.

ІННОВАЦІЇ У ЗАСТОСУВАННІ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗОШ І СТУПЕНЯ

Тетяна Смеречук,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Червінська І. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,

викладач циклової комісії дисциплін

професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. На сучасному етапі модернізації суспільних відносин в Україні особливої гостроти й актуальності набувають питання всебічного формування особистості, здатної до самовиховання, творчого саморозвитку та самореалізації. Необхідність вирішення зазначеної проблеми зумовлена соціальними, культурологічними та педагогічними чинниками і спонукає до пошуку засобів формування особистості, одним з яких є мистецтво, зокрема театр.

Театральне мистецтво має свою методологію, способи функціонування, зображувальну знакову систему, специфічні засоби виразності, методи створення та презентації образу, технології підготовки актора й режисера, і тому, як засвідчує практика минулого й сьогодення, є одним з найпотужніших засобів впливу на свідомість і поведінку людини. У зв'язку з цим діячі мистецтва, культури, психологи, соціологи, педагоги, організатори шкільної та позашкільної справи неодноразово порушують питання про можливість ефективного використання театрального мистецтва як дієвого засобу в навчально-виховній роботі з учнівською молоддю [3].

Проблему застосування театрального мистецтва в навчально-виховному процесі школи розглядали Н. Александрова, О. Комаровська, О. Котикова, І. Михайличенко, В. Сухомлинський, Г. Шевченко та ін.

Виклад основного матеріалу. Театралізовані ігри в позаурочний час (під час роботи у групі продовженого дня), використання різноманітних театральних прийомів на уроці розраховані на активну участь дитини, яка стає співучасником педагогічного процесу. З цією метою варто застосовувати принципи: від простого до складного, створення ситуації успіху, що сприяють творчій активності школяра; розвивають його уяву, мислення; дозволяють розв'язувати дедалі складніші творчі завдання.

Застосування прийомів та провідних засобів театральної педагогіки в різних галузях освітньої діяльності може стати основою для створення позитивної творчої атмосфери, яка сприятиме гармонізації фізіологічного та психологічного розвитку дітей, збереженню їх здоров'я та підвищенню рівня сприйняття нового навчального матеріалу. Адже провідні принципи театральних методик ґрунтуються на застосуванні у навчальному процесі різних варіантів ігрової діяльності.

Методи, форми і зміст театральних вправ, які можна запропонувати учням на уроках, реалізують одночасно три цілі:

- «занурюють» дітей у властиву їм стихію гри, згладжуючи рамки уроку;
- розвивають корисні для навчання і мистецтва психічні складові особистості (мислення, воля, пам'ять);
- надають навчальній діяльності більшої привабливості для дітей.

Використання засобів театральної педагогіки у навчально-виховному процесі ЗШ І ступеня сприятиме формуванню у молодших школярів інтересу до навчання. Навчальний

процес здійснюється шляхом застосування фронтальних і кооперативних форм організації навчальної діяльності учнів, інтерактивних ігор та методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності, формують пізнавальні інтереси.

Найбільш поширеними є такі:

- групова робота, що ґрунтується на принципах одночасності і позитивної взаємодії, однакової участі дітей та їх індивідуальної відповідальності;
- робота в парах, що дає можливість учням обмінятися ідеями з партнером і лише тоді озвучувати свої думки перед класом;
- метод «Мікрофон» привчає дітей по черзі, швидко висловлювати свою думку, позицію чи відповідати на запитання;
- «Мозковий штурм» – ефективний метод колективного обговорення, пошуку рішень шляхом вільного висловлювання думок всіх учасників, де кожен має можливість виконувати різні ролі:
 - партнерів, що вчаться співробітництву;
 - учасників, які шукають альтернативного вирішення проблеми;
 - мислителів, які аналізують взаємозв'язки між явищами;
 - експертів, які характеризують проблему;
 - друзів, які спілкуються один з одним, довіряють, допомагають.

Сутність роботи полягає у виробленні певної сукупності технологій навчання молодших школярів, що сприяють формуванню інтересу до навчальної діяльності, розвитку творчих здібностей, інтересів, умінь і навичок сучасних учнів, передбачає конструктивні поєднання, інтеграцію сучасних педагогічних технологій та методик, спрямованих на розвиток творчої особистості. Це дозволяє вчителю самому творчо інтерпретувати різні підходи до організації навчально-виховного процесу, а не заглиблюватися в суть тільки однієї технології. З метою підвищення пізнавальних інтересів молодших школярів вчителі початкових класів досить часто використовують на уроках у початковій школі позамовні засоби виразності та підсилення емоційності.

Наведемо приклади таких засобів:

- інтонаційно-образні ігри;
- завдання «Музичний портрет»;
- завдання на різні види імпровізації (ритмічна, музична);
- інтонаційні вправи;
- завдання для вироблення правильного дихання («Цокіт копит»).

У роботі з дітьми можна застосовувати жести вертикальні, стверджувальні; горизонтальні, заперечувальні, вказівні (вказують на предмет); описові (вимовив «кавун» – і описав рукою коло, сказав «душею відчуваю» – і поклав руку на серце); ті, що вказують на прохання, благання, емоційні (передають різноманітні почуття: гнів, розпач, розгубленість, безпорадність, радість; їх вважають психологічними – вони тісніше пов'язані з підтекстом, аніж з текстом); ритмічні (зливаються з ритмікою звука, слова, підкреслюють не окремі моменти мовлення, а весь його ритм – відбивання такту, диригування) [2].

Висновки. Використання інноваційних засобів театральної педагогіки в навчально-виховному процесі ЗШ І ступеня сприятиме формуванню у молодших школярів інтересу до навчання. Тому застосування засобів театральної педагогіки у початковій школі створює широкий спектр можливостей для реалізації дидактичної мети, розвитку творчості, формування інтересів до навчальної діяльності, образного мислення та виховання любові до рідного краю і довкілля.

Список використаних джерел

1. Абрамян В. Театральна педагогіка / В. Абрамян – К. : Лібра, 1996. – 256 с.
2. Освітні технології : Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
3. Червінська І. Б., Настишин В. С. Вплив засобів театрального мистецтва на формування у молодших школярів інтересу до навчання // І.Б. Червінська, В.С. Настишин / Гірська школа Українських Карпат. – Івано-Франківськ, 2015. – № 12-13. - С. 286-290.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ГІРСЬКИХ ШКІЛ

Анастасія Маланюк,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник - Червінська І. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,

викладач циклової комісії дисциплін

професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Екологічна освіта й виховання спрямовані на подолання споживацького ставлення до природи та її ресурсів, поєднання раціонального й емоційного у взаєминах людини з природою, що базується на принципах добра і краси, розуму, свідомості й патріотизму.

Оскільки в адміністративному плані Українські Карпати охоплюють значну частину Івано-Франківської області, а Карпати взагалі є “унікальним природним скарбом визначної краси та екологічної цінності, ...важливою частиною екологічного, економічного, культурного, рекреаційного довкілля та середовища існування”, потрібно визнати “важливість та екологічну, культурну і соціально-економічну цінність гірських регіонів” [1, 10].

Виклад основного матеріалу. Культура поведінки –це дотримання основних вимог і правил людського співжиття, вміння знаходити правильний тон у спілкуванні з оточуючими. Екологічне виховання потрібно розглядати як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення на основі врахування провідних принципів діяльності.

Підвалини нинішньої екологічної освіти обговорювались у Парижі в 1968 році під час Міжурядової конференції ЮНЕСКО з питань раціонального використання та охорони ресурсів біосфери. Була затверджена широка програма дій “Людина та біосфера”, у якій вперше наголошено на глобальному, загальногромадському характері природоохоронної освіти.

Формування екологічної культури в учнів сприяє усвідомленню себе як частини природи, розумінню важливості правильної поведінки в природному середовищі, вмінню передбачати і оцінювати наслідки власної побутової чи виробничої праці, ухвалювати рішення щодо усунення негативних наслідків діяльності, підпорядкування діяльності інтересам раціонального природокористування.

Тобто зміст екологічної освіти орієнтований на загальнолюдські цінності, ідеї гуманізму, демократії, вдосконалення самої людини. Ліси Карпат мають стати зоною рекреації для Європи, зокрема лісові краєвиди і гірські схили .

Морфологічні риси рельєфу Карпат сприятливі для влаштування пішохідних пізнавальних туристичних маршрутів і стежок. Найбільш придатними в області для рекреації є гірсько-долинні ландшафти рік Прута, Бистриці Солотвинської, Бистриці Надвірнянської, Лімниці, Свічі з Мізунькою. Середньогірські і високогірські види лісистих ландшафтів придатні для відпочинку, туристичних, пішохідних чи кінних маршрутів, зимових спортивно-оздоровчих заходів.

Тому залучення учнів до організації різного роду відпочинку туристів (виготовлення лавочок, столиків, піднавісів, розчищення потічків і річок, посадка дерев), а також у вільний час до роботи провідників на маршрутах – все це вчить їх бути добрими господарями, а також навчає відповідальності, бережливості, вміння любити й оберігати природу, турбуватися про екологію довкілля. Так, лише під час проведення акції “Майбутнє лісу в

твоїх руках” на території Делятинського державного лісгосподарського підприємства учнями 15 гірських шкіл посаджено 13473 дерева на площі 8,5га [2, 70].

Міжнародний досвід свідчить, що неформальна екологічна освіта може відігравати досить значну роль у вихованні екологічної культури нації. Однією з особливостей неформальної екологічної освіти є оперативне, ефективне й максимально широке розповсюдження екологічної інформації, можливість швидко формувати громадську думку, пропагувати альтернативні, найбільш раціональні, екологічно чисті методи природокористування. Однак для організації неформальної екологічної освіти в Україні зроблено значно менше, ніж у світі.

Важливу роль у вирішенні екологічних проблем можуть відіграти недержавні громадські організації (самій державі не справитися із екологічним захистом населення) через підвищення громадської активності в органах місцевого управління і самоврядування, посилення впливу політичних партій та блоків на підвищення екологічної свідомості та культури населення, що пов'язано із загостренням проблем охорони здоров'я, навколишнього середовища, безпеки продуктів харчування тощо.

Національний екологічний центр України, Українське товариство охорони птахів, Всеукраїнський благодійний фонд “Паросток” та Всеукраїнська дитяча спілка “Екологічна варта” сприяють вихованню екологічно свідомої особистості через організацію цікавої екологічної праці з дітьми та молоддю.

В Івано-Франківській області приділяється значна увага екологічній освіті. Запроваджується комплексна система, згідно з якою екологічні знання набувають учні шкіл, середніх спеціальних навчальних закладів, студенти університетів. У середніх школах області екологічні питання вивчаються на уроках природознавства, географії, фізики, біології, хімії. У формуванні екологічної культури школярів важливу роль відіграє обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, який функціонує як координаційно-методичний заклад з розвитку природоохоронної, дослідницької та екологічної роботи зі школярами та учнівською молоддю. В області створені і функціонують 38 екологічних стежок, 225 загонів “зелених патрулів”, 120 загонів “голубих патрулів”.

Головною метою екологічної освіти та просвіти є формування нового світогляду та створення підґрунтя для впровадження постулатів сталого розвитку на рівні як пересічного громадянина, так й управління будь-якого рівня.

Висновки. Слід пам'ятати, що сьогоденний учень є природокористувачем, а випускник школи стає розпорядником природних ресурсів. І чим більше він буде знати про Карпати як екосистему, причини і наслідки катастрофічних паводків, селів, зсувів, біорозмаїття і тваринний світ, міжнародні, державні, регіональні і місцеві природоохоронні програми і буде готовий до участі в природоохоронних заходах, тим вагомішим буде його вплив на навколишнє природне середовище, а природоохоронна культура стане способом життя такого учня.

Список використаних джерел

1. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат // Гірська школа Українських Карпат. – Науково-методичний журнал: Івано-Франківськ. – 2006. – №1. – С.10-17.
2. Орієнтовна тематика дослідження проблем навчання, виховання і розвитку учнів гірських шкіл // Гірська школа Українських Карпат. – Науково-методичний журнал: Івано-Франківськ. – 2006. – №1. – С.67-70.
3. Максимович О.М. Концептуальні засади раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища Івано-Франківської області. – К.: Науковий світ, 2006. – 73 с.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Наталія Обух,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Червінська І. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач-

методист, викладач циклової комісії

дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Початкова

освіта»)

Актуальність проблеми дослідження полягає в тому, що сучасна школа в умовах активного суспільного розвитку ще недостатньо володіє технологією та методикою професійної орієнтації учнів початкової школи.

Провідне завдання навчально-виховних закладів системи освіти України – підготувати конкретну людину до активної професійної діяльності у сфері матеріального й інтелектуального виробництва. Важливе місце у цій діяльності має посідати науково обґрунтована пропедевтична орієнтація молоді на певні види професій з урахуванням особистих інтересів у початковій школі. Наприкінці 90-х років в Україні налічується понад 7800 назв професій. Можливості для професійного вибору досить широкі. Проте рівень профорієнтаційної роботи загальноосвітніх навчально-виховних закладів, особливо початкової школи недостатній. Тому цілком логічно, що аналіз сьогоденної шкільної практики засвідчує підвищений інтерес до профорієнтаційної роботи.

Основний виклад матеріалу. Відомо, що основним джерелом поповнення трудових ресурсів у всіх сферах виробництва в сучасних умовах є випускники шкіл, тому профорієнтаційна робота з учнями, починаючи вже з початкової школи, є такою важливою. Історія розвитку школи нерозривно зв'язана з намаганнями здійснити професійну освіту. Учні ще з початкової школи потрібно готувати до переходу в самостійне життя. Проте, практика показала, що відповідні умови для здійснення професійної освіти відсутні.

Для розв'язання зазначеної проблеми необхідно, щоб початкова професійна орієнтація була одним із важливих завдань сучасної загальноосвітньої школи. Нові реалії суспільної дійсності, її розвиток об'єктивно створюють передумови для вдосконалення навчально-виховного процесу у початкових класах, оволодіння молодшими школярами системою профорієнтаційних знань, умінь і навиків, які є необхідною та важливою базою для подальшої успішної профорієнтації в старших класах. Таким чином в процесі навчання учні будуть отримувати знання не лише з основ наук, а й поступово готуватися до вибору певної професії.

Концепція профільного навчання орієнтує вчителів початкової школи на усвідомлення важливих цілей і завдань трудової та професійної освіти, а це передбачає розвиток новітніх технологій навчання, спрямованих на формування життєвих цінностей, готовності до життєдіяльності в умовах ринкових відносин, соціальної орієнтації учнів та реалізацію їх творчих можливостей. Відтак, особливого значення набуває проблема ефективного використання профорієнтаційного матеріалу у початковій ланці освіти, як важливого засобу розвитку перших інтересів до професій та трудової діяльності, розвитку особистості учнів, вдосконалення навчально-виховного процесу.

Педагогічна наука має певний досвід щодо визначення шляхів і засобів використання профорієнтаційного матеріалу на уроках у початкових класах. Значний інтерес мають праці вчених, зокрема з таких проблем: розробка теоретичних аспектів професійної орієнтації

молодших школярів (М.В.Гладкова, Л.А.Йовайша, В.Ф.Сахаров, Є.М.Павлютенко, С.Н.Чистякова).

Багатоаспектність навчально-виховного процесу вимагає постійних резервів щодо застосування профорієнтаційного матеріалу у комплексному розвитку особистості молодшого школяра. Тому виникає потреба звернутися до ретельного вивчення шкільної пропедевтичної профорієнтації, визначити ефективні умови використання профорієнтаційного матеріалу у навчально-виховному процесі, як засобу розвитку інтересу до праці, професій. При цьому виникає потреба наукового підходу до розробки цієї проблеми з урахуванням умов, у яких перебуває суспільство і початкова школа зокрема.

Професійна ж орієнтація як педагогічна категорія позначає процес ознайомлення учнів з різними професіями і видами праці та надання їм допомоги у виборі своєї майбутньої професії і спеціальності відповідно до наявних схильностей і здібностей. Трудове виховання і профорієнтація є базою майбутнього професійного самовизначення учнів. Зазначимо, що у початковій школі вони передбачають:

- прищеплення школярам потреби постійно працювати;
- розвиток любові до праці взагалі й до окремого виду зокрема;
- формування суспільно значущих мотивів вибору професії;
- залучення до суспільно корисної, продуктивної роботи;
- прищеплення культури праці;
- виховання вміння поєднувати фізичну й розумову діяльність.

Завдання профорієнтації полягає в ознайомленні учнів з професіями та правилами їх вибору, вихованні спрямованості на самопізнання як основу професійного самовизначення; формування вміння зіставляти свої здібності з вимогами щодо набуття конкретної професії, а також забезпечення розвитку професійно важливих якостей особистості.

Професійна орієнтація – це цілеспрямована діяльність вихователя, що передбачає надання допомоги вихованцеві у правильному виборі професії.

Це сукупність психолого-педагогічних, медичних та організаційних заходів впливу на вихованців з метою виявлення і формування їхніх професійних інтересів та здібностей і вплив на вибір професії відповідно до соціально-економічних потреб, особистих схильностей, психічних і фізичних можливостей.

Мойсеюк Н. Є. зазначає, що професійна орієнтація – обґрунтована система допомоги(соціально-економічної, психолого-педагогічної, медико-біологічної, виробничо-технічної) учням у виборі професії відповідно до нахилів, здібностей і ринку праці.

Відповідно до особливостей основних цілей професійної діяльності усі професії та спеціальності поділяються на класи:

- гностичні (розпізнати, визначити);
- перетворюючі (обробити, обслужити);
- дослідницькі (винайти, вигадати) [1].

Профорієнтаційна робота умовно поділяється на два періоди: допрофесійний і професійний, які включають ряд етапів. На кожному з етапів реалізуються практично всі компоненти професійної орієнтації (інформація, діагностика, консультація, відбір, виховання, розвиток, адаптація).

Висновки. Розуміння структури й змісту профорієнтаційної роботи дає змогу відшукати її більш конкретні форми, побачити етапи цієї роботи, зробити її більш ефективною та цілеспрямованою. Цілком зрозуміло, що на практиці усі ці форми певним чином зливаються та поєднуються. Від уміння поєднувати всі форми профорієнтації суттєво залежить її успішність.

Список використаних джерел

1. Мойсеюк Н.Є.Педагогіка. Навч. посібник. 3-е вид. / Н.Є Мойсеюк. – Київ, 2001. – С. 424-427.

ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ГІРСЬКИХ ШКІЛ

Марія Курак,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник - Червінська І. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Необхідність формування здорового способу життя школярів не викликає сумнівів з багатьох міркувань. По-перше, ця проблема безпосередньо пов'язана із завданнями виховання здорового покоління. По-друге, соціальне замовлення суспільства вимагає цілісного підходу до формування здорового способу життя школярів. Крім того, ведеться активний пошук саме таких педагогічних технологій, які спрямовані на виховання у підростаючого покоління свідомого ставлення до власного здоров'я, розуміння його значення для себе, свого майбутнього і суспільства. Особливого значення набуває турбота про здоров'я дітей молодшого шкільного віку, для яких, через невеликий життєвий досвід, характерна несформованість уявлень про способи життя, збереження і зміцнення власного здоров'я [1].

Вказані позиції дозволяють виділити недостатньо вивчені проблеми, серед яких досить своєчасним є дослідження, присвячене організаційно-педагогічним умовам формування у молодших школярів здорового способу життя.

Виклад основного матеріалу. Необізнаність учасників виховного впливу з питаннями збереження здоров'я дітей та нескоординованість їх дій обумовлюють необхідність об'єднання зусиль учителів, вихователів, медичних працівників, психологів і батьків.

Згідно з останніми дослідженнями, проведеними науковцями Прикарпаття, за окремими антропометричними параметрами (ростом, масою тіла, обводом грудної клітки) учні гірських шкіл відстають від своїх ровесників, які мешкають у містах та рівнинних місцевостях [2]. Це зумовлює необхідність проведення для такого контингенту дітей відповідних санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів, спрямованих на оптимізацію їхнього фізичного та психічного розвитку, і, таким чином, збереження здоров'я підростаючого покоління Карпатського регіону.

Враховуючи незадовільний стан здоров'я учнів, які мешкають у гірських районах, не тільки перед медиками, але й перед учителями та батьками гостро стоїть проблема їх оздоровлення. В першу чергу, це модифікація стилю життя (поліпшення умов побуту, збалансоване, повноцінне харчування, раціональний режим навчання й відпочинку), додаткове вживання вітамінів і мікроелементів. З огляду на вищесказане, на нашу думку, доцільним є вживання препаратів рослинного походження.

Фізична і розумова діяльність дітей значною мірою залежить від здатності організму засвоювати кисень. Відомо, що при фізичному навантаженні, як і під впливом інших несприятливих факторів довкілля, розвивається гіпоксія (недостатнє забезпечення тканин киснем). Тому заняття фізичними вправами на свіжому повітрі, правильний раціон харчування, профілактика захворювань - може розглядатись як ефективний засіб для поліпшення загального стану дітей. В осіб, які народилися і постійно мешкають у гірських районах, виробилися спадково обумовлені механізми адаптації до зниженого вмісту кисню в повітрі. Вживання дітьми фітоліквінів з рослин Карпат – є доцільним як у ролі профілактичного

засобу, так і при одужанні після перенесених хвороб. Використання доступних фітозасобів може істотно підвищити якість життя учнів гірських шкіл, сприятиме їхньому гармонійному розвитку.

Стан здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів викликає занепокоєння держави, громадськості, батьків. Спостерігається тенденція до погіршення здоров'я і фізичної підготовленості школярів. Зростає не лише кількість захворювань, що пов'язана з функціонуванням опорно-рухового апарату (1992 р. – 31,9 %; 2006 р. – 67,1%), серцево-судинної системи (відповідно 14,5% – 28,2% від загальної кількості захворювань серед школярів), зростає і кількість учнів, що мають певні відхилення у психічному розвитку [2]. Збереження здоров'я учнів – найважливіша вимога до діяльності всіх вчителів, вихователів, батьків тощо. “Здорові діти – здорова нація” – сьогодні не закличне гасло, а тривожне попередження. Для покращення здоров'я учнів необхідно ширше впроваджувати здоров'язберігаючі технології навчання, а в гірських умовах необхідно ще й посилити психолого-педагогічний супровід дітей. Особлива надія покладається на навчально-виховний процес, в якому дитина перебуває тривалий період свого найбільш інтенсивного розвитку – від 6-7 до 17-18 років.

Учні молодшого шкільного віку найбільш чутливі, щирі і відкриті до оточуючого середовища. Якщо ж шкільне середовище не враховує потреби, інтереси, індивідуальні дані та можливості учнів, якщо у школі більше дбають про виконання навчальних програм, аніж про фізичний і психічний розвиток дітей, тоді процес навчання стає чинником фізичного і психічного нездоров'я.

Така закономірність стосується всіх людей, але найгостріше проявляється в дитячому віці, коли формується особистість, як поєднання засвоєного соціального досвіду з власною активністю. Вчені-педагоги дають різні визначення процесу навчання, але, з нашого погляду, його здоров'язберігаючу основу виділив академік С.Д.Максименко: “Навчання – це складна життєва ситуація, створена двома особистостями: одна з них привласнює культурно-історичний досвід, переопрацюючи його в своє психічно-духовне, а інша – надає їй цей досвід і створює можливість привласнення, а отже, зростання. Саме ця взаємодія двох нерівних (молодшого – учня і старшого – вчителя, носія досвіду) і є тією суперечливою цілісністю, “клітинкою”, яка продукує все розмаїття навчального процесу і визначає його сутність” [1].

Формування у молодших школярів здорового способу життя необхідно розглядали як систему педагогічної, медичної і родинної взаємодії, використання усіх об'єктивних і суб'єктивних можливостей для забезпечення здоров'я молодших школярів. Визначені організаційно-педагогічні умови дають можливість систематизувати і об'єднати діяльність всіх учасників виховного процесу з формування у молодших школярів здорового способу життя. Ця система повинна містити навчальну, позаурочну роботу з учнями, гігієнічне виховання в сім'ї і відповідне самовиховання молодших школярів. В середині кожного з елементів слід використовувати різні форми і методи педагогічного впливу.

Висновки. Таким чином, з погляду педагогіки основним у здоров'язберігаючих технологіях навчання є організація правильної взаємодії двох особистостей і моральна атмосфера, яку вони створюють. Здоров'язберігаючим навчання є лише тоді, коли вчитель стоїть не над учнем, а поряд з ним, коли рука учня – в руці вчителя і коли вони йдуть поряд, а не учень за вчителем. На вирішення проблеми створення здоров'язберігаючого середовища в школі має бути спрямована діяльність усього педагогічного колективу школи. Критеріями сучасної школи мають бути здорові учні з якісними знаннями і розвинутими компетентностями, які дають змогу випускникам шкіл брати активну участь у житті суспільства.

Список використаних джерел

1. Максименко С. Навчання і психологічне здоров'я особистості // Освіта України. – 2006. – 22 серпня.
2. Червінська І. Гірська школа як осередок навчально-методичної, культурно-освітньої роботи. // Гірська школа Українських Карпат 2007. – №2-3. – С.140-146.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ТРЕТЬОКЛАСНИКІВ

Марина Каценяк,

3 курс, спеціальність «Початкова освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Стамбульська Т. І.,

спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Початкова
освіта»)

Актуальність проблеми. У наш час велика кількість людей прагне вивчати та вдосконалювати рідну мову. Перші засади потрібно закладати ще з дитинства, адже найкращим періодом для формування правильного усного мовлення є молодший шкільний вік.

Виклад основного матеріалу. Культура мовлення – це досконале володіння нормами мови у процесі мовленнєвої діяльності. Мовленнєва культура людини свідчить про розвинутий інтелект та культуру особистості. Набуті в початкових класах якості, зокрема, пов'язані з мовленням, не тільки забезпечують основу для подальшого навчання, виховання і розвитку підлітків [2, с. 19]; але й готують дитину до суспільного життя, практичної чи громадської діяльності.

За період перебування на педагогічній практиці впродовж трьох тижнів в Івано-Франківській загальноосвітній школі № 26, проводили дослідження, що мало за мету з'ясувати рівень володіння учнями культурою мовлення. Вивчення стану мовленнєвої культури третьокласників показало, що в них часто виникають труднощі, пов'язані з правильною вимовою звуків (сонорні звуки [р] та [л], шиплячі [ж], [ч], [ш], [щ] та свистячі звуки [з], [с], [ц]); нормативним наголошуванням слів (черговий, замість черговий; зручній, замість зручний, люблю, замість люблю; кажу, замість кажучу); правильним уживанням слів (любий (близький серцю), будь-який (який завгодно)); вживання слів-паразитів (ну, типу, ніби); русизмів (перчатки, вдруг, відложити, похожий та інш.).

Слід зауважити, що на формування особистості дитини, а також її мовленнєвої культури впливає безліч факторів: культура мовлення вчителя, батьків, спілкування з однолітками, засоби масової інформації тощо.

Ми вважаємо, що найвагомішим є перший фактор – культура мовлення вчителя. У школі учень проводить більшу частину свого часу, тому вчитель має змогу виправити учня, надати йому знання, які допоможуть освоїти мову. Процес розвитку мовлення учнів повинен здійснюватися на всіх уроках та в позаурочний час – це забезпечить високу навчальну діяльність. Для цього на кожному уроці слід виконувати вправи з розвитку зв'язного мовлення, важливо дбати про розвиток і вдосконалення умінь говорити, писати, слухати і читати [2, с. 19], звертати увагу на те, щоб діти вміли висловлювати свої думки в усній та писемній формах, дотримуючись мовленнєвого етикету.

Формування мовленнєвої культури учнів вимагає постійного керівництва вчителя. Педагог повинен створювати на уроці такі ситуації, щоб дитина змогла чітко висловити свою думку. Головне завдання вчителя – підібрати такі теми для обговорення, які були б цікавими для учнів.

Особистість учителя також відіграє неабияку роль у формуванні особистості дитини і, зокрема, культури її мовлення. Діти копіюють манеру вчителя ставити запитання, його міміку, жести [3, с. 11]. Ми хочемо зазначити, що більше 60 % учнів намагаються копіювати вчителя, таким чином можна стверджувати, що вчитель своєю поведінкою формує мовленнєву культуру учнів.

Проте ми повинні пам'ятати, що учні переймають від учителя не тільки хороші риси, а й грубість, словесні штампи, нерозбірливість у висловлюваннях. Оскільки діалог є основною формою спілкування на уроках та в позаурочний час, будуючи його, вчитель повинен застосовувати «точний жест, незвичну інтонацію, доречну паузу, гумор» [3, с. 11].

Діалогічне спілкування на уроках формує в учнів такі вміння: грамотне формулювання запитання, побудова на них відповіді; учень вчиться говорити та слухати. На уроці потрібно будувати роботу так, щоб діти під час діалогу «не просто відтворювали знання, а розмірковували, сумнівалися, сперечалися» [3, с. 12]. Під час інсценування діалогів, учитель повинен слідкувати за тим, як учень виражає почуття.

Педагог повинен підбирати максимальну кількість вправ для формування культури мовлення учнів. До таких вправ можна віднести перекази, твори. Цікавим видом роботи на уроках є написання міні-творів на однакову букву. Під час виконання цієї вправи «покрощується зв'язне мовлення, збільшується словниковий запас та швидкість читання, активізується робота з різними словниками».

Учитель, зі свого боку, повинен виправляти учня. Також можливе відведення на уроці 5-7 хвилин на словникову роботу, де будуть показані помилкові слова.

Також ми відмітили, що у дітей виникають проблеми з наголошуванням слів. Зазвичай діти приходять до школи зі сформованим вмінням наголошувати слова, але програма передбачає роботу над наголосом у першому класі. Тобто, у третьому класі, за нашими спостереженнями, у дітей виникають проблеми з наголошуванням складних слів, які зазвичай неправильно наголошують вчителі чи рідні. Тому в учителя виникає необхідність приводити вимовні навички окремих дітей у відповідність з орфоепічними нормами літературного мовлення.

Для розвитку у дітей вміння визначати наголошений склад, потрібно пропонувати дітям аналітичні та синтетичні вправи. На нашу думку, найефективнішою вправою для дітей 8-9 років є прийом штучної зміни місця наголосу в слові, тобто вимовляння одного і того ж слова з наголошенням у ньому різних складів. Тоді дитина чує помилкове наголошування і, зазвичай, вибирає правильний варіант (наприклад, старій і старій).

Багато проблемних слів можна запам'ятати легко, звернувши увагу на деякі спільні ознаки (наприклад, однакове наголошування слів метр, міліметр, сантиметр – кілометр). Дітям доцільно пояснити, що якщо вони невпевнені у наголошенні складнішого слова потрібно підібрати до нього легше (наприклад, діти – з дїтьми, вірш – вірші).

Інколи допомагають запам'ятати слова нехитрі рими на зразок: сер пішов у диспансёр, зараз має бюлетень на цілий день. Вчитель початкових класів повинен використовувати творче мислення та об'єднувати слова, які римуються у невеличкі віршики. Це полегшить навчальний процес.

Висновки. Таким чином можна стверджувати, що формування мовленнєвої культури є важливою частиною роботи вчителя. Формування культури мовлення повинно бути сплановане за певними дидактичними принципами та проводитися на всіх етапах навчання. Для підвищення ефективності формування культури мовлення учнів слід використовувати на уроках різні цікаві вправи, дидактичні ігри та інноваційні методи навчання, а вчитель, як зразок для наслідування, повинен піклуватися про свою культуру мовлення.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. Основи культури мовлення / Н. Бабич. – Львів: Світ, 1991. – 287 с.
2. Бортяна Н. М. Розвиток комунікативних здібностей: [зв'язне мовлення] / Н. М. Бортяна // Початкова освіта. – 2011. - № 46. – С. 19-20.
3. Борисенко В. К. Формування навичок діалогічного мовлення / В. К. Борисенко // Початкова освіта. – 2012. – № 1-2. – С. 11-15.

СЕКЦІЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»

Теорія та методика дошкільної освіти: проблеми та перспективи розвитку

КЕРІВНИК – спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта») **О.Д.СЕЛЕПІЙ**

СЕКРЕТАР – викладач циклової комісії математичної та природничо-наукової підготовки **М.Я.РУДЕЙЧУК-КОБЗЄВА**

ВИХОВНА РОБОТА В ПЕРШОМУ КЛАСІ ШЕСТИРІЧОК

Іванна Яцинович,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст, викладач циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Сьогодні у навчально-виховному процесі школи спостерігається чимало проблем саме у роботі з 6-літками. Це зрозуміло, позаяк 6-літнім школярам властиві певні особливості анатомо-фізіологічного, психічного, вікового характеру тощо. Так, наприклад, до 6 років у дітей найефективніше розвиваються рефлексії наслідування і повторення; діти вже спроможні зосередити увагу на одному предметі, посилюється їх мислення. Проте шестирічний вік з психологічної точки зору є критичним, що пояснюємо різкою зміною ігрової діяльності на нову, досі мало чи зовсім невідому – навчальну. Дитина зустрічається із новими труднощами, пов'язаними з її перебуванням у школі. А тому навчання у першому класі дітей 6-річного віку є доволі непростим етапом їх життя, оскільки потребує зосередженості на собі, вміння перебувати серед нових людей, бажання виконувати вказівки учителя та дотримання правил поведінки у школі, самостійність щодо виконання домашніх завдань тощо. Так, у цей період діти вже здатні розуміти загальні принципи, зв'язки й закономірності наукового знання; вони відкриті до спілкування з ровесниками та педагогом й очікують від усього, що їх оточує позитивних емоцій.

Виклад основного матеріалу. Навчання у першому класі дітей 6-річного віку побудоване з урахуванням вікових особливостей і перспектив розвитку. У його змісті, методах і формах закладено ті принципи, що слугують всебічному розвитку школярів, забезпечують комфортні умови для навчання і виховання, плавного безболісного переходу до нового етапу. Засвоєння учнями правил поведінки у школі пов'язується з розвитком елементарних форм учіння, пізнавальної активності, позитивного ставлення до навчання, адекватної самооцінки і формуванням навичок спілкування.

Цікавим, на наш погляд, є твердження науковця В.С.Мухіної про те, що «життя шестирічної дитини насичене емоціями. Один день містить переживання любові, ніжності, ревності, відчуття горя і радості, заздрість, страх, відчай та ін. Першокласник стомлюється від власних емоцій, перестає розуміти і виконувати правила поведінки, стає некеруваним...» Це ще раз доводить, що діти 6-річного віку потребують особливого підходу, уваги й

терпимості з боку педагога, який повинен продовжити справу їх батьків і на період перебування у школі повністю їх замінити.

Важливо, учні 6-річки сприймають свого першого учителя як батька й маму, наставника й порадника, друга, помічника, вихователя. А тому відносини із ним та іншими людьми (батьками, однолітками, учителем) посідають важливе місце. За умови доброзичливого ставлення до себе дитина відчуває емоційне задоволення, впевненість у собі, захищеність і сама позитивно ставиться до оточуючих. Ось чому так важливо, щоб із першого дня перебування в школі дитина не відчувала дискомфорту та пригнічення, позаяк вразливий і відкритий шестирічний учень тонко відчуває любов, довіру, радість від спілкування, навчання, перебування серед інших досі невідомих однолітків, старших. Важливою на цьому етапі є радість успіху, що допомагає дитині на межі дошкільного і молодшого шкільного віку подолати труднощі. А тому основними завданнями педагога у процесі виховання учнів 6-річок є:

- 1) формування позитивного ставлення до навчання;
- 2) створення умов адаптації дитини до нових умов;
- 3) формування у дітей умінь і навичок самостійності, активності, відповідальності;
- 4) привчання дітей до систематичного дотримання «Правил для учнів», режиму дня першокласника;
- 5) прищеплення любові до праці, у тому числі навчальної, тощо.

Натомість досягти поставленої мети педагог може за умови залучення дітей до різних видів діяльності, через демонстрування власного прикладу, у процесі ігрової діяльності тощо.

Висновки. Отже, шестирічний вік — перехідний період, в якому проявляються як риси дошкільного дитинства, так і типові особливості школяра. Це час, коли закладаються та розвиваються загальнолюдські риси, якості дитини; формується її світогляд. Особливо уважно слід ставитися до вікових особливостей фізичного і психічного розвитку шестирічних дітей, що у свою чергу слугуватиме якісній організації навчально-виховного процесу з шестилітками. Загалом вважаємо, що провідною ідеєю виховання дітей 6-річного віку в умовах школи є прищеплення бажання навчатись, поважати й дотримуватись правил поведінки; створення належних умов навчання, виховання та розвитку.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Т. Я хочу, я можу, я буду добре вчитись / Т.Гончаренко. – К. : Бібліотека «Шкільного світу», 2003. – 128 с.
2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К. : «Рад. Школа», 1989. – 386 с.

ВИКОРИСТАННЯ НАДБАНЬ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Надія Вінтонишин,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н.О,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст,

викладач циклової комісії дисциплін

професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність дослідження. Нині особливо гостро постає питання залучення нових поколінь до національної культури, оскільки кожен народ прагне зберегти свої традиції, щоб не втратити національну особистість і самобутність. Упродовж багатовікової історії українського народу значна увага приділялася вихованню в підростаючого покоління любові до рідної землі, поваги до свого народу, готовності до його захисту. Справжнім феноменом патріотизму в історії України стало запорізьке козацтво, яке глибоко вплинуло на історичну долю українського народу, формування національної самосвідомості, почуття патріотизму й відданості своїй Вітчизні. Донині надбання українського козацтва залишається взірцем формування особистості фізично загартованої, інтелектуально й духовно багатой, самовідданої, працьовитої, здібної.

Проблему виховання дітей засобами козацької педагогіки вивчали Г.В.Біленька, О.Т.Губка, П.Р.Ігнатенко, В.Г.Кузь, М.І.Кравчук, Ю.Д.Руденко, М.Г.Стельмахович, Є.І.Сявавко, Д.Т.Федоренко, педагоги-практики та психологи, соціологи, громадськість тощо, що ще раз доводить актуальність означеної теми.

Мета нашого дослідження – вивчення традицій козацького виховання та визначення його місця на сучасному етапі; виокремлення шляхів використання досвіду козацької педагогіки у сімейному вихованні та навчальних дошкільних закладах.

Важливо, що козацька педагогіка як невід’ємна складова української народної педагогіки систематизувала в собі вироблені віками та адаптовані з часом традиції виховання молоді. Називаючи себе лицарями православ’я, козаки прагнули самовіддано боротися за віру, свободу, рідну землю. Натомість козацьке життя було школою духовного і фізичного становлення. Основними ідеями, що пронизували козацьку педагогіку, були: формування в сім’ї, школі і громадському житті козака-лицаря, мужнього громадянина, захисника рідної землі з яскраво вираженою українською національною свідомістю та самосвідомістю, дійовим патріотизмом, високим рівнем духовності. А тому з-поміж основних завдань особливе місце посідали такі, як-от:

- готувати фізично загартованих воїнів-захисників рідного народу від чужоземного поневолення, агресії;

- виховувати у підростаючому поколінні український національний характер, світогляд та інші національні та загальнолюдські духовні цінності (глибинну повагу до своїх предків, старших роду, батька-матері, рідного краю, народу);

- формувати високі лицарські якості, моральні чесноти, гуманність, почуття милосердя;

- виховувати здатність до альтруїзму;

Важливо, що українська козацька система навчання і виховання включала такі ступені як родинно-сімейне дошкільне виховання, родинно-шкільне виховання, підвищена і вища освіта, завершальний ступінь навчання і виховання.

Заслуговує на увагу, на наш погляд, перший із них, а саме: дошкільне родинне виховання, яке утверджувало високий статус батьківської і материнської народної педагогіки. Так, із раннього віку батьки систематично загартовували дітей фізично, намагаючись зміцнити їх здоров'я; морально й духовно, готуючи до подолання життєвих труднощів, примовляючи: "Терпи, козаче, отаманом будеш", "Будь мужній і дужий, як козак-запорожець", "З нього добрий козак буде". Ці та інші аспекти виховання засвідчують глибоку гуманність такого підходу, позаяк у центрі виховання стояла особистість, її найвища цінність на землі, а тому вона повинна була оберігати як себе, так і інших – слабших по духу й силі, знедолених, ображених, хворих.

Заслуговує на увагу й те, що фізичне виховання в козацькій педагогіці мало важливе значення. Наприклад, у трирічному віці син козака самостійно їздив на коні по дворі, а у п'ять років уже вільно роз'їжджав по селу, граючи у «війну». Із семи років дітей навчали фехтуванню та стрільбі з лука [2]. Натомість син від батька переймав певне ремесло, продовжуючи традиції свого роду; мистецтво верхової їзди, володіння шаблею, поводження зі зброєю та стрільби. Разом із батьком та під його опікою хлопчики опановували навички боротьби у рукопашному бою, стрільби при швидкій верховій їзді, ходили з рогатиною на ведмеда, полювали на буйволів і сніжних барсів, що жили раніше на берегах Дніпра, об'їжджали диких коней. Зокрема юнаків, яких готували до військових походів, привчали спати під відкритим небом, купатись у холодній воді, харчуватись простою їжею, таким чином формуючи неабияку силу волі, навички самостійності, готовності до активних дій у будь-яку хвилину.

Слід зазначити, що й дівчата-козачки не відставали від своїх братів у засвоєнні ратної справи, а за деякими показниками, усім на диво, навіть перевершували їх. Саме ці унікальні жіночі якості знайшли вираження в народному епосі [1, с.2]. Козацька педагогіка активно пропагувала ідеї шанобливого ставлення до Рідної Землі, Батьківщини, Матері, жінки, сестри, доньки, дівчини. Жінка для козацтва була символом роду, її оберегом, гідною й люблячою дружиною та матір'ю, вірною, щирою, добропорядною та працьовитою, яка завжди усі радості та біди навіпіл розділяла зі своїм чоловіком. Змалку в українській родині виховувались в дівчат такі риси, як чесність, витривалість і працьовитість, відданість, обов'язок берегині домашнього вогнища, домашнього затишку.

Висновки. Отже, досвід українського козацтва у справі виховання підростаючого покоління багатоаспектний, цікавий і актуальний для нас сьогодні. Втрачаючи коріння свого роду, народу людина втрачає найцінніше – свою духовність, стає безликою. А тому нам, майбутнім педагогам, батькам, науковцям належить особливу увагу приділяти вивченню та збереженню творчої спадщини минулого, народної педагогіки.

Список використаних джерел

1. Золочевський В. В. Українська козацька педагогіка про фізичне виховання і загартування особистості [електронний ресурс, режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu_zntndr/2008_28/9.html]
2. Стельмахович М. Г. Українське національне виховання: Вибр. педагогічні твори у 2-х томах. Т. 1: Українське національне виховання / Упорядн. Л. Калуська, В. Ковтун, М. Ходак / За заг. ред. Л. Калуської. – Івано-Франківськ – Коломия: Вид-во «Вік», 2015. – 520 с.

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ольга Федірко,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н.О.,

кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст,
викладач циклової комісії дисциплін
професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства висуває нові завдання виховання дітей дошкільного віку. Велике значення надається проблемі виховання культури спілкування дітей, зокрема формуванню комунікативних функцій мови як центральної ланки розвитку дитини. Мова виконує різноманітні функції в житті дитини. Основною і первісною є комунікативна функція – призначення мови бути засобом спілкування; а метою спілкування може бути підтримка соціальних контактів, обмін інформацією. Всі ці аспекти комунікативної функції мови представлені в поведінці дошкільника і активно ними освоюються. Саме формування функцій мови спонукає дитину до оволодіння мовою, її фонетикою, лексикою, граматику.

Важливо, якщо дитина в першу чергу вміє слухати свого співрозмовника в процесі спілкування, при цьому грамотно викладає свої думки на високому мовному рівні, без сленгу і просторіччя, ми можемо сказати, що вона повністю володіє культурою спілкування. Так як однією з важливих складових культури спілкування є мова, тому й виховувати культуру спілкування дошкільників необхідно саме через формування комунікативних функцій мови.

Спілкування – важлива складова життя дитини, і від того, наскільки вона опанує способи спілкування, залежатиме її успішність у процесі дорослішання [1]. Актуальність і практична значущість означеної проблеми зумовили вибір теми дослідження: "Виховання культури спілкування в дітей старшого дошкільного віку".

Виклад основного матеріалу. Упродовж усього періоду дошкільного дитинства продовжується інтенсивне дозрівання організму дитини, що створює необхідні передумови для більшої її самостійності, засвоєння нових форм соціального досвіду внаслідок виховання та навчання, залучення до різних видів діяльності тощо. Культура мовлення передбачає дотримання дитиною норм при спілкуванні з дорослими і однолітками, заснованих на повазі і доброзичливості, з використанням відповідного словникового запасу, а також ввічливе поведіння в громадських місцях, побуті. Сім'я – основний осередок суспільства, що виконує важливі соціально-економічні функції, забезпечує природне середовище для матеріальної, фінансової та емоційної підтримки, необхідної для зростання і розвитку його членів, особливо дітей, а також для турботи про людей похилого віку, інвалідів та немічних. Сім'я залишається найважливішим середовищем збереження і передачі культурних цінностей.

Сюжет гри – це сфера дійсності, що відтворюється дітьми. Сюжет – це віддзеркалення певних дій, подій, взаємовідносин з життя та діяльності оточуючих дитиною. При цьому її ігрові дії (крутити руль автомобіля, готувати обід та інше) – один з основних засобів реалізації сюжету. Сюжети ігор дітей дошкільного віку надзвичайно різноманітні і відображають конкретні умови їх життя (соціально-історичні, географічні, побутові тощо). Діти старшого дошкільного віку свідомо підходять до вибору сюжету, обговорюють його

передчасно, на елементарному рівні планують розвиток змісту. З'являються нові сюжети, які навіяні враженнями, отримані поза межами дошкільного закладу (за мотивами мульти-серіалів, прочитаних дома книжок, розповідей батьків та інше). Зміст кожної рольової гри розкривається через виконання дитиною взятої на себе ролі, де роль – засіб реалізації ігрового сюжету та головний компонент сюжетно-рольової гри. Зокрема для дитини роль – це її ігрова позиція, за якої вона ототожнює себе з будь-яким персонажем сюжету та діє у відповідності з уявленнями про даний персонаж. Натомість роль має свої правила поведінки, які узяті дитиною з оточуючого життя, з відносин у світі дорослих [2].

Важливо, що у грі дитина активно пізнає навколишній світ, стосунки між людьми, правила і норми поведінки, себе, свої можливості, усвідомлює свої зв'язки з іншими. Цілеспрямований характер гри дає їй змогу добирати потрібні засоби, іграшки, товаришів по грі, здійснювати ігровий задум, вступати в стосунки з однолітками, а її творчий характер допомагає реалізувати свої уявлення про оточення тощо. У грі формуються певні знання, відбувається виховання моральних уявлень і почуттів, розвиток самостійності, ініціативи, відповідальності, адже дитина демонструє власне духовне життя.

Сюжетно-рольова гра відіграє провідну роль у формуванні позитивних взаємовідносин дітей та формуванні позитивних морально-етичних якостей особистості старшого дошкільного віку. Так, у процесі сюжетно-рольових ігор створюються умови для подальшого зміцнення моральних уявлень, почуттів, якостей дітей, які формувалися в побуті. Спільна ігрова діяльність стимулює розвиток організованості і відповідальності кожної дитини: потрібно вибрати місце для гри, зробити атрибути, правильно розподілити ролі. Також у вихованні культури спілкування казка допомагає розвинути в дитині чуйність, доброту, робить контрольованим і цілеспрямованим емоційно-моральний розвиток дитини. Казка для дитини – це не просто вигадка, фантазія, а особлива реальність світу почуттів. Казка розширює для дитини рамки звичайного життя, бо в ній дошкільнята знайомляться з такими складними явищами і почуттями, як життя і смерть, любов і ненависть, гнів і співчуття, зрада і підступність тощо. Натомість форма зображення цих явищ особлива, казкова, доступна розумінню дитини, а висота проявів, моральний сенс, залишаються справжніми, «дорослими».

Висновки. Спілкування виникає раніше від інших процесів і присутнє у всіх видах діяльності. Воно впливає на психічний розвиток дитини, формує особистість в цілому. При недостатньому спілкуванні темп формування психічних процесів уповільнюється. Раннє корекційне втручання може змінити весь хід психічного розвитку дитини. Таким чином, можна зробити висновок, що для дітей старшої групи в дошкільному закладі повинні бути створені належні умови щодо формування культури спілкування. Цілеспрямоване комплексне виховання культури спілкування дитини має бути спрямоване на збагачення емоційних і особистісних контактів дітей з дорослими і однолітками, задоволення потреб в різноманітному чуттєвому пізнанні й дослідженні предметного світу навколо себе. Через спілкування дитина розвиває у собі пізнавальні здібності та якості, стає особистістю.

Список використаних джерел

1. Арушанова А. Організація діалогічного спілкування дошкільників з однолітками / А. Арушанова // Дошкільне виховання. - 2001. - № 5. - С.51-61.
2. Арват Ф. С., Коваленко Є. І. та ін. Культура спілкування: Навчально-методичний посібник / Ф. С. Арват, Є. І. Коваленко. – К. : ІЗМН, 1997.

ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ ПРО ДОБРО І ЗЛО У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Василина Олійник,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст, викладач циклової комісії

дисциплін професійної та практичної

підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Сьогодні в епоху ХХІ століття, час змін, новітніх технологій ми втратили саме цінне – глибинну духовність, ті риси і якості, які вирізняють людину з-поміж інших живих істот на Землі. На особливу увагу заслуговує сьогодні питання формування понять добра й зла у ранньому віці, коли «закладається людський корінь...»

Виклад основного матеріалу: Дитина – чуттєва, емоційна багата істота, її мозок – найтонший, найніжніший орган, до якого треба ставитися дбайливо та обережно. Важко уявити щось інше, що більше спотворює душу дитини, ніж емоційна товстошкірість, породжена несправедливістю. Відтак, відчуваючи байдуже ставлення до себе, дитина втрачає чутливість до добра і зла, не зможе зрозуміти, що в людях, які її оточують. У її серці поселяється підозра, зневіра в людей, які своєю чергою породжують озлобленість. А тому нам, педагогам, батькам належить перед собою та іншими людьми, перед суспільством нести відповідальність за тих, кого ми навчаємо, розвиваємо та виховуємо.

Із давніх-давен відомо, що бути добрим - корисно. Доброзичливі люди добре почувуються і довше живуть. Доброю називають людину, яка несе людям добро, любов, допомогу. Добрий не буває агресивним і ніколи не буде нав'язувати свою допомогу, залишаючи іншим свободу вибору. Ми завжди раді доброму, добру. Загальною формулою добра є те, що оцінюється позитивно, розглядається як важливе і значуще для життя людини та суспільства. Добро є те, що дозволяє людині і суспільству жити, розвиватися, досягати гармонії та досконалості, а тому добро асоціюється з життям, процвітанням, повнотою буття, гармонією. Добро – це те, що є гарним, прекрасним.

Основна ознака добра – безкорисливість. Добро – це здатність поступатися власними інтересами і амбіціями заради блага інших людей, воно позбавлене егоїстичності. Добро – якість, яка втілюється у практичному житті, в поведінці людей. Не можна бути добрим у душі, а в поведінці, спілкуванні з іншими – жорстоким, грубим. Найвищий рівень добра там, де упроваджуються та удосконалюються гуманні відносини, повага і любов до людини, свобода, рівність, верховенство народної культури, краси у житті.

Добро має здатність бути щедрим та не потребує нагороди. Тому справжнє добро можливе тільки за умови великого душевного благородства. Віддаючи турботу, увагу, любов не потрібно боятися, що залишишся без нічого. Хто щедро робить добро – у відповідь отримує ще більше. Але розраховувати на це не можна. Добро твориться без розрахунків, із потреби дарувати світові любов. «Людина, - стверджував В. Сухомлинський, - народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісно пилинкою, а для того, щоб лишити по собі слід вічний. І слід цей має бути сповнений добра.»

Виховуючи у дітей доброту, порядність, почуття відкритості й милосердя, варто використовувати казки, зокрема відому казку Шарля Перо «Червона Шапочка». Наведемо до прикладу зразок бесіди за змістом казки наступним чином.

Приклади проблемних питань, використовуючи які батьки разом з дітьми зможуть подивитися на добре знайому казку під іншим кутом.

Як Ви думаєте, Червона Шапочка негативний чи позитивний персонаж? Чому ви так вважаєте? Чи завжди її вчинки правильні?

Чи можна розповідати незнайомим людям про свою сім'ю і свої плани?

Якщо Червона Шапочка ходила далеко одна, значить, вона була досить дорослою. Тобто мама неодноразово розповідала їй, як поводитися з незнайомцями. Отже, чи правильно вона вчинила, розповівши про свою сім'ю? А як слід було вчинити?

Тепер давайте згадаємо про Вовка. Пам'ятаєте, він перетворився на Червону Шапочку і постукав у двері бабусиного будинку. Бабуся, почувши, що це її внучка, відразу ж розповіла, як відкриваються двері. Чому ж бабуся не зрозуміла, що це не її внучка? Згадайте казку «Вовк і семеро козенят». Коли Вовк пробував заспівати пісеньку тоненьким маминим голоском, козенята відразу розпізнали, що співає не їхня мама.

А якщо ви телефонуйте до своїх бабусь або дідусям, чи відразу вони впізнають ваш голос? Чому? Адже ви часто провідуєте своїх рідних, спілкуєтеся з ними, і вони дуже добре пам'ятають ваш голос. То чому ж бабуся Червоної Шапочки не розгледіла Вовка? Напевно, Червона Шапочка не так часто провідувала свою бабусю, тому вона і обізналася. Чи добре чинила Червона Шапочка, рідко відвідуючи свою бабусю?

Як ви вважаєте, Вовк – негативний чи позитивний персонаж? Чому він з'їв бабусю і внучку? Звичайно, Вовк був дуже голодний. Швидше за все ви також не можете довго терпіти, коли голодні. Є бажання, які ми можемо і повинні контролювати. Наприклад, вам дуже сподобалася іграшка приятеля. Чи можна її забрати собі? Є такі бажання, які дуже важко контролювати. Це бажання поїсти, напитися води, поспати. А якщо Вовк захотів поїсти, хіба він поганий?

Але хіба можна задовольняти свої бажання будь-яким способом? Коли людина голодна, правильно буде, якщо вона вкраде їжу? Як мав вчинити Вовк, щоб вгамувати голод? Як Вовк міг заробити собі на обід? Можливо, якби він запропонував свою допомогу дівчинці або бабусі, вони б з радістю його нагодували.

А якими персонажами були дроворуби? Дійсно, вони допомогли бабусі і внучці. Це дуже добре, адже людське життя – це найцінніше. Але дроворуби вбили Вовка. А як слід було вчинити, щоб усі залишилися живі? Адже Вовка могли зв'язати і віднести до лікаря, який міг зробити операцію і всіх врятувати.

А як називається лікар, який лікує тварин? Є люди, які допомагають тваринам, піклуються про них. Адже тварини не розуміють, що добре, а що погано. Вони часто стають агресивними саме тому, що до них погано ставляться люди, ображають їх.

Висновки. Казки покликані вчити дітей розуміти, де добро, а де зло, який вчинок хороший, а який – поганий; толерантно ставитися до інших, розуміти один одного і вміти пробачати помилки. Використовуючи їх педагог формує у дітей кращі риси та якості, загальнолюдські цінності, глибинну духовність і моральні норми. За такого підходу ми, дорослі, можемо навчити дітей правильно ставитися до своїх і до чужих помилок, підготувати майбутнє покоління до подальшого самостійного життя, а основне – виховати людину з великої літери: добру, відкриту, справедливу, милосердну.

Список використаної літератури

1 Бабанский Ю. К., Победоносцев Г. П. Комплексный подход к воспитанию школьников / Ю. К. Бабанский, Г. П. Победоносцев. – М., 1980. – 198 с.

2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: шляхи реалізації/І.Д.Бех. – К.: ІЗМН, 1996. – 314 с.

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО РОКУ

Олеся Микитин,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»
Івано-Франківський коледж ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н. О,
кандидат педагогічних наук, доцент,
спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна
освіта»)

Актуальність проблеми трудового виховання особливо гостро постала в наші дні, коли духовні цінності все далі і далі відтісняються на задній план матеріальними благами. На часі постало запитання: «Чому саме молодь не хоче працювати?» Мабуть, тому що не любить і не вміє працювати, що немає наполегливості і вміння переборювати труднощі. А майбутнє наше залежить від нашої терплячості та наполегливості, вміння працювати на совість.

Виклад основного матеріалу Велике значення у розвитку дитини має трудове виховання, яке починається з дошкільного віку. «Радість праці – могутня виховна сила», – писав В. А. Сухомлинський. Позитивне відношення до праці, що лежить в основі працьовитості, виникає, якщо батьки і педагоги підтримують прагнення дитини брати участь у житті дорослих і надають їй можливість проявити свою самостійність. Натомість, щоб дитина полюбила працю, вона повинна уміти працювати, тобто володіти технічними вміннями і навичками, розуміти суспільну значимість праці, її важливість для інших людей. Прагнення і бажання трудитися стає стійким, коли дитина засвоїла правила, що допомагають організувати власну роботу. Працьовитість, сформована в дошкільника, – найважливіша якість. Якщо правильно організувати трудову діяльність дитини, систематично залучаючи її до трудової діяльності, у старшому дошкільному віці сформується навичка до регулярної праці, потреба працювати. Важливо, дитина трудиться за власним бажанням, проявляючи ініціативу і творчість, зазнаючи яскраві позитивні емоції, розуміє суспільну значимість результатів праці. За такого підходу вона охоче допомагає дорослим і одноліткам, виходячи не з власних інтересів, а з потреб іншої людини. Так, працьовиті діти допомагають товаришам, приходять їм на допомогу.

Видатний педагог А. С. Макаренко розробив цілу систему трудового виховання в сім'ї. Він вважав що особливо важливою умовою для цього є участь дитини в господарських справах, позаяк у праці виховується чесність, дбайливість, колективізм, дитина привчається рахуватися з інтересами інших людей. Відтак праця розвиває відповідальність, вміння розпоряджатися своїм часом і планувати свою роботу, привчає поважати буденну, хоч і не завжди цікаву, але необхідну домашню роботу, цінувати й поважати працю старших.

Варто сказати про те, що праця дітей в дитячому віці різноманітна, що своєю чергою дає змогу підтримувати в них інтерес до діяльності, здійснює всебічне виховання. На жаль, практика показує, що батьки доволі часто самі виховують непрацьовитих дітей. Вони

постійно поспішають, не бажають чекати, коли дитина сама вмиється, вдягнеться, застелить ліжко, розчеше волосся, застібне гудзики чи зашнурує черевики. Звичайно, дорослий все робить швидше, але... чого варті тоді розмови про несамотійність дитини? А тому сьогодні слід переглянути основні аспекти виховання дитини у праці, через трудову діяльність, спілкування та гру у родинному колі, дошкільному закладі. Разом, спільними зусиллями дорослих (педагогів, вихователів, батьків та громадськості) ми зможемо досягти високих результатів у справі формування особистості праці, яка поважає людей праці та любить сама творити добрі справи.

Висновки: На часі – проблема перегляду основних шляхів трудового виховання як цілеспрямованого процесу формування у дітей любові до праці та людей, продукту праці; стійких переконань, що праця є життєвою необхідністю. Трудове виховання дітей дошкільного віку передбачає привчання їх до самообслуговування, елементарних трудових дій, ручної і господарської праці. Лише за таких умов можна досягти високих результатів у справі виховання працелюбної особистості, вже починаючи з ранніх років, з перших днів життя дитини.

Список використаних джерел

1. Борисова З. Н. Виховання в праці / З.Н.Борисова. – К.: Рад. школа, 1989. – 112 с.
2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський . – К.: Рад. школа, 1974. – 456 с.

СУЧАСНА ІГРАШКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Адріана Дякун,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Матвєєва Н. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
спеціаліст, викладач циклової комісії
дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Ми сьогодні спостерігаємо явище розриву багатівікового безперервного ланцюга ігрових традицій, від одного дитячого покоління – іншому, що призвело до кризи ігрової культури. Ще на початку 70-тих років газети рясніли заголовками: «Куди йдуть дитячі ігри?», «Хто допоможе іграшці?» і т.п. Так, на думку відомого педагога В. М. Григор'єва – збирача, організатора і «реставратора» народної гри, грати стали не менше, а гірше: «...якість ігор стрімко падає. Все більше примітивних ігрових форм – пустощів, витівок, забав, що стоять вже на останній грані гри, і все частіше переходять у пустощі і навіть хуліганство: забави з вогнем, вибухами, знущання над тваринами, а то й людьми, безглузда руйнація, тощо...» Практика показує, що сучасні дівчатка і хлопчики, насправді розучуються конструктивно грати. Психологи і педагоги у всьому світі одноголосно стверджують, що змінилася сама якість, суть дитячої гри: вона стала якоюсь невеселою, не по-дитячому агресивною.

Виклад основного матеріалу. Проведені дослідження педагогів та психологів в дитячих садках показали, що на запитання «у що ти любиш грати?» 5% дітей 4-6 років взагалі не могли назвати жодної гри, 4% назвали комп'ютерні ігри, чверть дітей замість гри називали іграшки (машинки, трансформери, ляльки барбі). Більшість дітей називали рухливі ігри типу хованок, але правила гри (найголовніше, її смисловий стержень) сформулювати змогли лише деякі.

На жаль, практика доводить, що зникли групові ігри – які вважаються основою дитячого життя. Де вони – козаки-розбійники, бояри, піжмурки, та інші дитячі радощі? Всі вони разом: лічилки, заклички з пісеньками та іншими формами дитячого фольклору – найбільшого багатства нашої культури – зберігалися в дитячій субкультурі протягом століть, передаючись з уст у уста. На сьогодні більшість із них втрачено.

Сучасна дитина живе у світі, на перший погляд, набагато більш яскравому та різноманітному, ніж її одноліток 200, 100 і навіть 30- 40 років тому. Озираючись: яскраві обкладинки книг, журналів і підручників у школі, кольорові рекламні щити на вулиці, а вдома – фломастери і олівці, одяг і, звичайно, строкатість іграшок, часом самих неймовірних кольорів, форм, призначень. Ми вже не кажемо про екран телевізора, монітор комп'ютера – з їх багатогранністю фарб, неприродністю ракурсів і графічних рішень. Ми всі і наші діти живемо в світі нескінченно, варіативного, заповненого вщент недовговічними предметами. Так, іноді іграшки купуються, валізами і через місяць так само валізами викидаються. Так, звичайно, не у всіх, але здебільшого постійно йде зміна фарб, форм, картинок, предметів, осіб. Як наголошують медики, психіка дитини не справляється, деформується сприйняття кольору і звуку, запаху і дотику.

За такого підходу у дитини порушується стабільність і стійкість сприйняття світу, що в свою чергу дає психічну впевненість у тому, що світ міцний, надійний, а значить, безпечний. У великих і малих містах калейдоскоп настирливих рекламних щитів, мерехтіння предметів та осіб, какофонія звуків автомобілів, мотоциклів, відбійних молотків, що працюють та дроблять асфальт, гальм; гуркіт бульдозерів, електропоїздів і смітєвозів; гул сирен спецмашин; тиснява і скупченість у транспорті тощо – не дають змоги відтворити цілісну картину світу. Розгубленість перед великою кількістю змін викликає проблеми щодо соціалізації дітей, адаптації та управління власною поведінкою. Невиправдано велика кількість іграшок навколо малюка не лише додає йому гармонії, а й посилює кількість подразників нервової системи дитини, створює почуття невпевненості та страху перед навколишнім світом [1]. Тут навколишній світ постає не як живий організм, що є природним для дитини, а як механізований об'єкт. Важливо, що іграшка сьогодні провокує появу конкуренції за право володіння нею, успіхом, перевагою; вона відчужує дитину від інших і, у залежності від виховання, може підсилювати прояви її негативних рис.

Більшість серійних іграшок, з якими найчастіше, на жаль, має справу сучасна дитина, по суті своїй є антиіграшкою. У них міститься ідея володіння, а не радісного пізнання світу. Такі іграшки іноді витісняють розвиваючу гру і справжню творчість. Зокрема масовість виробництва профанує індивідуальні емоційні стосунки з іграшкою як з «іншим Я». Зовнішня привабливість іграшки-товару стає важливішою за її ігрове застосування, звідси – нові форми, матеріали, не властиві традиційній іграшці.

Дитяча іграшка сьогодні як частина сучасної масової культури формує у дитини іноді безрадісну картину світу, про що свідчать дитячі малюнки. Вона здебільшого призначена для організації насамперед імітаційних, конкурентних, а не креативних (творчих) ігор. Ми можемо стверджувати і про те, що сучасна іграшка за духом своїм протистоїть креативній іграшці, тій, яка сприяє розвитку творчого потенціалу дитини та її особистісного і морально-духовного зростання. Така іграшка відповідає ідеї глобалізації, вона начисто позбавлена індивідуальності.

Натомість максимальної креативності досягає та іграшка, що не потребує однозначного способу поводження із нею. Це все так звані архетипічні іграшки – вони конструктивні, невизначені, багатофункціональні: м'яч, обруч, плиця, мотузок та ін. По суті своїй креативна іграшка своїм корінням сягає іграшки народної, «відшліфованої» і осмисленої десятками чи сотнями поколінь [2]. А тому нам, педагогам, особливо чільне місце слід відводити саме традиційним дитячим іграшкам, що сформувались упродовж багатьох поколінь українського народу, тих, що виховують справжнього патріота, громадянина, людину праці, щиру, добропорядну, чесну.

Висновки. Отже, у ході нашого дослідження нами встановлено, що поряд із позитивними якостями сучасних іграшок та гри дітей є чимало і недоліків. Так, поряд із своїм основним призначенням, сучасні іграшки можуть мати і негативний вплив на дітей, особливо їх психофізичний стан та здоров'я. А тому вважаємо за необхідне наголосити на особливому підході батьків щодо вибору іграшки, яскравому власному прикладі для наслідування та вихованні розвинутого, гармонійного підростаючого покоління.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Т. Я хочу, я можу, я буду добре вчитись / Т. Гончаренко. – К.: Бібліотека «Шкільного світу», 2003.-128 с.
2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К.: «Рад. Школа», 1989. – 386 с.

ПРИРОДА ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тетяна Бойчук,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Протягом останніх двох століть японські філософи й педагоги у своїх працях особливо активно висвлювали питання естетичного виховання засобами природи. Наука про естетичне виховання засобами природи пройшла складний шлях еволюційного розвитку від простого милування природою, її красою, досконалістю, неповторністю форм до розуміння її цінності у питаннях естетичного виховання. З наукового погляду природа починає існувати як об'єкт почуттєвого пізнання довкілля та ставлення до реальної дійсності.

Важливим для України є врахування зарубіжного досвіду, зокрема Японії, у сфері емоційно-естетичного розвитку дитини-дошкільника, використання нових тенденцій і підходів до проблеми естетичного виховання дітей засобами природи, адаптації зарубіжних ідей і підходів до національного дитячого садка та вітчизняної культури в цілому.

Японія зробила значний внесок у розвиток всесвітньої теорії естетичного виховання. В концепції С. Судзукі естетичне виховання розглядається як необхідна передумова духовно-морального становлення людини, відзначається тісний взаємозв'язок естетичних почуттів, мистецтва і природи.

Виклад основного матеріалу. Засобами естетичного виховання можуть виступати найрізноманітніші сторони життя: праця, природа, мистецтво і т. д. Природа є одним з найбільш натуральних і доступних засобів естетичного виховання.

Японська система естетичної освіти ґрунтується на твердій переконаності в тому, що здібності поета, художника, музиканта можна і потрібно розвивати в кожній дитині. Нині в Японії дисциплінам художньо-естетичного циклу (музиці, малюванню, ремеслам тощо) відводиться 20-25 відсотків усього навчального часу.

Найбільше остерігаються японці «мати очі, але не бачити красу; мати вуха, але не чути музику; володіти розумом, але не сприймати істину; мати серце, але ніколи не хвилюватися і не горіти вогнем».

У багатогодинному спогляданні каменю, квітки виражається традиційне японське світосприймання. Звичка до медитації дозволяє задовольнятися малим і знаходити задоволення у звичайному. Не всі можуть досягти висот у мистецтві, але всі можуть навчитися милуватися прекрасним, шукаючи його повсюди.

Японська культура тяжіє до гармонії з природою. Японці прагнуть зберігати гармонійну взаємодію з природою, що здійснюється на реалістичній основі в процесі пізнання реальних явищ природи. Змалку японці привчені милуватися явищами природи. В японській мові існує навіть термін «массе бумеет» – цивілізація соснової голки, тобто вміння насолоджуватися кінчиком соснової голки замість того, щоб намагатися охопити поглядом ціле дерево. Кожна річ сама по собі прекрасна й варта бути оспіваною.

В Японії існує багато народних свят, пов'язаних із природою, природними об'єктами, під час яких відбувається милування деталями, оспівування вічного та миттєвого, розвивається спостережливість. Так, восени, жителі Японії збираються біля водоймищ, щоб відсвяткувати найкращий у році повний місяць. Як і всі свята, свято повного місяця ретельно готується. Спочатку всі катаються на човнах з ліхтариками у формі повного місяця. Потім збираються на широкому помості храму та спостерігають, як із-за гори над озером з човнами з'являється величезний таємничий повний місяць.

Одним із проявів трепетного ставлення до природи є любов японців до квітів. У давнину квітам поклонялися як живим істотам. До них зверталися з молитвами, коли квітка в'янула, її не викидали на смітник, а бережно опускали в прозору воду річки. Квітам і сьогодні присвячують свої твори поети, художники, скульптори. На честь квітів влаштовуються пишні прийоми та свята. І тому навіть на державній емблемі країни можна побачити пелюстки хризантеми. Восени, коли відзначається свято хризантем, уся Японія вкривається квітами: всюди проходять виставки, головними героями яких є хризантеми. Але найбільш поетичним, романтичним вважається свято ханамі – милування квітами сакури. Тисячі японців збираються у вишневих садках і годинами милуються цвітом священного дерева, пелюстки якого не знають старіння, бо прагнуть краще впасти ще зовсім свіжими, ніж поступитися своєю красою. В ці дні гілки квітучої сакури з'являються в багатьох оселях, а тисячі японців збираються у вишневих садках, на терасах храмів, виконують старовинні танці, співають народні пісні й годинами милуються цвітом священного дерева. Квітучу вишню-сакуру японці обрали символом свого національного характеру, започаткували мистецтво аранжування квітів (ікебану), що означає прагнення допомогти квітам виявити себе. Все це безпосередньо сприяє розвитку сприймання, спостережливості і естетичному вихованню.

Виховання почуттів у дитини сприяє, перш за все, формуванню гармонійно розвиненої особистості, а відшукати цю гармонію можна тільки у співвідношенні інтелектуального, естетичного та емоційного розвитку. Дослідження сучасних педагогів і психологів свідчать, що діти дошкільного віку мають досить високий рівень естетичних почуттів. Характерною рисою цього віку є емоційна вразливість, відгук на прекрасне та незвичне. Повноцінні естетичні почуття не виникають одразу. Емоційний відгук – перша сходинка в складному процесі їх становлення. Чим більше буде у дітей зустрічей з прекрасним, тим швидше сформується гама індивідуальних естетичних переживань, що згодом виявяться в здатності співпереживати. Раннє емоційне переживання, пов'язане з естетичними сприйманнями, як правило, є підвалиною подальшого розвитку дитини. Вони, зазвичай, запам'ятовуються на все життя.

Висновки. Японські педагоги зазначають, що єднання з природою дає людям той світ, який вони невтомно шукають з першого моменту пробудження свого самопочуття. Виховання дітей у дошкільних закладах неможливе без найтіснішого зв'язку з природою, тому ще від раннього віку слід наближати дітей до природи. Ніщо так не зближує вихователів і дітей з чистим почуттям природи, як їх спільна діяльність з природою. Саме природа є сферою, яка здатна сформувати елементарний природододільний світогляд дитини-дошкільника, сприяє усвідомленню дитини себе як частки природи.

Список використаних джерел

1. Овчинников В.В. Сакура и дуб: Впечатления и размышления о японцах и англичанах / В. В. Овчинников. – К.: Дніпро, 1986. – 479 с.
2. Парамонова Л. А., Протасова Е. Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом. История и современность: учеб пособие / Л. А. Парамонова, Е. Ю. Протасова. – М.: Издательский Центр «Академия», 2001. – 240 с.

ВЗАЄМОДІЯ ДНЗ З БАТЬКАМИ У ТРУДОВОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ

Анна Букатюк,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Визнання пріоритету сімейного виховання потребує іншого змісту взаємин сім'ї та дошкільного закладу. Поняття «взаємодія» визначається необхідністю ділового педагогічного взаємозв'язку сім'ї та дошкільного навчального закладу на основі об'єднання їх виховних зусиль.

Для узгодження дій родини та дитячого садка як суб'єктів виховання доцільно дотримуватися таких вимог: співпраця родини і дошкільного закладу має ґрунтуватися на взаємоповазі, рівноправному партнерстві; основою співпраці є взаємна довіра та порозуміння; співпраця сім'ї та дитячого садка можлива лише за умови їх певної духовної єдності.

Важливий напрям діяльності педагогічного колективу ДНЗ виявляється у:

- збагаченні знань вихователів про сімейне виховання;

- поглибленні педагогічних знань батьків, досягненні єдності виховного впливу на дитину в сім'ї і в дошкільному закладі.

Виклад основного матеріалу. З раннього віку дитина оточена близькими, які працюють в одній з галузей виробництва, науки, культури, бізнесу. І навіть тоді, коли мати або бабуся не працюють на виробництві, дитина має можливість бачити їх роботу в домашньому господарстві.

Але сама по собі трудова атмосфера у сім'ї не забезпечує повноцінного виховання. Трапляється, що і в трудовій родині виростає ледар і нероба. Це тому, що дитина потребує спеціального цілеспрямованого впливу, при якому формуватимуться риси майбутнього трудівника. Які ж це риси? По-перше, повага до людей і продуктів їх праці; по-друге, любов до праці і прагнення взяти участь у труді дорослих; по-третє, це трудові вміння і звичка працювати, яких набуває дитина в процесі виконання доступних для її віку трудових доручень. Всі ці риси виховуються у дітей в єдності. В процесі формування вони одна одну доповнюють і збагачують.

Завдання педагогічного колективу систематично підвищувати рівень педагогічної освіти батьків. Вихователі дошкільних закладів повинні давати батькам конкретні рекомендації й поради, націлювати на те, яким має бути зміст праці дітей вдома, як її організувати, методично правильно нею керувати. Перш, ніж вимагати від дитини високоякісного виконання роботи, слід показати й пояснити, що і як вона має зробити; не карати працею; заохочувати за старанність; не перевантажувати; створювати нормальні умови для праці. Трудове виховання дітей здійснюється спільними зусиллями всіх членів сім'ї. Погодженість у діях батька і матері має велике значення у вихованні працьовитості в дітей. В сім'ї повинні бути сталі спільні вимоги, одна спільна лінія виховання. Коли мати доручає дитині прибрати іграшки, скласти їх на місце, самостійно одягатися, то цього ж повинні вимагати і решта членів родини.

Для того, щоб діти любили працю, щоб вона поступово стала для них потребою, необхідні міцні трудові навички, які формуються лише у результаті повсякденного вправління. Якщо набуті навички стануть сталими, а обов'язки усвідомленими, то їх систематичне виконання у дитячому садку переросте у звичку.

Правильне виховання неможливо уявити як виховання нетрудове. Праця завжди була основою для життя людського, для створення його благополуччя. Перше, що повинні розуміти батьки, – це наскільки підготовлена їхня дитина до участі в трудовому житті. Саме від цього буде залежати її добробут і матеріальний рівень життя.

Важливо пояснити батьками, що трудова діяльність є одним з найважливіших факторів формування особистості. Включаючись у трудовий процес, дитина докорінно змінює всі уявлення про себе та навколишній світ. Радикальним чином змінюється самооцінка. Крім цього, в процесі праці розвиваються здібності, вміння і навички. У трудовій діяльності формуються нові види мислення, також дитина одержує навички роботи, спілкування, співробітництва, що покращує адаптацію дитини в суспільстві.

Для системності в роботі ДНЗ та сім'ї в галузі трудового виховання слід проводити різноманітні форми роботи з батьками.

Сучасне життя спонукає до урізноманітнення та оновлення форм спільної роботи дошкільного закладу і сім'ї. Вивчення та аналіз методичних рекомендацій О. Кононенко, Т. Олексєєнко та інших науковців і практиків дозволяє виділити такі форми взаємодії родини з дошкільним закладом:

- *індивідуальні* (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до садка, співбесіди, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок);

- *наочно-письмові* (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, тематичні виставки, анкетування, скринька пропозицій, індивідуальні зошити, неформальні листи, родинні газети, педагогічна бібліотека, запрошення, вітання тощо. Найпоширенішими наочно-інформаційними формами роботи є виставки дитячих робіт; реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання.);

- *групові* (консультації, практикуми, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми – вчителями, лікарями, психологами, юристами тощо);

- *колективні* (батьківські конференції, тематичні зустрічі за «круглим столом», засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, створення групи батьків-порадників, перегляд ранків, спільні свята, спортивні змагання, відпочинок у вихідні дні тощо).

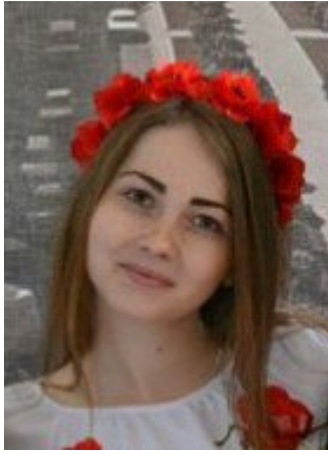
В книзі «Управління дошкільною освітою» Л.В.Поздняк і Н.Н.Ляшенко подають наступні форми роботи дошкільного закладу з батьками: загальні і групові батьківські збори; педагогічні консультації, бесіди; спільне проведення занять, дозвілля; клуб за інтересами: національні традиції, молода сім'я, професійний статус; участь батьків у методичних заходах: виготовлення костюмів, організація відеозйомок; дні відкритих дверей; педагогічна світлиця та ін.

У даний час актуальними залишаються індивідуальна робота з сім'єю, диференційований підхід до сімей різного типу, піклування про те, щоб не випустити з поля зору і впливу спеціалістів важкі і неблагополучні сім'ї (функціонально неспроможні).

Висновки. Отже, спільна робота вихователів і батьків щодо трудового виховання з перших років її життя має не лише педагогічне, а й глибоке соціальне значення. Адже йдеться про те, щоб вирішувати завдання всебічного виховання дошкільників об'єднаними зусиллями педагогічних колективів і сім'ями вихованців дошкільного закладу. Умови сьогодення спонукають науковців і практиків шукати нові форми співпраці з родинами, моделювати різні педагогічні системи взаємодії з батьками, проектувати технології навчання і виховання.

Список використаних джерел

1. Доронова Т. Н. Про взаємодії дошкільного навчального закладу з сім'єю на основі єдиної програми для батьків і вихователів // Дошкільне виховання. - 2000. - № 3. - С. 87 - 91.
2. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна — Х.: Вид. група «Основа», 2013.— 222с.

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ В ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тетяна Голіней,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової

комісії дисциплін професійної та

практичної підготовки (спеціальність

«Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. У наш час в суспільній свідомості вже сформувався узагальнений образ людини, що відповідає вимогам ХХІ століття. Тому проблема виховання культури поведінки в дошкільному навчальному закладі на сучасному етапі життя суспільства набуває особливої актуальності і значущості.

Культура поведінки людини - важлива частина загальнолюдської культури, моральності, моралі. Тому так важливо навчити дитину скрізь і в усьому поважати суспільство в цілому і кожного його члена окремо. На жаль не всі батьки і вихователі дошкільних установ приділяють достатньо уваги вихованню у дітей навичок культурної поведінки.

Виклад основного матеріалу. Нині в нашій країні спостерігається значне збільшення проблемних сімей, що призводить до соціально-психологічної та педагогічної дезадаптації дітей, що в свою чергу спричиняє неадекватну поведінку дошкільнят. Ця тенденція вимагає розширення кола послуг як батькам, так і дітям з боку вихователів, психологів та соціальних педагогів. Ця робота повинна проводитися системно і систематично. Виховний вплив педагогів і батьків на дітей повинен бути єдиним, постійним і послідовним.

Виховання культури поведінки має великий вплив на моральне виховання дитини дошкільного віку. Дотримуючись правил поведінки, дитина вчиться співвідносити свої вчинки з об'єктивними вимогами, які закладені в правила, слугують критерієм в оцінці своєї поведінки, виступають критерієм оцінки вчинків однолітків.

За короткий час дитинства дошкільник засвоює велику кількість способів поведінки та спілкування, знайомиться з моральними нормами і правилами, завдяки яким в результаті нагромадженого досвіду він починає розуміти та усвідомлювати, як потрібно поводити себе з дорослими, однолітками, вдома, у дитячому садку та громадських місцях.

На основі ознайомлення з правилами поведінки відбувається формування слухняності та дисциплінованості (Е. Демурова, Н. Стародубова), встановлюються взаємовідносини з однолітками (Р. Буре, Т. Владімірова), виховується культура поведінки (С. Петеріна, Л.Артемова), спілкування (Л. Лидак, Л. Яницька).

Культура поведінки не зводиться до формального виконання етикету. У змісті культури поведінки дошкільнят можна умовно виділити такі компоненти: культура діяльності, культура спілкування, культурно-гігієнічні навички і звички.

Визначаючи головну роль правил у вихованні дітей, в той же час необхідно підкреслити, що ознайомлення з правилами не в повній мірі вирішує завдання морального виховання. Нерідко, існує розбіжність знань дітей та їх реальної поведінки, коли діти добре знають моральні норми і навіть про них міркують, але самі їх порушують, не дослухаючись до думки оточуючих, що свідчить про формальне їх засвоєння.

Усвідомлення ставлення до правил поведінки, на наш погляд, включає в себе три

взаємозв'язних компоненти: знання правил; розуміння їх справедливості, усвідомлення особистісної значущості та моральної цінності; співвідношення вчинків з відомими правилами та саморегуляцією поведінки.

Сучасні науковці виділяють ще декілька причин неузгодженості вербальної та реальної поведінки дошкільників, особливості мотивації їх вчинків та відсутність орієнтації на емоційний стан однолітків.

Дуже часто дошкільники у своїй поведінці орієнтуються на особистість та авторитет вихователя, поводяться відповідно до правил тільки тому, що бояться бути покараними дорослими. Але, потрапляючи в умови, коли немає поруч дорослого, дитина одразу забуває про ті моральні норми і правила, якими вона керувалася до недавнього часу.

Аналізуючи підходи до проблеми формування єдності моральних знань та реальної поведінки дітей дошкільного віку, потрібно виокремити центральний стрижень цього процесу-виховання усвідомленого ставлення дитини до правил поведінки.

Питання про виховання усвідомленої поведінки піднімається тільки в старшому дошкільному віці, тому що чотирирічний і п'ятирічний дошкільник поступає в реальному житті тільки під впливом прикладу дорослого або його заохочення.

Це ставлення спонукає дитину регулювати свою поведінку згідно з моральною нормою, вчиняти згідно з правилами та вимогами моральності.

Процес виховання культури поведінки дуже складний, передбачає свідоме і своєчасне застосування педагогом багатого арсеналу різноманітних методів. Необхідна також мобільність засобів виховання, їхнє постійне коригування. Педагог повинен уважно слідкувати за тим, як кожний із його вихованців сприймає виховний вплив. Потрібно якомога раніше визначити рівень морального виховання кожного малюка. Спостереження дозволяють виявити у кожної дитини властиві їй вчинки, інтереси, відносини з оточуючими, труднощі у засвоєнні навичок культури поведінки. Це, в своє чергу, служить основою для оцінювання динаміки розвитку дитини і коригування майбутнього процесу виховання.

Однією з найважливіших умов, що сприяє правильному вихованню, є дружні, теплі взаємини між членами сім'ї. Батько й мати для дитини – взірці для наслідування.

Таким чином, формування культури поведінки дітей дошкільного віку відбувається в умовах поступового розширення соціального середовища. Найбільш авторитетною фігурою залишається дорослий, на оцінку якого дитина орієнтується у власних діях і вчинках, проте надалі розширюються взаємини з однолітками, значення яких постійно зростає.

Висновки. Отже, потрібна спеціальна виховна робота із засвоєння правил культури поведінки. Вона має вестися у трьох паралельних напрямках:

- накопичення елементарного морального досвіду (знання правил поведінки, розуміння їх соціальної значущості), формування розуміння їх доцільності (необхідності та практичної корисності);
- утвердження практичного досвіду культури поведінки (формування поведінкових умінь та навичок у ситуаціях життєвого вибору);
- корекції негативного досвіду, негативних стереотипів поведінки.

Список використаних джерел

1. Пихтіна Н.П. Виховання культури поведінки старших дошкільників як превентивна основа попередження негативних проявів у їх поведінці / Наукові записки. НДУ ім. М.Гоголя. – 2011. - №10. С. 25 – 39.

2. Федорова М.А.. Особливості становлення культури поведінки дошкільників // Освіта України. – 2005. – вересень.

ВИХОВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРАЦІ ДОРΟΣЛИХ У ДІТЕЙДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ольга Дем'янів,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,
спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії дисциплін професійної та
практичної підготовки (спеціальність
«Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. В період дошкільного дитинства діти виявляють великий інтерес до професій дорослих: виникає бажання наслідувати старших, діти відчують радість і задоволення від трудових зусиль, усвідомлюють користь своїх дій, виявляють бережне ставлення до праці дорослих. Все це дає можливість обрати дитині свій шлях в майбутньому, адже дитина, яка прийшла сьогодні в дитячий садок, - це майбутній трудівник, активний учасник грандіозних звершень, що відбуваються в нашій країні.

Виклад основного матеріалу. Необізнаність учасників виховного впливу з питаннями інтересу до праці дорослих у дітей дошкільного віку, їх дій обумовлюють необхідність об'єднання зусиль вихователів, вузьких спеціалістів ДНЗ, психологів і батьків.

Суттєвим є наукове положення про феномен «інтересу», який сам по собі має тенденцію до динаміки і в той самий час несе величезні можливості, які сприяють всебічному розвитку дитини. За твердженням науковців, інтереси дітей необхідно виховувати, розвивати, в іншому випадку - інтереси згасають.

Феномен праці діти відкривають для себе, спостерігаючи за тим, як працюють дорослі. Це породжує у них бажання наслідувати старших, брати участь у їхній діяльності.

Основними засобами виховання інтересу до праці дорослого є: художня література, твори мистецтва, сюжетно-рольова гра, трудова діяльність, зустрічі з батьками різних професій.

За останні роки дитячі письменники створили значну кількість творів про працю. Ці твори допомагають виховувати у дітей інтерес і повагу до праці дорослих, збуджують бажання наслідувати їм. Вихователі використовують цей засіб для виховання моральних почуттів і відносин.

Картини, що відображають працю людей різних професій, читання художніх творів, перегляд діафільмів - все це виховує у дітей позитивно-емоційне вставлення до праці.

Сюжетно-рольові ігри відіграють важливу роль у формуванні уявлень дітей про професії. За допомогою неї дитина відкриває у собі якості для певної професії.

Діти будують з кубиків «будинки» і розмішують в них «робітників», споруджують «потяги» і їздять до інших міст. Нехай це тільки гра, але вона спрямовує уяву, думки й волю дитини, є стабільним фундаментом для виховання поваги і цікавості до праці.

У різноманітних видах трудової діяльності дитина одержує, узагальнює і систематизує уявлення про працю дорослих, професії; проходить перший емоційний етап професійного самовизначення, коли виникають перші уподобання, намічаються професійні інтереси. Разом з тим розширюються знання дитини про професії.

За останніми даними науковців-дослідників цієї проблеми, діти старшого дошкільного віку можуть назвати від 4 до 15 професій, з якими вони зустрічалися у своєму житті. Зокрема, хлопчики краще обізнані із традиційно «чоловічими» професіями:

військовими (льотчик, танкіст, ракетник), спеціальностями, пов'язаними з роботою на різних видах транспорту, на сільськогосподарських машинах, з будівництвом (каменярь, будівельник, зварювальник, кранівник, бульдозерист, екскаваторник). Дівчатка частіше називають «жіночі» професії вихователя, вчителя, лікаря, медсестри, перукаря, музичного працівника, продавця.

З огляду на те, що ігрова діяльність дошкільника є провідною, зупинимося глибше на питанні сюжетно-рольових ігор. У процесі ознайомлення дітей з професіями, гра є дуже важливим і складовим компонентом. Вона потребує, щоб дитина яка грається віддавала грі максимум своєї енергії, розуму, витримки, самостійності. Гра постійно стає напруженою працею і через зусилля веде до задоволення. Задовольняючи свою природну невсипущу потребу в діяльності, в процесі гри дитина «добудовує» в уяві все, що недоступне їй в навколишній дійсності, у захопленні не помічає, що вчиться – пізнає нове, запам'ятовує, орієнтується в різних ситуаціях, поглиблює раніше набутий досвід, порівнює запас уявлень, понять, розвиває фантазію.

У старших дошкільників розширюється уявлення про навколишній світ, збагачується їхній життєвий досвід. Діти цього віку дізнаються про працю людей, які створюють машини, виготовляють меблі, шують одяг, працівників деяких установ культурно-побутового обслуговування населення (ательє, пошти, лікарні, бібліотеки). На цьому віковому етапі діти повинні вміти вільно й самостійно використовувати знання про працю та трудові взаємини працівників дитячого садка: вихователя, няні, кухаря, лікаря, медичної сестри, музичного керівника, двірника, познайомитися з трудовими обов'язками пралі та завідувача дитячого садка, про трудові взаємини дорослих, про взаємозалежність праці вихователя і няні, няні і кухаря, вихователя і музичного керівника.

Згідно з твердженням видатного психолога Д. Б. Ельконіна в дошкільному віці проходить замикання зв'язку між предметним світом та світом людських відносин. Тому ознайомлення дошкільників з працею дорослих відіграє важливу роль у встановленні їх зі світом дорослих. Системні знання про працю дають можливість старшим дошкільникам встановити зв'язок між результатом праці та грошима, а також поняттям, що «кожна людина народжується для якогось діла».

Отже, гра – інструмент, яким дошкільник керується в створенні уявлень про певну професію. Програючи у грі всі моменти професії у дитини виникає симпатія до неї, що в подальшому створює шлях для успішної реалізації себе у цьому виді діяльності. Гра на сюжет професійної діяльності «у лікаря, школу, пошту, магазин» сприяє розширенню уявлень про працю дорослих, про їх стосунки у ході трудової діяльності, готує дошкільників до подальшого вибору професії.

Важливе значення мають спільні зусилля батьків та вихователів. Батьки повинні зацікавити дітей і тим самим впливати на їх світогляд. Адже діти їх наслідують. Тому дорослі повинні бути гідним прикладом для них.

Висновки. Таким чином, з погляду педагогіки та методики інтерес до праці дорослих у дошкільників не виникає на пустому місці. Для цього необхідна копітка робота батьків і педагогів, у руках яких знаходиться зараз майбутнє людства: здоров'я, інтелект і моральний образ нації, зрештою економічна успішність країни.

Список використаних джерел

1. Михайліченко Т. Зюкіна Г. Рання профорієнтація дошкільників засобами економічного виховання / Т. Михайліченко, Г. Зюкіна, І. с.45
2. Чічігіна О. Відкриваємо світ професій: трудове виховання / О.Чічігіна //.:Дошкільне виховання. 2013. - №11. – с.23-27

РОЛЬ БАБУСИ Й ДІДУСЯ В СІМЕЙНОМУ ВИХОВАННІ

Христина Кугутяк,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна
освіта»)

Актуальність проблеми. Здавна ведеться суперечка, що важливіше в становленні особистості: родина чи суспільне виховання? Одні великі педагоги схилилися на користь родини, інші віддавали перевагу суспільним закладам. У наш час проблеми родини й сімейного виховання стали особливо актуальними. Родина – це особлива спільнота, в якій кожен має свою роль. З часом кількість їх (ролей), збільшується.

Виклад основного матеріалу. Сім'я формує у дитини перший соціальний досвід, знайомить з розмаїттям рольової поведінки, впливає на розвиток звичок, моральних рис характеру, психічних властивостей. Батьки є першими педагогами, які закладають основи фізичного, морального та інтелектуального розвитку особистості дитини в ранньому віці. Спілкування з батьками та представниками старшого покоління є дуже важливим для емоційного розвитку дитини та є вирішальною умовою її гармонійного розвитку. Бабуся і дідусь наділені природним розумом, добротою, людяністю, чесністю, працьовитістю, життєвим досвідом, вони є найпершими і найактивнішими носіями родинної педагогіки, народної виховної мудрості.

Сьогодні дідусі та бабусі відіграють в житті сім'ї трохи іншу роль, ніж колись. Раніше у сім'ях було багато дітей і декілька поколінь жили разом під одним дахом, старше покоління фактично виховувало внуків, поки їхні батьки працювали.

У сучасних дідусів і бабусь найчастіше двоє дітей, які, в свою чергу, мають двох дітей, живуть окремо від молодих батьків і це «окремо» не завжди сусідня квартира, будинок або навіть вулиця. Буває так, що бабусі й дідусі живуть далеко, інколи в іншій країні, але навіть у цій ситуації, перебуваючи, так далеко один від одного, вони продовжують любити своїх онуків «безоплатною любов'ю». Слід зауважити, що існують два погляди на роль старшого покоління у сімейному вихованні: позитивний і негативний.

Отож, про позитивне. Ставлення старшого покоління до внуків інше, ніж у батьків до дітей. Щира любов бабусь і дідусів до онука має особливу емоційну основу, вона позбавлена розрахунку і розсудливого початку. Тому старше покоління більше замислюється про сьогоднішнього онука, прагнучи зробити їх щасливими саме зараз, а не в далекому майбутньому. Допомога з боку бабусі (дідуся) у вихованні та догляді за онуком сприяє молодим батькам у подоланні страхів, що виникають від нестачі досвіду; зрозуміти особливості догляду за дитиною. Допомога бабусі відчувається і в господарсько-побутовій сфері, і у психологічному захисті, і в створенні емоційного комфорту, необхідного немовляті.

Бабусі й дідусі долучають онуків до історії своєї родини, прагнуть поділитися з ними знаннями і спогадами. Незважаючи на те, що діти запам'ятовують лише окремі деталі, що залишили найяскравіші враження, надалі ці розповіді підводять дитину до формування почуття причетності до сімейного співтовариства, розуміння своїх коренів, усвідомлення зв'язку між поколіннями. Бабусі й дідусі допомагають розширити соціальний кругозір малюка. Вони дають дітям частку свого неповторного емоційного багатства, що через зайнятість не завжди виходить у батьків.

Поряд із «списком» переваг, є ще вагомі недоліки бабусиною та дідусевим виховання. Іноді, самі свого часу будучи далеко не ідеальними батьками, дідусі та бабусі

тепер хочуть ніби реабілітуватися в очах своїх дітей. Тому вони можуть принижувати їхній авторитет як молодих і недосвідчених батьків, показуючи себе мудрими і терплячими, через що теж часто балують онуків, можуть підкуповувати їхню любов солодощами, подарунками і поблажками, насправді часто підсвідомо ревнуючи онуків до власних дітей.

Нерідко при одночасній участі представників кількох поколінь у виховному процесі виникають проблеми, які можуть призвести до особистісної напруженості у взаєминах, або перерости в серйозні конфлікти.

При окремому проживанні молоде покоління, як правило, позбавляється можливості систематично піклуватися про старших, а ті, в свою чергу, не мають можливості брати участі у вихованні онуків. Відбувається порушення наступності поколінь, поглиблюються індивідуалізм і безпорадність молодих, ізольованість і відчуття непотрібності у прабабків. Родинні зв'язки слабшають із збільшенням відстані, що розділяє покоління.

Подібні невдоволення і неприязнь можуть виявлятися і з боку молодих батьків на адресу старшого покоління. Вони не задоволені несучасними поглядами і стилем відносин з дитиною, зайвою турботою і опікою, що позбавляють дитину самостійності тощо. Розбіжності у методах догляду за дитиною та її вихованні між старшими і молодими батьками перетворюються на непримиренну проблему і віддаляють покоління одне від одного. А від цього насамперед страждає дитина, яка однаково любить як одних, так і інших.

Різні батьки по-різному будують спілкування своїх дітей з бабусями і дідусями. Протиріччя між поколіннями існують, і це абсолютно природно. Співпраця поколінь може бути продуктивною і психологічно комфортною тільки у такій формі, яка передбачає врахування деяких характеристик старшого покоління. Запропонована характеристика дещо іронічна, проте поведінка бабусі серйозно впливає на виховання та розвиток онуків.

Бабуся-критиканка, яка ні на хвилину не припиняє пильно вивчати поведінку батьків і їх недоліки у вихованні. З одного боку, з такою бабусею складно співіснувати. З іншого, така бабуся – ідеальна для батьків, які самі ніяк не можуть організувати своє життя .

Бабуся-тиран – найавторитетніша бабуся. Вона робить безапеляційні заяви, і ніхто не повинен з нею сперечатися.

Бабуся-подружка – балакуча бабуся здатна прикрасити похмурі будні мами, яка сидить вдома з дитиною, гарна заміна телевізору, але допомоги від неї не дочекаєшся.

Бабуся-мучениця – готова не їсти і не пити заради онуків. І про те, від чого їй довелося відмовитися, вона розповість усім .

Бабуся-модниця – найкраща бабуся для внучки . Вона й сама добре одягнена , і за онукою простежить, і ходяча академія мистецтв всіма своїми знаннями неодмінно поділиться з онукою . Мінус таких бабусь – не дуже-то вони люблять хлопчиків.

Юна бабуся – частіше це молода жінка, яка не збирається присвячувати свої кращі роки онукам. З такої бабусі користі мало .

Бабуся-контролер – звикла все тримати під контролем. Без неї не обійдеться жодна сімейна рада. Хоча часом її поради досить корисні, головне – вміти це визнати .

У **бабусі-оптимістки** все завжди добре. Її онуки – найкращі, і заради них вона готова, долаючи свій ревматизм і головні болі, годинами гуляти і навіть стрибати на дитячому майданчику. Дітки її просто обожають за таку життєву позицію і частенько сідають на голову.

Висновки. Таким чином, труднощі, які пов'язані з впливом бабусь і дідусів, в різних сім'ях абсолютно різні. І тут багато що залежить від соціальної зрілості, близькості відносин та інших чинників. Ідеальним варіантом для бабусі й дідуся є часткова участь у вихованні. Тому що сім'я – це неповторний світ, в якому є своя атмосфера, свої правила, кожен виконує свою роль, яку не можна сплутувати чи довіряти її комусь іншому.

Список використаних джерел

1. Бутенко О.Г. // Старше покоління та його роль у вихованні дітей дошкільного віку : Зб. наук. ст./ О.Г.Бутенко. - Умань, ВПЦ «Візаві» .2010.- С. 67-72.
2. Ковбас Б.І., Костів В.І. Родинна педагогіка. Т.2 2006р. Івано-Франківськ – с.33.

РОЛЬ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ У ТВОРЧИХ ІГРАХ

Марія Смучок,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»
Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Селепій О. Д.,
спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії дисциплін професійної та
практичної підготовки (спеціальність
«Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. Розвиток особистості в дошкільному віці вимагає передусім задоволення її потреби в активності. Дитина формується не лише під впливом організованого навчання, а й завдяки власній активності, в результаті спонтанних впливів, самостійних життєвих відкриттів.

Останнім часом науковці все частіше виявляють інтерес до індивідуальних ігор, зокрема режисерської, яка є різновидом самостійних сюжетних ігор дітей. Режисерською вважають індивідуальну гру дитини з використанням персонажів (Д. Менджерницька, О. Усова); гру наодинці, яка увібрала досвід сукупної гри, де дитина виступає як режисер у театрі (Л. Венгер, В. Мухіна); суб'єктивну діяльність, яка визначається особливостями ставлення дитини до світу та здійснюється за допомогою ігрових дій (В. Кожевнікова); гру з дрібними іграшками, в якій дитина розгортає події з персонажами-іграшками, ототожнюючи себе з ними або дещо відмежовуючись від них (І. Кирилов, Н. Короткова). Змістом такої гри є відтворення стосунків між персонажами, а її характер зумовлюється усім попереднім, зокрема ігровим, досвідом дитини (О. Гаспарова, О. Кравцова та ін.). Дослідники доводять, що режисерська гра набуває найбільшого розквіту при створенні певних педагогічних умов, використанні відповідних (традиційних та нетрадиційних) форм роботи.

Проблемі вибору таких форм і питань педагогічного керівництва ігрової діяльності з художнім змістом присвячена робота.

Виклад основного матеріалу. Життя в епоху науково-технічного прогресу стає різноманітним і складним. Воно вимагає від людини не шаблонних, звичних дій, а рухливості, гнучкості мислення, швидкої орієнтації і адаптації до нових умов, творчого підходу до вирішення великих і малих проблем.

Слід відзначити, що сучасні дослідження демонструють загальні підходи, які лежать в основі чинних програм дошкільних навчальних закладів. В практику розвитку активності дітей варто впроваджувати також і нетрадиційні форми організації ігрової діяльності, які і становлять напрям даної роботи.

Гра – це обов'язкова умова успішного розвитку та саморозвитку, це закладений в дитині самою природою принцип досягнення себе та оточуючого світу.

На сучасному етапі в практику розвитку активності дітей варто впроваджувати нетрадиційні форми організації ігрової діяльності:

- просторову гру, яка реалізує потребу в рухах. Просторова гра відноситься до вільної діяльності. Її головна мета – саморух дитини у просторі і реалізація власної рухової потреби. Створюється вільний неорганізований простір (кімната) і дається можливість дітям діяти з ним на свій розсуд. Обов'язковою є наявність у ньому великої кількості неоформлених предметів великого розміру, які дитина може вільно переміщати і трансформувати;

- режисерську гру, що розвиває особистісну активність з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей. Наприклад, гра «Побудуй свій світ» створена для здійснення власних задумів у режисерських будівлях. Дитині пропонується дрібний ігровий матеріал: невеликі ляльки, роботи, домашні і дикі тварини, меблі (лялькового розміру), елементи вулиці тощо. Крім того, різноманітні предмети - замітники, природний матеріал. Дітям пропонується розглянути запропоновані предмети і дати завдання: «Створи свій світ, таким як ти хочеш...» Ви створюватимите дитяче містечко таким, яким його бачите.

Тематика світів може бути різною:

- 1) природнича - «У світі тварин», «Водний світ» тощо;
- 2) соціальна - «Дитячий Садок» - «Моя група» тощо;
- 3) незвичайна «Підземний світ», «Світ на іншій планеті» тощо.

Результатом даних робіт вважається узагальнення знань про світ через створення і осмислення його власної картини. Ця гра дає багатий ґрунт для прояву особистісних та індивідуальних особливостей дітей.

- гру-змагання, спрямовану на формування вміння підкорятися ігровим правилам, розвиток змагальних мотивів і довільності поведінки. Це особливий вид гри, який спрямований на вирішення педагогом різного роду розвиваючих і особистісних завдань з використанням елементів змагання. Обов'язкова умова гри - наявність змагальних завдань і мотивів. Гра починається з поділу на команди. Ігри-змагання можуть проводитися в рамках однієї діяльності:

- 1) розвиваючої з інтелектуальними завданнями;
- 2) мовної з завданнями дидактичного характеру;

3) пізнавальної з різними питаннями, завданнями на узагальнення, класифікацію предметів;

- 4) рухової з індивідуальними завданнями.

Завдання беруться на знайомому матеріалі, але можна включати і проблемні питання.

- ігри по створенню образів з елементами перевдягання і гриму, що сприяють розвитку творчої активності. У процесі організації даних ігор давно помітили, як діти люблять перевтілюватися в різних уявних персонажів, героїв казок, мультфільмів. Спочатку за допомогою ігрових атрибутів вони змінюють зовнішній вигляд, великою популярністю користуються маски, перуки, костюми. Потім розгортається гра, де діти зображують персонажів, розігрують ситуації, взаємодіють один з одним.

Ще один засіб перевтілення - грим. Він дозволяє змінити не тільки зовнішність, але і відчувати себе іншою що відкриває нові можливості для розкріпачення і самовираження особистості.

Висновки. Отже, модернізація дошкільної освіти потребує перегляду усталених підходів до педагогічного керівництва ігровою діяльністю дітей, стимулювання ініціативи та активності малюків, розвитку потенційних можливостей кожної дитини.

Таким чином, всі перераховані вище ігри орієнтовані на розвиток різної активності дитини і формують уміння взаємодіяти, уявляти та прогнозувати власну позицію, отримувати результат, оволодівати соціальними навичками і формами поведінки. А всі ці якості - основа готовності дошкільників до умов сучасного життя.

Список використаних джерел

1. Приходченко К.І. Створення творчого освітньо-виховного середовища / К.І. Приходченко // Донецьк : ДонДУ, 2013. – 50 с.
2. Тележникова Т. Лучшие игры, развивающие интеллект и творческие способности / Т. Тележникова // Донецк: ООО ПКФ “БАО”, 2008. – 272 с.

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Діана Міщук,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»
Івано-Франківський коледж ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Бай І. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
спеціаліст вищої категорії, викладач циклової
комісії дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна
освіта»)

Актуальність проблеми. Основними завданнями сучасної освіти є виховання гармонійної, самостійної, творчої особистості, оскільки саме творча людина визначає прогрес людства. Фундамент формування основ творчої особистості закладається в дошкільному віці. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває виховання у дошкільнят художнього смаку, формування у них творчих умінь, усвідомлення ними почуття прекрасного. Актуальні проблеми педагогічної теорії та педагогічної дійсності, необхідність їх вирішення визначили тему дослідження: «Художня праця як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку».

Виклад основного матеріалу. На порозі шкільного навчання дитина має оволодіти певною кількістю знань, умінь і навичок. Її сприйняття, увага, пам'ять і мислення набувають довільності, мовлення - повноти. Дитина має оволодіти здатністю вольового управління власною поведінкою. Велике значення в цей період має готовність руки дитини до виконання дрібних, точних та різнопланових рухів, узгодження руки та ока, розвиток окоміру.

Широкі можливості для входження дошкільнят у творчий процес, опанування ними основних положень й правил творчості дає художня праця. Заняття з художньої праці є однією з основних форм навчання дошкільнят трудовим діям. Головне їхнє завдання полягає:

- у розширенні знань дітей про навколишній світ і речі, створені людьми у процесі праці;
- формуванні морально-естетичних уявлень;
- розвитку сенсорних здібностей, творчої уяви і фантазії;
- удосконаленні навичок мовної культури;
- виробленні трудових умінь;
- навчанні планувати, організовувати і контролювати свою роботу,
- у вмінні працювати самостійно, дотримуватися культури та естетики праці;
- розвитку творчих здібностей, нахилів та інтересів.

Заняття з художньої праці мають значний розвивальний потенціал. Дошкільнята набувають знань про різні види матеріалів, їхні властивості, засвоюють відповідну термінологію. Розглядаючи взірці виробів, діти обстежують їхню форму, колір, визначають будову та співвідношення частин, спосіб виготовлення. А це вимагає від дитини цілеспрямованого спостереження, осмислення структурних елементів виробу, напруження пам'яті, усвідомлення самостійних дій. Відбувається процес розширення уявлень про навколишній світ, активізується розумова діяльність.

Водночас із удосконаленням та розвитком психічних процесів розвивається мовлення. Коротка доступна і цікава інформація про матеріали, не лише поглиблює знання, підсилює емоційне сприймання, а й збільшує запас слів (пап'є-маше, вовна, макраме, оригамі та ін.). Розглядаючи взірець, закріплюються деякі просторові й математичні поняття, а при описі різних дрібних предметів, зроблених власноручно, діти привчаються використовувати конкретніші словесні вирази. Мова збагачується епітетами, порівняннями, вдосконалюються граматична будова і зв'язне мовлення (при описуванні зразків, аналізі та оцінюванні невеликих предметів).

Різноманітні матеріали та їхні перетворення у вироби, цікаві декоративні форми і предмети – це благодатний ґрунт для розвитку в малят здатності естетично сприймати дійсність, знаходити красу в навколишньому, розвивати художній смак і фантазію. У процесі занять формуються норми моральної поведінки, виховується охайність, товариськість, доброзичливість, працьовитість. Під впливом педагога дитина емоційно і свідомо підкорюється загальним вимогам: уважно слухає пояснення, вчасно виконує завдання, дотримується певної послідовності при виготовленні того чи іншого виробу, привчається до виконання трудових дій, до самостійності, набуває навичок взаємодопомоги та колективної співпраці. Окрім того, вчиться добирати інструменти для роботи, раціонально їх розміщувати, економно витрачати матеріали, дотримуватися порядку на робочому місці. Все це виховує витримку, дисципліну, певні етичні норми поведінки.

Досвід роботи дошкільних навчальних закладів показав, що художню працю, на відміну від занять з образотворчої діяльності, краще проводити з невеликими групами дітей. Це дає вихователеві можливість стежити за прийомами роботи з інструментами і матеріалами, прищеплювати культуру праці, розвивати індивідуальні здібності та інтереси вихованців.

Висновки. Таким чином, до художньої праці слід залучати всіх без винятку дітей, виховувати в них прагнення і бажання працювати. В основі естетичного виховання лежить розвиток емоційної чутливості до прекрасного і негативного ставлення до потворного. Одне з головних завдань занять з художньої праці як засобу естетичного виховання – стимулювання творчих здібностей, ініціативи, самостійності у вихованців. Чим раніше розпочати таку роботу, тим більше шансів, що творчі можливості дітей не згаснуть, а розвинуться, щоб проявляться згодом у всіх сферах діяльності.

Список використаних джерел

1. Бакліцька С.О. Розвиток творчої особистості / С.О. Бакліцька, Т.М.Баранова. // Розкажіть онуку – 2006. – № 9-10. – С. 11-15.
2. Коталянець М. Художня праця й розвиток особистості / М.Коталянець. // Дошкільне виховання. – 2002. – № 18. – С. 3-4.

МОРАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ СОФІЇ ФЕДОРІВНИ РУСОВОЇ

Тетяна Бойчак,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Салига І. М.,

спеціаліст вищої категорії, викладач циклової
комісії дисциплін професійної та практичної
підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Актуальність проблеми. На даному етапі розвитку нашого суспільства однією з найважливіших засад теоретичної концепції та практичної діяльності навчальних закладів є орієнтація на формування високоморальної особистості, виховання духовності майбутнього нашого. У зв'язку з цим важливого значення набуває осмислення педагогами теоретичних засад формування морально-духовного виховання дитини дошкільного віку, що базується не лише на аналізі сучасної теорії виховання, але й на вивченні, аналізі, узагальненні та використанні позитивного педагогічного досвіду, накопиченого впродовж усієї історії дошкільного виховання.

Виклад основного матеріалу. Вагомий внесок у розвиток дошкільної освіти, зокрема морально-духовного виховання, зробила Софія Федорівна Русова. Її праці – не тільки історичний факт, а й цілком сучасний із сьогоднішніх позицій погляд на загальну проблему морально-духовного виховання дошкільників.

Перші уявлення та моральні почуття в дитини, стверджувала С. Русова, викликають її батьки, рідні, близькі, що підходять до її колиски, бавлять, пестять, колишують, купають, граються з нею тощо. Турбота, ласка з боку рідних, радість, яка оточує дитину в здоровій, згуртованій сім'ї, виховують у дітей перші почуття симпатії, любові до батьків, дідусів і бабусь, братів, сестер, породжують прагнення спілкуватися з ними, а згодом – і піклуватися про них. Приклад батьків, старших членів сім'ї стає для дитини тим животворним джерелом, із якого поступово виростає почуття любові до людей, до свого рідного краю, народу, своєї Батьківщини [1].

С. Русова розглядала моральність як систему принципів, поглядів, уявлень, норм, правил і оцінок, які регулюють поведінку людей як одну з форм суспільної свідомості. Вона вказувала, що мораль пронизує всі сфери людського життя та спрямовує поведінку особистості з точки зору добра і зла, справедливості та несправедливості, гуманізму або його антиподу. Важливу роль у формуванні моральних почуттів дитини, за твердженням С. Русової, відіграє мотивація успіху, яка виявляється у намаганні позмагатися, перемогти, виявити насамперед фізичні сили та можливості.

Метою морально-духовного виховання видатний педагог вважала вироблення характеру вихованця, оскільки він дає йому змогу досягнути найвищі моральні блага [2]. Найважливіше завдання морально-духовного виховання Софія Русова вбачала у формуванні особистості людини, яка є правдивою, мужньою, справедливою, толерантно ставиться до всіх людей, до якої б раси вони не належали, яку б віру не сповідували. Окрім цього, необхідно пробуджувати в дітей любов до рідної землі, «щоб вони привчалися любити все рідне, присвячувати йому всі сили свого Духа і тіла». Любов до рідної країни видатний педагог називала «першим виявом самоповаги і бажання собі і другим волі та незалежності» [1]. Тому педагог-вихователь має бути патріотом, «вміти дітям передати цей патріотизм, повний любові до свого народу і позбавлений усякої агресивності, якої-будь ненависти» [2].

Питання моральності вона розглядає в дусі християнського вчення про добро та зло. Релігію С. Русова розглядає як складову частину морального виховання [1]. У своїй відомій

праці «Нова школа» вона наголошувала, що в основу формування особистості дитини з наймолодшого віку має покладатися Закон Божий та Євангеліє, оскільки в цьому віці дитина найбільш сприйнятлива до духовно-моральних ідей і цінностей. Перетворюючись на життєві принципи, ці ідеї і стають морально-духовними підвалинами особистості вихованця, визначають його поведінку та стиль взаємодії з іншими людьми, спрямовують його до добра й духовності. Для залучення вихованців до сприйняття Слова Божого необхідно, за Софією Русовою, проводити з ними щирі, інтимні бесіди, «без жодної штучної вимушеної афектації, щоб слова любові й правда Христової науки глибоко западали в молоді душі»[2].

С. Русова радила водити дітей до церкви лише на добровільній основі, а не примушувати. Все релігійне виховання повинно здійснюватися вільно, поступово, відповідно до запитів дитини. Розробляючи методіку читання та оповідання дітям творів духовно-морального змісту, Софія Русова вимагала від вихователя дотримання таких вимог:

- розсадити дітей так, щоб оповідач міг бачити обличчя усіх дітей і щоб «ясні оченята могли бачити уста і очі оповідача» [2];
- вести оповідання «поважно, виразно, щоб кожна постать вимальовувалася і голосом, і мімікою самого оповідача» [2];
- уникати слів чи виразів, що можуть бути незрозумілими для слухачів, або спочатку їх пояснити, щоб потім не перебивати «гарну течію оповідання» [2];
- не перебивати оповідання «дисциплінарними затримуваннями того або іншого неуважного слухача» [2];
- вести оповідання так, щоб усі були ним захоплені, щоб «чутно було серед аудиторії, як муха пролетить» [2].

Важливими засобами духовно-морального виховання, що відповідають індивідуально-психологічним та віковим особливостям дошкільників, Софія Русова називала дитячу гру та драматизацію [3]. Їх педагогічну цінність видатний педагог вбачала у здатності формувати в дітей моральні й духовні якості на основі пробудження й плекання в них тих природних інстинктів, що позитивно впливають на їхнє виховання, й гальмування тих, що шкідливі для їхнього приватного чи громадського життя.

При організації морально-духовного виховання дошкільників у сучасних дитячих садках вихователям стане у пригоді виявлена С. Русовою закономірність, згідно з якою діти, перебуваючи в певному середовищі, наслідують усе, що викликає в них інтерес, моральним чи аморальним це виявляється. Тому педагогові слід турбуватися, щоб вихованців оточували високоморальні люди, щоб вони бачили якомога більше добра й краси. Необхідно залучати їх до сприйняття позитивних художніх образів, співпереживання і співчуття позитивним героям мистецьких творів, що сприяє формуванню в дітей моральних уявлень; слід залучати вихованців до участі в іграх-драматизаціях морально-духовного змісту, які ставлять їх у ситуацію морального вибору [3]. Подоланню дітьми власного егоїзму заради досягнення спільної мети сприяють, на думку Софії Русової, «товариські» ігри з однолітками, які виробляють в них повагу до інших, ставлення до них, як до самого себе.

Висновки. Отже, висловлені Софією Русовою ідеї щодо морально-духовного виховання дітей дошкільного віку не лише не втрачають своєї актуальності на сучасному етапі розвитку української педагогіки, а й набувають нового звучання у зв'язку з прагненням українського суспільства повернутися до витоків духовності, відродити й упровадити у практику роботи дошкільних закладів освіти найцінніші надбання вітчизняного педагогічного досвіду, який пройшов перевірку роками і довів свою ефективність у формуванні підростаючих поколінь як носіїв та хранителів морально-духовних ідеалів, на яких споконвіку тримається українське суспільство.

Список використаних джерел

1. Коваленко С.І. Освітня діяльність і педагогічні погляди С. Русової / С.І. Коваленко, І. М. Пінчук; за ред. С. І. Коваленко. - Южин: НДШ, 1998. -214 с.
2. Русова С. Драматичний інстинкт у дітей / Софія Русова / Педагогічний журнал для вчителів в початкових шкіл Полтавщини. - 1917. - № 7-12. - с. 5-13.

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНИКА

Лідія Жук,

3 курс, спеціальність «Дошкільна освіта»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Максимчук Г. М.,

кандидат педагогічних наук, спеціаліст другої категорії, голова циклової комісії дисциплін професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Актуальність проблеми. Дошкільне дитинство є дуже коротким відрізком часу (всього перші 7 років), коли пізнаються глибини так званого «дитячого світу», у тому числі емоційно-вольової сфери. Коли ж виникають перші емоції?

Результати різноманітних досліджень доводять, що зародки, початкові прояви емоцій з'являються ще під час перебування дитини в утробі матері. Більше того, дитина здатна реагувати на емоційні стани матері. Коли мама усміхається, дитина теж ніби усміхається; коли мама неспокійна чи пригнічена, дитина також певним чином виявляє реакцію щодо поведінки матері.

Прояв першої емоції дитини є негативним – це крик, який проявляється одразу після появи дитини на світ, коли вона покидає зону комфорту і пристосовується до життя в новому для неї середовищі. Згодом з'являється прояв першої позитивної емоції – це усмішка, як відповідь на лагідну розмову дорослого, його схилене над малюком обличчя. Немає правильних чи неправильних емоцій. Усі вони відіграють важливу роль у житті дитини. Емоції впливають на всі психічні процеси, тому проблема розвитку емоцій та волі як регуляторів діяльності та поведінки є однією з найбільш важливих та актуальних проблем психології та педагогіки. Якщо лінія розвитку емоцій порушується, то порушується нормальний процес розвитку особистості дитини в цілому.

Виклад основного матеріалу. Багато психологів визнають період дошкільного дитинства як «золотий вік» емоційного життя. Так, якраз тоді розвиваються і проявляються різні емоції та почуття дитини. Вона знаходиться у їх полоні тому, що ще не вміє ними керувати. Також є припущення, що у різних підкіркових відділах мозку існують своєрідні центри, які умовно називають «центрами страждання» та «центрами насолоди», тобто це якби центри позитивних та негативних емоційних проявів [2].

Що ж таке емоції? Емоції (від лат. *emovere* – хвилювати, збуджувати) – це тимчасові переживання якого-небудь почуття [1]. Негативні емоції ми переживаємо довше ніж позитивні. Емоції дитини бурхливі, нестійкі, швидко і яскраво спалахують і не менш швидко згасають. Радість часто замінюється слізьми. Дитина у цей період здатна сприймати емоції, які переживають інші діти та дорослі, що має назву «емоційної зараженості».

Розвитку емоційної сфери сприяють усі види діяльності дитини та спілкування з дорослими і однолітками. Коли дитина засвоює норми моралі, співвідносить з ними свої вчинки, вона вчиться розуміти не лише свої почуття, а й переживання інших людей. Дитина може співпереживати, співчувати літературному героєві, розігрувати, передавати в сюжетно-рольовій грі різні емоційні стани. Якщо дорослі ласкаво ставляться до дитини, визнають її права, приділяють увагу – у неї виникає бадьорий, життєрадісний настрій, вона переживає емоційне благополуччя (почуття впевненості, захищеності). Прояви ставлення дорослих до дитини викликають у неї відповідні почуття – радість, гордість, співчуття, страх, образу,

гнів. У сім'ях, де батьки не вважають за потрібне приділяти увагу емоційно-позитивним контактам з дитиною, реагують тільки на негативні переживання дитини, росте вередливий і плаксивий малюк.

Стримування дитиною емоцій набуває характеру їх інтеграції, тобто згортання зовнішніх проявів. У малюка формується ставлення до оточуючого світу під впливом дорослих. Якщо дорослий надмірно охороняє дитину від зовнішнього світу, то це викликає у неї страх перед усім новим, невідомим, і, замість зацікавлення, дитина прагне заховатися. Важливим фактором емоційної сфери дошкільника стає переживання з приводу можливої реакції дорослих на його дії та вчинки: «А що скаже мама?», «Чи буде сварити тато?». Тож перш ніж діяти, дитина передбачає результат можливої похвали чи покарання. У неї виникає стан тривожності, який здатен гальмувати небажані для оточуючих дії. Передбачення високої оцінки з боку дорослих, пов'язане з позитивними емоціями, додатково стимулює поведінку. У дошкільному віці засвоюється «мова почуттів». За допомогою поглядів, жестів, міміки, пози, рухів діти висловлюють свої переживання.

Існує кілька класифікацій емоцій. Однією з них є класифікація К. Е. Ізарда, який виділяє 10 базових емоцій у дітей: радість, інтерес, подив, сум, гнів, відраза, презирство, страх, сором, провина [2]. Гнів, відраза та презирство називають тріадою ворожості. У емоційно-вольовій сфері можуть виникати порушення, пов'язані з різними факторами. Це можуть бути стресові ситуації, афекти, страх.

У цей період у дитини з'являється воля, необхідною умовою виникнення якої є певний рівень розвитку свідомості. Вона залежить від уміння керувати власними емоціями, бажаннями, потребами, намірами. Разом із волею формується і мотивація дитини. При дослідженні емоційно-вольової сфери дошкільників використовують різні методики: проективний тест «Кактус», «Дерево емоцій», «Емоційний кубик 4 в 1», «Емоційне судоку».

Висновки. Світ емоцій та почуттів дитини надзвичайно різноманітний. У дошкільнят система емоцій, почуттів та волі ще тільки формується. Тому саме в цьому віці важливо закласти основи позитивних емоцій та почуттів, які відіграють важливу роль не тільки у психічному розвитку, але і в подальшому житті дитини, і завданням дорослих є цьому посприяти.

Отже, дошкільне дитинство - період пізнання світу людських стосунків. Граючись, дитина навчається спілкуватися з однолітками. Це період творчості. Дошкільник освоює мову, в нього з'являється творча уява. Виникнення емоційного передбачення наслідків своєї поведінки, самооцінки, ускладнення та усвідомлення переживань, збагачення новими почуттями і мотивами емоційно-вольової сфери - ось неповний перелік особливостей, притаманних особистісному розвитку дошкільника.

Список використаних джерел

1. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія. : навч. посіб. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К. : Академвидав, 2008. - 431 с.
2. Емоційний розвиток дитини // Психологічний інструментарій / Упоряд.: С.Максименко, К.Максименко, О.Главник. – К.: Мікрос – СВС, 2003. – 112 с.

СЕКЦІЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАВознавство»

Перспективи розвитку правових наук очима правників-початківців

КЕРІВНИК – завідувач Юридичного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач циклової комісії фундаментальної та спеціальної підготовки (спеціальність «Правознавство») І.М. НАКОНЕЧНА

СЕКРЕТАР – спеціаліст, викладач циклової комісії професійної та практичної підготовки (спеціальність «Правознавство») Б.Т. БУГРА

ФОРМИ І МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Сергій Торган,

2 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Малиновська І. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми На сучасному етапі розвитку нормативна база потребує визначення чітких критеріїв, які б дали змогу встановити межі допустимого впливу держави на реалізацію прав і свобод людини і громадянина. Проте в світі можна знайти доволі багато прикладів, коли при закріпленні цих прав записують також і можливість їх обмеження. А ще в історії людства ми можемо прослідкувати моменти, коли в країнах приймали нормативно-правові акти, які суперечили правам і свободам людини і громадянина. Наша Україна не стала винятком. Тому, я вважаю, що сьогодні є дуже актуальною тема закріплення в нашому законодавстві чітких і обґрунтованих меж втручання держави в гарантовані Конституцією України права і свободи людини і громадянина.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на потребу подальшого глобального розвитку, вагомою є проблема відповідальності держави перед особою. У цьому вбачається одна з головних гарантій забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Держава встановлює механізм власної публічно-правової відповідальності, бере також на себе обов'язок забезпечення можливості її реалізації та доступності для громадян [2, с. 3]. Водночас актуальною лишається потреба постійного вдосконалення відповідного механізму на основі наукового базису.

В історії України 2014 рік запам'ятається, як рік надзвичайного національного піднесення, але водночас і великого випробування, якого зазнали права і свободи людини і громадянина, які гарантовані не тільки міжнародними документами, але і Конституцією України.

Правовий нігілізм, який процвітає у нашій державі, призводить до того, що правові норми не дотримуються, а рівень правосвідомості дуже низький. Права і свободи людини безжалісно ігноруються, порушуються норми гуманітарного права, а також здійснюється розмивання прав людини. Зараз дуже активно обговорюється дотримання прав певних груп: переселенців, учасників АТО та їх сімей. При захисті конкретних груп виникають нові порушення базових, фундаментальних прав людини.

Тому реальний захист прав людини – це не захист певних груп, це захист норм права, які порушено по відношенню до кожного, а не конкретної людини чи групи осіб.

Враховуючи те, що всі права людини універсальні, неподільні, взаємозалежні і взаємопов'язані, тому майбутнє прав людини залежить від громадян, які вже завтра цілком

можуть повернути ситуацію з правами людини в Україні у правове русло-через популяризацію основних прав та свобод людини, підвищення правої культури та правої грамотності серед всього населення, впроваджуючи як обов'язкову правову освіту на всіх рівнях системи освіти в Україні.

Та не слід забувати і про потребу в постійному вдосконаленні державного механізму, який повинен відповідати певним вимогам і потребам суспільства в цілому, які можуть змінюватися залежно від внутрішніх і зовнішніх чинників.

Оптимальною видається теорія М.Марченка, який визначає ті чи інші форми реалізації функції держави на основі певних критеріїв:

- специфічні види державної діяльності;
- однорідну за своїми зовнішніми ознаками діяльність органів держави, за допомогою яких реалізуються її функції. [1, с. 35].

Саме у згаданих формах відтворюються основні аспекти діяльності тих чи інших державних органів, які в підсумку мають забезпечувати дієвий захист прав та свобод людини і громадянина у будь-якій країні. Наведені форми нам видаються доречними розглядати як основні, але самі вони потребують належної реалізації, адже їх забезпечення та захист мають ґрунтуватися на правових приписах, які, у свою чергу, об'єктивуються у правозастосовній діяльності відповідних державних органів.

Виникає питання з приводу методів реалізації функції держави щодо забезпечення захисту прав та свобод людини і громадянина. Зважаючи на викладене вище, слід відзначити, що методи реалізації вказаної функції можуть бути різними залежно від форми. На цей момент доречно лише підкреслити потребу встановлення деяких специфічних рис, притаманних тій чи іншій формі, які зумовлюють відмінності щодо методів реалізації.

Це ще ніяк не всі методи, вони потребують подальшого дослідження й доопрацювання, оскільки практичні аспекти функціонування тієї чи іншої держави можуть значно різнитися, а отже, й потребувати відповідних розробок і в теоретичному, і в практичному сенсі.

Зважаючи на потребу подальшого глобального розвитку, вагомою є проблема відповідальності держави перед особою. У цьому вбачається одна з головних гарантій забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Держава встановлює механізм власної публічно-правової відповідальності, бере також на себе обов'язок забезпечення можливості її реалізації та доступності для громадян [2, с. 3]. Водночас актуальною лишається потреба постійного вдосконалення відповідного механізму на основі наукового базису.

Висновки. Отже, можна дійти висновку, що відповідні системоутворювальні засади є підґрунтям належного забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина. Їх фактичне закріплення в праві і в нормах законодавства потребує належного функціонування держави та її органів, які повинні реалізовувати та виконувати свої функції, які передбачені нормами права.

Попри це, практика з історії самих держав засвідчує, що потреба вироблення основних напрямів діяльності не завжди знаходить належне розуміння і в кінці приводить до непевних результатів. У цьому я бачу вагомість коректного розуміння функцій держави та їх значення для подальшої реалізації усіх заходів, спрямованих на регулювання суспільних відносин у певній країні, а також створення оптимальних умов для забезпечення життєдіяльності та захисту прав та свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел

1. Ковальський В. Конституція як молитва справжнього українця / В. Ковальський // Юридичний вісник України. – 2010. – № 25–26. – С. 3.

2. Копиленко О. Ідея правової держави та її реалізація в законотворчому процесі / О. Копиленко // Віче. – 2010. – № 16. – С. 8–9.

АНЕКСІЯ КРИМУ – ПРАВОВІ НАСЛІДКИ

Марта Скомаровська,

2 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Малиновська І. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії професійної та практичної підготовки (спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми полягає в тому, що територіальна цілісність будь-якої держави як суб'єкта міжнародного права регламентується низкою міжнародних договорів. Порушення даних норм підриває основи міжнародного права і може привести до бажання інших держав переглянути діючі кордони, та пред'явити претензії на чужі території, що у свою чергу може призвести як до локальних так і до глобальних збройних конфліктів, які в свою чергу, враховуючи сьогоденний рівень озброєння, можуть мати катастрофічні наслідки як для країн – учасниць конфлікту, так і для планети в цілому.

У світлі останніх подій, пов'язаних із проголошенням російським керівництвом Криму в якості нового суб'єкта Російської Федерації, актуальним є питання про можливі правові наслідки анексії півострова.

Виклад основного матеріалу. Підписавши відмову від ядерної зброї на Будапештському меморандумі у 1994 році взамін на без'ядерний статус Україні гарантувалася безпека і територіальна цілісність від Російської Федерації, США та Великої Британії. Скориставшись політичною кризою, яка виникла в Україні наприкінці 2013 року, внаслідок різкої зміни політичного курсу та не підписанням діючим на той час президентом В. Януковичем договору про Євроінтеграцію України Росія, яка мала в Криму потужну агентурну мережу, фактично здійснила з допомогою маріонеткового уряду Аксьонова державний переворот. Ввівши на територію півострова регулярні російські війська і провівши під дулами автоматів псевдо-референдум, Росія приєднала Крим, як автономний суб'єкт з особливим статусом. Дані дії порушили низку актів українського і міжнародного законодавства.

Самоусунення від вирішення територіальних суперечок та ігнорування проблем безпеки в Каспійсько-Чорноморському регіоні міжнародною спільнотою може стати причиною поглиблення кризових явищ у сучасній системі міжнародної безпеки.

«Подвійний» прецедент у Криму може активізувати як сепаратистські тенденції в інших державах, так і створити підґрунтя для силового приєднання спірних територій сильнішими у військовому плані гравцями. Порушуються права людини, а саме, зараз зареєстровані такі випадки, як залякування людей, викрадення активістів, патріотичних і звичайних громадян, позбавлення та посягання на майно громадян і держави. Порушуються також права на особисту недоторканність та недоторканність житла. Відбуваються переслідування українців і татар за національною та етнічною ознакою. Українців та інші нацменшини не можна виселяти з Криму, оскільки відповідно до міжнародного права, люди вільні вибрати своє місце проживання і володіти своєю власністю, житлом і т. д. Ніхто не може позбавити довільно українців, татар, вірмен житла, власності і т. д., навіть якщо вони опиняються в статус іноземців, відмовляючись приймати російське громадянство. Вони все одно мають право на своє житло, на власність, користуватися всіма правами, які передбачені міжнародним правом. Порушується також право на самовизначення людини. Фізичні особи мають право боротися за свободу та незалежність, вільно визначати свій політичний статус, без втручання ззовні, і здійснювати свій економічний, соціальний і культурний розвиток. Державотворення, вільне приєднання до іншої незалежної держави чи об'єднання з нею,

установлення будь-якого іншого політичного статусу, вільно визначеного народом, є формами здійснення цим народом права на самовизначення. Порушується право вибору на самовизначення корінних жителів, а саме кримських татар.

Військова агресія вважається міжнародним злочином проти світу і безпеки людства, анексія Криму є порушенням низки міжнародних договорів. Зокрема, порушені:

- Гельсінкський заключний акт 1975 року, про непорушність кордонів у Європі;
- Будапештський меморандум 1994 року про гарантії безпеки Україні;
- Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією 1997 р.;
- Договір між Україною і Російською Федерацією про українсько-російський державний кордон від 28.01.2003 (ратифіковано 20.04.2004);
- Кримінальний кодекс України, ч. 3 ст. 110 — посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.

Наслідки анексії для Росії:

1. Світова ізоляція.
2. Членство Росії у Великій Вісімці тимчасово призупинене, повернуто до формату Велика Сімка.
3. Введення економічних санкцій проти Росії.
4. Відтік капіталів із Росії і падіння курсу рубля.
5. Приєднання Криму за перший місяць, березень 2014, коштувало російському ринку 179 млрд. доларів.
6. Індекс RDX, в який входять на Лондонській біржі розписки російських компаній, просів за цей же час майже на 13%, що в перекладі на гроші означає втрату в 62,8 млрд. доларів.

Наслідки для Криму :

1. Зірвано курортний і посівний сезон в Криму.
2. Повітряним і морським суднам країн – що не визнали анексію Криму, заборонено приземлятися і заходити в його порти.
3. Станом на 07.05.2014 з Криму на материкову Україну виїхало 7723 осіб (не враховуючи військових).

Висновки. Є старовинний принцип, який походить ще з Римського права: «З неправомірного не може слідувати право». Тобто, неправомірні акти не можуть породжувати акти, які вважаються правомірними і законними. Тому силове відторгнення Криму від України не позбавляє її правового титулу на Кримський півострів, який юридично був, є і залишається частиною території української держави. Тим більше, як Україна, так і міжнародне світове співтовариство кваліфікувала кримський референдум як нелегітимний і не визнала його результат. Акти, які оформили анексію України - юридично нікчемні. Вони юридично недійсні з моменту вчинення цих актів з правової точки зору. У практичному плані це означає, що Україна має всі підстави вимагати відновлення свого територіального суверенітету щодо Криму і в майбутньому вправі прийняти в будь-який момент всі заходи по реалізації такої вимоги.

Ми повинні дивитися тільки вперед та чітко обґрунтовувати наше бачення, і стояти на позиціях щодо всіх дій, які повинні бути спрямовані на відновлення територіального суверенітету України.

Список використаних джерел

1. Аналітична записка "Щодо системних наслідків тимчасової окупації Криму в економічній сфері". Національний інститут стратегічних досліджень при президенті України.
2. Задорожній О.В. Російська анексія Криму. "Аналогія" з Косово? Міжнародно-правовий аналіз.

КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ, МЕТА ТА СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Христина Бойчук,

2 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Малиновська І.В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової

комісії професійної та практичної підготовки

(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми На сьогодні Конституція України є базою, фундаментом усього законодавства. Тому, коли Україна обрала проєвропейський вектор розвитку, постало гостре питання загальної реанімації законодавства країни. У результаті, Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 було схвалено стратегію сталого розвитку «Стратегія – 2020», де особливу увагу приділено меті та способам реалізації вітчизняної конституційної реформи. На основі визначення основних етапів конституційного процесу в Україні, проводиться аналіз розвитку відповідного масиву законодавства та порівняння останнього з напрацюваннями європейських держав. За результатами розгляду основних положень Конституції України та можливостей внесення змін до них, надаються рекомендації щодо проведення конституційної реформи, котра не суперечила б чинному в державі конституційному порядку.

Виклад основного матеріалу. Загалом, конституційний процес в Україні після набуття нею незалежності, умовно поділяється на чотири основні періоди, кожному з яких властиві свої особливості та специфіка:

1. (1991–1996 рр.) позначився здобуттям Україною незалежності, процесом підготовки проекту Конституції та прийняттям Конституції України 28 червня 1996 року;
2. (1996–2004 рр.) був, так би мовити, періодом реалізації Конституції України;
3. (2004–2014 роки) позначений початком процесу внесення змін та доповнень до Конституції України (конституційної реформи).

4. (з лютого 2014 року і триває до нині) після Революції гідності в Україні розпочався четвертий етап конституційної реформи. Даний етап, в першу чергу, передбачає прагнення передати більше владних повноважень громадам, оновити судову владу, посилити гарантії захисту прав людини тощо.

Питання конституційної реформи протягом існування незалежної Української держави виникало не один раз. До прийняття у 1996 році нової Конституції України воно зводилося до внесення змін і доповнень до старої конституції 1978 року, що діяла ще з радянських часів.

На сьогоднішній день чи не найбільш реалістичним виглядає лише один варіант розвитку конституційного процесу – визначення тих положень Конституції, які об'єктивно потребують змін, узгодження запропонованих змін до них між зацікавленими сторонами (між президентом, парламентською коаліцією та парламентською меншістю), проведення оцінки законопроекту про внесення змін до Конституції на предмет відповідності європейським стандартам, внесення його на розгляд парламенту та прийняття в порядку, який визначено Основним Законом. Реалістичність такого способу подальшого перегляду Конституції можна суттєво підвищити, якщо в ході підготовки відповідного законопроекту „винести за дужки” законопроектної роботи ті норми Конституції, які ускладнюють відносини між президентом, урядом та більшістю (кадрові питання, функції і повноваження Президента щодо виконавчої влади) і перенести увагу на ті її положення, щодо яких у разі перегляду може бути знайдений політичний компроміс.

В процесі удосконалення чинної Конституції слід більш чітко розмежувати повноваження та відповідальність парламенту, президента та уряду щодо формування та реалізації державної політики, змінити засади адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування (зокрема, запровадити триланкову систему адміністративного поділу, виключити з Конституції перелік областей, забезпечити повсюдність місцевого самоврядування, передбачити можливість створення районними та обласними радами власних виконавчих органів, ліквідувати районні державні адміністрації, провести розмежування повноважень між виконавчими органами обласних рад і обласними державними адміністраціями, спростити механізм делегування повноважень місцевому самоврядування, шляхом, наприклад, запровадження можливості делегування на основі адміністративних договорів тощо), запровадити інститут конституційної скарги, звужити обсяг депутатського імунітету, забезпечити дієвість інституту імпичменту. Навіть за умов внесення до Конституції нових змін об'єктивно постане потреба в приведенні у відповідність до чергових конституційних новацій всього масиву чинного законодавства, не кажучи вже про розвиток тих норм Конституції, які „не працюють” на практиці ще з 1996 року. Актуальними завданнями реформування правоохоронної системи також є удосконалення законодавства про адвокатуру, підвищення якості та доступності безоплатної правової допомоги. З урахуванням постійного зростання навантаження на Конституційний Суд України існує потреба в оптимізації порядку його роботи, зокрема – процедури підготовки справ до розгляду на пленарних засіданнях. Зрештою, існує потреба не лише у прийнятті законів, спрямованих на розвиток конституційних положень, але і в забезпеченні їхнього виконання.

Висновки. Підводячи підсумки, варто зазначити, що питання конституційного реформування для України залишається актуальним, а у зв'язку із подіями останніх років, стало конче необхідним і потребує комплексного вирішення.

Узагальнюючи ці та багато інших концепцій конституційної реформи, насамперед слід зазначити, що їхня багатоманітність тільки підкреслює важливість досліджуваного питання. Справді, предметом цієї реформи є конституція як основний закон, який має найвищий ступінь нормативності (обов'язковості) й юридичної сили, а її норми безпосередньо діють у національній правовій системі.

Для цього потрібно послідовно з дотриманням чинного конституційного порядку здійснити наступне:

– по-перше, провести суспільно-політичне обговорення майбутніх параметрів концепції оновлення чинної Конституції України;

– по-друге, прийняти у порядку, визначеному Розділом XIII Конституції України, Закон про порядок підготовки та перегляду Конституції України, а також привести у відповідність до Конституції України положення чинного Закону «Про всеукраїнський референдум».

Отже, з вищенаведеного можна прийти до висновку, що лише за таких умов можлива реалізація головного завдання конституційної реформи – трансформація Конституції України з основного закону державницького спрямування у основний закон громадянського суспільства, в якому права і свободи людини та інші загальнолюдські цінності не тільки проголошені, а й надійно захищені.

Список використаних джерел

1. Аналіз змісту та політико-правових наслідків конституційної реформи 2004 року.
2. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" від 12 січня 2015 року № 5/2015.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ОЧІКУВАНІ РИЗИКИ

Ліка Шегда,

2 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Малиновська І. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми Проблема децентралізації влади в Україні не є новою, проте залишається актуальною, оскільки за існуючої системи державотворення управління занадто сконцентроване в центрі, не вистачає ресурсів і, відповідно, функціонування виконавчої влади на місцях є не досить динамічним, спостерігаються суперечності між місцевими органами влади, і, як результат - відчуженість людей від неї. З огляду на це потребує вдосконалення та приведення у відповідність з Конституцією України правове регулювання цих проблем. Насамперед це стосується розвитку місцевого самоврядування, стратегічного планування, і особливо бюджетної політики держави.

Виклад основного матеріалу. В Україні на рівні регіонів і окремих територій владні органи мають різновиди, що відповідають двом видам децентралізації: демократичній та адміністративній. Адміністративна децентралізація влади (деконцентрація) проявляється в тому, що за державою зберігається право охорони та забезпечення загальнодержавних інтересів, які здійснюються через утворення централізованої системи відповідних органів державного управління та місцевих (місцевих державних адміністрацій, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади). Демократична децентралізація передбачає утворення органів місцевого самоврядування – рад відповідного рівня, що представляють інтереси мешканців певної території, причому між радами різних рівнів відносини субординації відсутні.

Модель державної влади, закріплена у нормах чинної Конституції, передбачає збалансовані відносини між такими владними інституціями, як Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України. Але вона засвідчила вже в процесі суспільної практики, що є неефективною для сучасної незалежної України, вимагає певних змін, орієнтовану передусім на людину як системоутворюючий чинник. Лише за наявності досконалого механізму може здійснюватися ефективно державне управління. Хоча місцеве самоврядування згідно з Конституцією України не входить до механізму державного управління, але в структурі повноважень цих органів є як самоврядні, так і делеговані повноваження органів виконавчої влади, надані їм законом. Нині в Україні спостерігається певне поєднання принципів державного управління та місцевого самоврядування. Відбувається делегування повноважень по горизонталі, замість чіткого розмежування сфери дії державного управління та місцевого самоврядування.

Міністерством регіонального розвитку та будівництва України розроблено Концепцію реформи місцевого самоврядування, метою якої є реформування місцевого самоврядування в Україні та підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних та дієздатних соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення і розрахована на період 2009-2015 років. Серед принципів функціонування публічної адміністрації можна виділити:

- 1) формування стабільної організації і діяльності виконавчої влади;
- 2) організацію професійної, політично нейтральної та відкритої публічної цивільної служби (служби в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування);

- 3) створення системи спроможного місцевого самоврядування;
- 4) зміцнення статусу громадянина у відносинах з органами публічної адміністрації;
- 5) гарантування підконтрольності публічної адміністрації політичній владі та суспільству. Однак, необхідні як теоретико-методологічні засади, розроблені за участю широкого кола фахівців, так і політичне підґрунтя для комплексного вирішення завдань реформування владних інститутів. Таким чином, децентралізація влади є ефективним знаряддям економічного розвитку – завдяки зусиллям незалежності місцевого самоврядування та підвищення його активності, зміцненню демократії на місцях.

Перевагами децентралізації є:

- 1) зміцнення демократичних процедур;
- 2) захист прав людини та її свободи;
- 3) підвищення ефективності органів місцевої влади завдяки передачі повноважень на місця;
- 4) удосконалення соціально-економічного розвитку.

Децентралізація вважається підґрунтям для впровадження нових стратегій, завдяки створенню нової системи управління та її нового адміністративного складу. Місцеве самоврядування більш ефективно у вирішенні власних проблем, ніж центральні органи влади. Тому децентралізація на місцевому рівні повинна забезпечити економічну свободу, яка дозволить підвищити соціально-економічний розвиток регіонів, привабити інвесторів, а також підвищити відповідальність влади. Водночас, не дивлячись на те, що децентралізація – це один із способів взаємовідносин між центром та регіонами, все одно треба пам'ятати про те, що у нас корумпована країна. Проте дуже важливим і болючим залишається питання: чи зможуть місцеві органи влади самостійно впровадити стратегії розвитку регіонів? В Україні існує багато депресивних територій, в яких неможливо створити фінансові самодостатні структури місцевого управління. Виходить, що такі регіони не зможуть обійтися без зовнішнього втручання, тобто без підтримки держави.

Висновки. Проблема вдосконалення місцевого управління, зокрема взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування, сьогодні залишається актуальною. Для ефективного розв'язання питань місцевого значення потрібна модель, яка б забезпечувала необхідну єдність державної влади з одночасною самостійністю територіальних громад. Все це переконливо свідчить про необхідність реформування публічної адміністрації в Україні.

Найбільш вдалою концепцією для України, на мою думку, є децентралізація влади. Основними перевагами децентралізації здійснення децентралізації державної влади є: прозорість і спрощення процесу прийняття рішень, покращання якості розгляду звернень громадян до органів влади, сприяння розвитку місцевих економік та стратегічному плануванню, більш цілеспрямоване використання видатків бюджету на місцеві першочергові потреби та ін. До недоліків можна віднести наступне: диспропорції і нерівномірність у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, гальмування реалізації державних програм на фоні надання більшого значення місцевим політичним пріоритетам, неузгодженість делегованих повноважень і обов'язків з ресурсами для виконання державних функцій та ін.

У загальному вигляді на нинішньому етапі необхідно встановити раціональні відносини між МДА та органам місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування має зберегти свої права з одночасним здійсненням частини функцій виконавчої влади. Межі взаємодії між цими органами та способи вирішення між ними конфліктів має встановлювати законодавство.

Список використаних джерел

1. Концепція реформи місцевого самоврядування.
2. Реформування публічної адміністрації в Україні: шлях до європейських стандартів // Актуальні проблеми європейської інтеграції: зб. статей з питань європейської інтеграції та права / [за ред. Д.В.Ягунова]. – Одеса: Фенікс, 2008. – Вип.4. – С. 133–144.

УСТАНОВЧІ ДОКУМЕНТИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Олександр Маланій,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Савчин Н. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової
комісії фундаментальної та спеціальної

підготовки (спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми. Проведення економічних і законодавчих реформ, закріплення права на підприємницьку діяльність призвело до збільшення кількості юридичних осіб в Україні. Питання законодавчого регулювання складу і змісту установчих документів суб'єктів господарювання стають все більш важливими. Актуальність даної теми полягає в потребі удосконалення чинного законодавства, що встановлює вимоги до установчих документів суб'єктів господарювання, приведення його у відповідність з поточними та перспективними вимогами ринкового середовища, що має відповідати потребам економічного розвитку держави, а також міжнародним вимогам.

Виклад основного матеріалу. Установчі документи грають визначальну роль у встановленні правового статусу конкретного суб'єкта господарювання, комплексу його прав та обов'язків, визначенні його відносин з засновниками та засновників між собою, встановленні інших важливих положень щодо його існування. Власне поняття "установчі документи" опосередковано вказує на те, що результатом їх складання і реєстрації в установленому законом порядку є створення відповідної "установи", тобто, в широкому розумінні, юридичної особи. На відміну від фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, що користуються універсальною право-дієздатністю (тобто здатністю займатися будь-якою діяльністю, яка не суперечить законодавству), юридичні особи, для яких характерна спеціальна правоздатність, характеризується тим, що вони мають право займатися лише тими видами діяльності, що зазначені в їх установчих документах.

Законодавство, крім поняття "установчі документи" вживає ще два поняття - "статутні документи", а також "засновницькі документи". Вони є ідентичними, проте як теорія, так і практика йдуть шляхом визначення таких документів саме як "установчих". Загальні положення щодо установчих документів суб'єктів підприємницької діяльності - юридичних осіб містяться у ст. 87 ЦК України, ст. 57 ГК України та ст. 8 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців". Відповідно до установчих відносять такі документи: 1) установчий акт; 2) статут; 3) засновницький договір; 4) положення. Наведений в Законі України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців" перелік установчих документів стосується всіх юридичних осіб як суб'єктів підприємницької діяльності, так і тих юридичних осіб, що такого статусу не мають. Стаття 57 ГК України до установчих документів додатково відносить рішення засновників про утворення суб'єкта господарювання [1].

Для юридичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності характерна наявність двох документів, що належать до категорії установчих - статуту та засновницького договору.

Статут суб'єкта господарювання повинен містити відомості про його найменування і місцезнаходження, мету і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством. Іншими словами, статут юридичної особи визначає її

структуру, види і напрями діяльності, порядок управління та інші питання діяльності власне суб'єкта підприємницької діяльності.

На перших загальних зборах засновники (учасники) майбутньої юридичної особи повинні вирішити ряд питань організаційного характеру. Тому рішення зборів засновників з цих питань (втім, як і з будь-яких інших) в обов'язковому порядку оформляються протоколом, який подається разом із установчими документами до органу реєстрації.

У засновницькому договорі засновники зобов'язуються утворити суб'єкт господарювання, визначають порядок спільної діяльності щодо його утворення, умови передачі йому свого майна, порядок розподілу прибутків і збитків, управління діяльністю суб'єкта господарювання та участі в ньому засновників, порядок вибуття та входження нових засновників, інші умови діяльності суб'єкта господарювання, які передбачені законом, а також порядок його реорганізації та ліквідації відповідно до закону.

На відміну від статуту, головним для засновницького договору є визначення всіх параметрів взаємовідносин між учасниками юридичної особи, насамперед майнового і організаційного характеру - їх прав та обов'язків, порядку внесення вкладів, порядку розподілу прибутків та збитків тощо. Деякі автори вважають, що засновницький договір і статут юридичної особи мають однакову юридичну силу, а тому вони затверджуються і змінюються в однаковому порядку. Проте у разі суперечності між положеннями засновницького договору і статуту, перевагу слід віддавати засновницькому договору. Останнє є вельми спірним. З одного боку, засновники, уклавши між собою на загальних зборах засновницький договір, висловили цим волю вищого органу управління юридичної особи. Але метою засновницького договору залишається регламентація відносин між засновниками суб'єкта підприємницької діяльності. А основним документом, яким регламентується діяльність юридичної особи, є статут, затвердження якого засновниками також відображає волю вищого органу управління юридичної особи.

З розвитком різного роду правовідносин, включаючи корпоративні, законодавець, щоб вдосконалити та полегшити їх регулювання, ввів ряд нововведень. Одним з них став модельний статут. Виходячи з загального визначення – це документ, який встановлює порядок організації і управління конкретного товариства і на підставі якого воно веде свою діяльність. Тільки найбільш важливим моментом є те, що цей документ (модельний статут) затверджується не власниками, а Кабінетом Міністрів. Модельний статут за бажанням учасників може бути взятий за основу при провадженні діяльності [2]. Використання модельного статуту значно відрізняється від звичного для всіх варіанту: 1) на підставі модельного статуту може здійснювати діяльність лише господарське товариство у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Ніякі інші організаційно-правові форми не можуть використовувати модельний статут; 2) модельний статут не подається для реєстрації і подальшого здійснення угод в друкованому вигляді. Це як будь-яка постанова Кабінету Міністрів, положення якого є публічними і можуть змінюватися лише ним; 3) модельний статут не містить відомостей про найменування компанії, її юридичну адресу, а також про склад учасників. Великим мінусом при роботі з модельними статутами є неможливість самостійно внести в них зміни. Вони вносяться лише Кабміном. Як показує практика, використання модельного статуту велика рідкість.

Висновки. Таким чином, нерозвиненість законодавства, що встановлює вимоги до установчих документів суб'єктів господарювання, постає на сьогодні серйозним стримуючим фактором розвитку господарської діяльності. Вдосконалення законодавства, що містить вимоги до установчих документів суб'єктів господарювання, є необхідним для забезпечення як господарської діяльності в цілому, так і конкурентоздатності суб'єктів господарювання України на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Цивільний право України // За заг. ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – Кн.1. – 736 с.
2. Цивільне право України: Загальна частина // І. А. Бірюков, О. Ю. Заїка, С. С. Бичкова. – 3-тє вид., змін. та доповн. – К.: Алерта, 2014. – 510 с.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ

Ігор Кріцак,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Савчин Н. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової

комісії фундаментальної та спеціальної

підготовки (спеціальність «Правознавство»)

Актуальність даної теми полягає у визначенні особливостей цивільно-правової відповідальності підприємницьких товариств різних організаційно-правових форм, а також підстави залучення до відповідальності учасників цих юридичних осіб. З огляду на притаманний цивільному праву метод юридичної рівності, вільного волевиявлення та майнової самостійності учасників цивільних відносин цивільно-правова відповідальність має забезпечувати належне виконання цивільних обов'язків з боку всіх без винятку суб'єктів цивільного права.

Виклад основного матеріалу. Здатність юридичної особи бути суб'єктом цивільно-правової відповідальності розглядається як вияв цивільної правосуб'єктності юридичної особи, в якому концентруються властивості її правосдатності, дієздатності та деліктоздатності. Соціальною передумовою правосуб'єктності юридичної особи, що уможливорює її участь у відносинах цивільної відповідальності на місці боржника, є такий рівень організаційної єдності організації, який зумовлює наявність у неї належних можливостей для здійснення власного волевиявлення, в тому числі – при вчиненні протиправних дій чи бездіяльності та дій, спрямованих на фактичне відшкодування завданої кредиторів (потерпілому) майнової чи немайнової (моральної) шкоди. Економічною передумовою цивільно-правової відповідальності юридичної особи є її майнова відокремленість (що найчастіше постає як майнова забезпеченість функціонування і відповідальності юридичної особи), яка найповніше втілюється в обов'язку суб'єкта відповідальності підтримувати у передбачених законом випадках належний обсяг власного майна, на яке може бути звернене стягнення за позовами кредиторів.

При визначенні загального правового статусу юридичної особи законодавець особливу увагу приділив питанням принципу її самостійної відповідальності за своїми зобов'язаннями. Зв'язок цього аспекту формування механізму цивільно-правової відповідальності підприємницьких товариств з родом їх основної діяльності доволі виразно конкретизовано у положеннях щодо формування та підтримання статутного капіталу акціонерних товариств (АТ) і товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ), що є чи найбільш поширеними організаційно-правовими формами підприємницьких товариств. Відповідно до статей 144 і 145 Цивільного кодексу України статутний капітал ТОВ і АТ визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів [1].

Другим яскравим прикладом конкретизації взаємозв'язку механізму цивільно-правової відповідальності підприємницьких товариств із родом основної діяльності цієї категорії правосуб'єктних організацій можна вважати встановлення додаткової відповідальності за боргами підприємницьких товариств із боку їх учасників, засновників. Про таку відповідальність йдеться у ч.1 ст. 119 щодо солідарної відповідальності учасників повного товариства за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить; ч.1 ст. 133 щодо солідарної відповідальності повних учасників командитного товариства за зобов'язаннями товариства всім своїм майном; ч. 2. ст. 140 щодо солідарної відповідальності за зобов'язаннями товариства з обмеженою відповідальністю у межах вартості невнесеної частини вкладу його учасників, які не повністю внесли вклади; ч. 2 ст. 151 щодо солідарної

відповідальності учасників товариства з додатковою відповідальністю у розмірі, однаково кратному для всіх учасників до вартості внесеного кожним учасником вкладу; ч. 2 ст. 152 щодо відповідальності акціонерів, які не повністю оплатили акції, за зобов'язаннями товариства у межах неоплаченої частини вартості належних їм акцій; ч. 2 ст. 163 Цивільного кодексу України щодо субсидіарної відповідальності членів виробничого кооперативу у розмірах та порядку, встановлених статутом кооперативу і законом.

Особливості вияву функції мінімізації майнових ризиків учасників підприємницьких товариств та відступів від винятково самостійної відповідальності юридичної особи значною мірою залежать від того, до яких форм об'єднання тяжіє та чи інша організаційно-правова форма товариства — до об'єднань капіталів чи до об'єднань осіб. Саме в об'єднаннях капіталу, найчастіше більш виразною формою котрих є акціонерні товариства, зазначена функція і, відповідно, принцип роздільної відповідальності учасників (акціонерів) та відповідної юридичної особи (ч. 3ст. 96 Цивільного кодексу України) втілюється найповніше. Тобто тут сповна здійснюється функція мінімізації майнових ризиків учасників.

У той же час на членів об'єднання осіб (повних та командитних товариств) та учасників організаційно-правових форм, які тяжіють до цих об'єднань (ТзДВ та виробничі кооперативи), поширюється той чи інший (усім належним учасникові товариства майном чи обмежений визначений законом або статутом юридичної особи обсягом) режим додаткової відповідальності за боргами товариств, в яких вони беруть участь. Таке розмежування не дуже істотне з погляду можливостей застосування субсидіарної відповідальності учасників юридичної особи, але воно є вельми значимим для встановлення режиму солідарної відповідальності учасників окремих організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб[2]. Наприклад, учасники повного товариства солідарно несуть додаткову відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить (ч. 1 ст. 119 Цивільного кодексу України). Тобто підвищені гарантії виконання зобов'язань цього товариства обумовлюються не тільки необмеженою додатковою відповідальністю, а й солідарністю відповідного обов'язку, що передбачає участь в повному товаристві принаймні двох осіб.

Організаційно-правова форма командитного товариства також має винятково союзний характер, але іншого типу, оскільки має поряд з учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть відповідальність за його зобов'язаннями всім своїм майном, у цьому товаристві є вкладники, котрі відповідальності за боргами не несуть, а тільки ризикують своїми вкладками у товариство. Натомість товариство з обмеженою відповідальністю та акціонерне товариство можуть «складатися» з однієї особи (ч. 1 ст.140 та ч. 4 ст. 153 Цивільного кодексу України). Учасники зазначених товариств, на відміну від повних учасників повного та командитного товариств не відповідають за зобов'язаннями відповідних юридичних осіб, а тільки несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах вартості своїх вкладів, що їм належать (ч. 2 ст. 140 та ч. 2 ст. 152 Цивільного кодексу України).

Висновки. Таким чином, механізм цивільно-правової відповідальності підприємницьких товариств відрізняє: 1) наявність сформованого у передбачених законом випадках статутного капіталу, що визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує забезпечення інтересів його кредиторів; 2) визначення широкого кола випадків притягнення до субсидіарної відповідальності за боргами підприємницьких товариств їх учасників.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України: Коментар // За заг. ред. Є. О. Харитонова, О. М. Калітенко. – Одеса: Юридична література, 2003. – 1079 с.
2. Примак В. Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: Монографія. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - С. 347.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДУ, ЗАПОДІЯНУ ДІЯМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Квітослава Симовник,

4 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Савчин Н. В.,

спеціаліст вищої категорії, голова циклової

комісії фундаментальної та спеціальної

підготовки (спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми інституту відшкодування шкоди полягає у тому, що на даному етапі розвитку України, як правової, демократичної та соціальної держави нажалі спостерігається зловживання владою, не дотримання чинного законодавства правоохоронними органами, а також їх помилок, що призводить до порушення конституційних прав громадянина. Громадяни, які є законослухняними, не повинні нести відповідальність за дії, які вони не скоювали, а також у випадку незаконних дій щодо них, вони повинні отримувати відшкодування.

Одними з перших дослідників інституту відшкодування шкоди, в тому числі і завданої незаконними діями правоохоронних органів, були О. О. Красавчиков та А. М. Белякова. Їхні праці є основним підґрунтям для науковців і практиків при вирішенні питань про відшкодування шкоди. Серед досліджень, виконаних в Україні, на особливу увагу заслуговують праці Д. В. Бобрової та С. Н. Приступи.

Виклад основного матеріалу. Головними завданнями правоохоронних органів є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян на засадах їх рівності перед законом, усунення порушень закону, відновлення порушених прав. Судові органи, здійснюючи правосуддя, на засадах верховенства права забезпечують захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства і держави.

Відшкодування шкоди заподіяної діями правоохоронних органів має свою специфіку. Ця специфіка полягає в тому, що не у всіх випадках незаконних дій скоєних правоохоронними органами може наставати відшкодування, а лише в тих, які передбачено законодавством. Наступною специфічною ознакою є те, що відшкодування здійснюється державою, а не правоохоронними органами.

Статтею 56 Конституції України передбачено, що кожен має право на відшкодування за рахунок держави матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Також відповідно до ч.5 ст.5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року кожен, хто є потерпілим від арешту або затримання всупереч положенням цієї статті, має забезпечене правовою санкцією право на відшкодування.

Особливістю даних правовідносин є суб'єкти, які завдають шкоду. Вони вказані в ст. 1176 ЦК України і ними є органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратура або суд. Відшкодування шкоди завданої правоохоронними органами відбувається за такі їх дії як: незаконне засудження, незаконне притягнення до кримінальної відповідальності, незаконне застосування запобіжного заходу, незаконне затримання, незаконне накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт.

Наявність однієї з цих умов ще не дає право потерпілому на відшкодування шкоди. За Законом України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» це право виникає у таких випадках:

постановлення виправдовувального вироку суду, встановлення обвинувального вироку суду чи іншому рішенні суду факту незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи(посади) та інших процесуальних дій, що обмежують чи порушують права та свободи громадян, незаконного проведення оперативно-розшукових заходів, закритті кримінального провадження за відсутністю події кримінального правопорушення, відсутністю у діянні складу кримінального правопорушення або невстановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи у суді і вичерпанням можливостей їх отримати, закриття справи про адміністративне правопорушення.

Якщо ж провадження закрито на підставі закону про амністію або акта про помилування, а також якщо потерпілий у процесі досудового розслідування або судового провадження шляхом самообмови перешкоджав з'ясуванню істини і цим самим сприяв незаконним діям і рішенням правоохоронних органів щодо нього, тоді право на відшкодування шкоди не виникає[1].

У разі смерті громадянина право на відшкодування шкоди у випадках передбачених законом, у встановленому законодавством порядку переходить до його спадкоємців.

Відшкодування шкоди за дії правоохоронних органів здійснює держава. Це обумовлено тим фактом, що вони діють від імені держави, держава бере безпосередню участь у створенні правоохоронних органів і відповідно держава бере на себе відповідальність за дії службових осіб. Не менш важливим є те, що саме у держави є більше можливостей щодо поновлення порушених прав. Відшкодування шкоди здійснюється за рахунок державного бюджету, незалежно від вини посадових осіб органів, що здійснюють правоохоронну діяльність.

Особливий порядок відшкодування шкоди закріплений у ч.5 ст. 1176 ЦК України відносно шкоди, завданої фізичній або юридичній особі внаслідок ухвалення судом незаконного рішення в цивільній справі. Для настання відповідальності за цією нормою необхідно встановити наявність в діях судді (суддів), які вплинули на ухвалення незаконного рішення, складу злочину за обвинувальним вироком [2].

Відповідно до Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» громадянину відшкодовується: заробіток та інші доходи, які він втратив внаслідок незаконних дій, майно, конфісковане або звернене в дохід держави судом, вилучене органами досудового розслідування, органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також майно, на яке накладено арешт, штрафи, стягнуті на виконання вироку суду, судові витрати та інші витрати, сплачені громадянином, суми, сплачені громадянином у зв'язку з поданням йому юридичної допомоги, моральна шкода.

Висновки. Дослідивши дану тему, можна дійти до висновків, що відшкодування шкоди регулюється цілою низкою нормативно-правових актів. Положення про відшкодування шкоди є досить застарілими і необхідно оновити правову базу для врегулювання даних правовідносин шляхом закріплення їх на законодавчому рівні. Здоров'я та життя, честь і гідність, законні права громадянина необхідно захищати. В умовах розвитку України як правової держави це необхідно здійснювати через органи правосуддя.

Список використаних джерел

1. Цивільне право України. Особлива частина : підручник // за ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, Р.А.Майданика. - 3-тє вид., перероб. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1176 с.
2. Цивільне право України : Навчальний посібник // За ред. Є.О.Харитоновна, Н.Ю.Голубєвої. - К. : Істина, 2009. - 280 с.

ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Тетяна Гладій,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Наконечна І. М.,

завідувач Юридичного відділення, спеціаліст

вищої категорії, викладач циклової комісії

фундаментальної та спеціальної підготовки

(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми полягає у тому що, Верховною Радою України були внесені зміни до Кримінального кодексу України (далі – ККУ), якими доповнено Загальну частину розділом XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». В результаті виникла потреба в з'ясуванні необхідності запровадження інституту кримінальної відповідальності юридичної особи в національне законодавство.

Виклад основного матеріалу. Юридична особа — це підприємство, установа чи організація, яка є суб'єктом права, здатна від свого імені набувати права і нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді, самостійно брати участь у правовідносинах.

Щодо визначення поняття заходів кримінально-правового характеру існує багато думок різних науковців. Однак в узагальненому вигляді заходи кримінально-правового характеру можна визначити, як передбачені ККУ (Загальною і Особливою частинами) засоби впливу на поведінку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Ідея запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб не є новою для науки кримінального права України. Вона була запропонована ще у 1993-97 рр. в одному з двох проєктів ККУ, які розглядалися Верховною Радою України I та II скликань. За результатами досить тривалого та неодноразового обговорення ця ідея не була підтримана ні представниками науки кримінального права, ні юристами-практиками, ні народними депутатами України. Вони не підтримали даний проєкт, що містив положення про відповідальність юридичних осіб, і прийняли проєкт Кодексу, в якому цей інститут був відсутнім. Підставою для такого рішення були чисельні аргументи, висловлені проти запровадження цієї новації, а саме те, що це нововведення суперечило загальним засадам та фундаментальним принципам кримінального права в цілому.

У 2009 році Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень». Це була перша спроба притягнення юридичних осіб до кримінальної відповідальності в Україні. Та все ж цей закон втратив чинність уже у 2010 році. Сфера дії даного закону була досить вузькою, оскільки охоплювала лише корупційні злочини. На юридичних осіб судом могли бути накладені такі види стягнень як штраф, заборона займатися певним видом діяльності, а також конфіскація майна та ліквідація юридичної особи.

Новою спробою притягнення юридичних осіб до відповідальності стало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб», який набрав чинності з 1 вересня 2014 року. Отож до юридичної особи від того часу можуть застосовуватися заходи кримінально-правового характеру.

Положеннями цього закону передбачається застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру, якими пропонується вважати (нова стаття 96-6 ККУ) штраф, конфіскацію майна та ліквідацію юридичної особи. При цьому підставою для застосування до юридичної особи цих заходів є вчинення її уповноваженою особою від імені

та в інтересах юридичної особи будь-якого зі злочинів, передбачених статтями, вказаними у розділі XIV-1 ККУ. При цьому під уповноваженими особами юридичної особи розуміються службові особи юридичної особи, а також інші особи, які відповідно до закону, установчих документів юридичної особи чи договору мають право діяти від імені юридичної особи.

На сьогоднішній день серед науковців триває дискусія про доцільність та можливість визнання юридичної особи суб'єктом злочину. З одного боку, у багатьох провідних країнах світу інститут кримінальної відповідальності юридичних осіб було введено досить давно. Це, наприклад, Велика Британія, Франція, Нідерланди, Португалія, Шотландія, Данія, Швейцарія. Однак, низка країн Східної Європи пішли іншим шляхом – їх кримінальне законодавство заперечує можливість нормативного закріплення інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб. Це, зокрема, Болгарія, Угорщина, Білорусія.

За чинним вітчизняним кримінальним законом суб'єктом злочину може визнаватися лише фізична особа, оскільки за ч. 1 ст. 18 ККУ суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність. Розглядаючи можливість закріплення інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб, необхідно узгоджувати це із іншими нормами як кримінального, так і інших галузей права.

Із прийняттям нового розділу в ККУ законодавцем було вжито поняття «заходи кримінально-правового характеру», а не «види покарань», як до фізичних осіб. Мабуть це пов'язано з тим, що покарання застосовується до фізичних осіб і його метою є не тільки кара, а й виправлення та запобігання вчиненню нових злочинів. Зрозуміло, що таке формулювання не можна використовувати відносно юридичних осіб.

Крім того, до юридичної особи неможливо застосувати певні види покарань, такі як, наприклад, обмеження чи позбавлення волі. Тому, законодавець визначив наступні види заходів кримінально-правового характеру: штраф, конфіскація майна та ліквідація. До юридичних осіб штраф та ліквідація можуть застосовуватися як основні заходи кримінально-правового характеру, а конфіскація майна – лише як додатковий. Та цей перелік, на наш погляд, можна б було доповнити і низкою інших заходів. Можливо, доцільно було б доповнити систему заходів кримінально-правового характеру такими їх видами як припинення діяльності юридичної особи або її структурного підрозділу на певний строк, позбавлення права займатися певною діяльністю на певний строк та судовий нагляд за діяльністю юридичної особи на певний строк.

Позитивним, на наш погляд, є те, що до юридичної особи можуть застосовуватися значно більші штрафи, порівняно з фізичними особами, оскільки саме економічні важелі впливу є найбільш ефективними в якості покарання до юридичних осіб.

Висновки. У розвинутих країнах вже досить давно розроблена та ефективно впроваджена теоретична та практична база для встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб. Для національного кримінального законодавства такий крок був би дійсно революційним. І хоча на даний момент існує багато суперечностей, ми вважаємо позитивним запровадження в новому розділі Загальної частини ККУ інституту застосування кримінально-правових заходів щодо юридичних осіб. Однак, якщо законодавець дійсно зацікавлений в ефективному його функціонуванні, необхідним є процес вдосконалення та узгодження нормативної бази в цій сфері. Адже виникнення прогалин, неточностей і непорозумінь аж ніяк не сприятиме неухильному дотриманню основних принципів кримінального права.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.
2. Михайлов О. О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА ФІЛОСОФСЬКА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВТАНАЗІЇ

Андрій Кулик,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Наконечна І. М.,

завідувач Юридичного відділення, спеціаліст вищої
категорії, викладач циклової комісії

фундаментальної та спеціальної підготовки
(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми. Право на життя чи на смерть вже протягом багатьох років є предметом для обговорення юристів і медиків, а також суспільства в цілому. В багатьох країнах світу зараз актуальною є тенденція щодо легалізації можливості застосування евтаназії. Однак у вітчизняній теорії кримінального права і в правозастосовній практиці визнається, що добровільна згода людини на позбавлення її життя не виключає протиправності й караності діяння і зазвичай кваліфікується за ст. 115 Кримінального кодексу України (далі – ККУ), як умисне вбивство.

Виклад основного матеріалу. Евтаназія – це діяння, яке свідомо і умисно вчиняється медичним працівником за неодноразовим і категоричним проханням невиліковно хворого з метою припинення фізичних страждань, що має результатом смерть пацієнта. Медицина виділяє пасивну і активну евтаназії. Пасивна евтаназія передбачає припинення надання медичної допомоги, що прискорює смерть пацієнта. Активна евтаназія передбачає введення пацієнту певних лікарських препаратів, які викликають швидку і безболісну смерть [1].

За чинним українським законодавством не визнається будь-яка форма евтаназії, зокрема, про це йдеться в п. 2 ст. 52 Основ законодавства про охорону здоров'я України, який забороняє пасивну евтаназію, а також в п. 3 ст. 52 цього нормативного акту, де забороняється й активна евтаназія. Проте в усіх цивілізованих країнах світу «убивство із співчуття» зберігається на практиці незалежно від того, дозволено воно законом, чи ні. Як вказує Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) в документі «Питання й відповіді про евтаназію» від 10.09.2003 року, декриміналізація евтаназії дозволить контролювати цей процес і обмежити його чіткими рамками закону. Адже тільки контрольовані процедури й чіткі правила застосування евтаназії покладуть край довільній системі, існуючій у багатьох країнах.

У деяких країнах евтаназія є легальною і закон чітко прописує умови та процедуру її застосування. Це, наприклад, Нідерланди, Бельгія, Фінляндія, Швеція, Ізраїль, Німеччина, США тощо. Однак в суспільстві питання застосування евтаназії не перестало бути дискусійним і потребує чіткої аргументації.

Аргументами «за евтаназію» є, на наш погляд, такі: 1) евтаназія дозволяє в повній мірі реалізувати право людини на життя; 2) права та свободи людини і громадянина визнаються найвищою цінністю в Україні; 3) евтаназія забезпечує реалізацію одного з основоположних принципів права – принципу гуманізму. Вона є гуманною, бо припиняє страждання і муки невиліковно хворого; 4) держава і суспільство мають визнати таке правове заради всіх, а заради тієї невеликої групи людей, які дійсно потребують його дотримання.

Не менш переконливими є й аргументи «проти»: 1) моральні та релігійні переконання; 2) психологічний аспект; 3) ймовірність тиску на фізично обмежених людей; 4) використання евтаназії як засобу вчинення злочинів.

Термін «евтаназія» грецького походження й означає «солодка смерть» («eu» — «добре», «thanatos» — «смерть») [2]. Спочатку в колах філософів-стоїків цим поняттям називали «гарну смерть», яка личить освіченій людині. В сучасному розумінні термін «евтаназія» набув значення медичного втручання з метою полегшення страждання хворого, включаючи також можливість прискорення смерті. Влучне, на наш погляд, визначення терміну «евтаназія» запропонував Папа Іван Павло II: «Евтаназія – це дія або бездіяльність,

що за своєю природою чи наміром виконавця спричиняє смерть з метою уникнути будь-якого страждання». Іван Павло II категорично виступав проти евтаназії, зокрема, зазначаючи, що це є серйозним порушенням закону Божого, як морально неприпустиме вбивство людської особи. У християнській, юдейській чи ісламській релігіях немає жодних розбіжностей щодо того, що власником життя людини є Бог.

Для проведення самої евтаназії можуть бути різні причини, наприклад: соціальні чи економічні (вбивство новонароджених дітей з вадами розвитку у древній Спарті), гуманні (спричинення смерті невиліковно хворим людям), а також ідеалізовані причини (щоб позбутися сорому чи осуду з боку громадськості, наприклад, через згвалтування). На сьогодні в світі розповсюджена так звана «евтаназія новонароджених», коли народжується дитина з вадами розвитку, то її просто залишають без їжі та підтримання життєво необхідних органів, таким чином, на думку деяких, позбавляючи її від майбутнього страждання та від тягара для батьків та суспільства.

«Піонером» у справі легалізації вбивства як милосердя 1941 року була Швейцарія. У 1984 році схожий закон ухвалили Нідерланди. Восени 2000 року виходить закон про легалізацію деяких форм активної евтаназії в Швейцарії. У 2002 році евтаназію дозволила Бельгія. В Україні евтаназію як допомогу в здійсненні самогубства, заборонено законом. Вчинення таких діянь кваліфікується, як умисне вбивство, а те, що винна особа мала на меті полегшити страждання невиліковно хворої людини, може враховуватися судом при призначенні покарання, як обставина, що його пом'якшує. В Італії, Ірландії, Угорщині та Норвегії евтаназію не тільки заборонено, за неї суворо карають. Зокрема в законах Норвегії є особлива стаття, яка передбачає покарання за виготовлення препаратів, які сприяли вбивству.

Враховуючи всі «за» і «проти», можна зробити окремі висновки щодо застосування евтаназії: 1) якщо немає потрібних ліків, пацієнт має право шукати порятунок в інших засобах, навіть якщо вони знаходяться на експериментальній стадії і їх застосування пов'язане з певним ризиком; 2) пацієнт має право перервати вживання тих ліків, очікувані результати яких потребують доопрацювання; 3) коли смерть є неминучою, незважаючи на всі вжиті засоби, пацієнт має право прийняти рішення про відмову від лікування, яке спричиняє безнадійне та болісне продовження життя.

З медичної точки зору евтаназія є правомірною щодо невиліковно хворих, паралізованих, пацієнтів, існування яких продовжується лише за допомогою життєзабезпечувальних медичних апаратів. Однак в Декларації про евтаназію, прийнятій 39-ю Всесвітньою медичною асамблеєю в 1987 році у Мадриді, зазначено, що евтаназія, навіть зроблена на прохання самого потерпілого чи на прохання його близьких родичів, є неетичним. Загалом світові медичні кола висловлюються проти активної евтаназії, що суперечить «Клятві Гіппократа», допускаючи можливість пасивної евтаназії.

З філософської точки зору евтаназія суперечить сучасним тенденціям, котрі полягають у ствердженні самовизначення свободи, бо вбиваючи себе, суб'єкт позбавляє себе свободи. Мораль та законність не тотожні. Інколи, те, що допускає мораль, може бути заборонено законом.

Висновки. Отже, легалізуючи повністю чи частково таке вже існуюче (в латентній формі) явище, як евтаназія, Україна зробить крок уперед до розбудови демократичної та правової держави. Проте слід звернути увагу й на те, що цей процес повинен бути поступовим і багатовекторним. Необхідно не лише створити нормативно-правову базу, але й забезпечити чіткий механізм реалізації евтаназії в Україні. Саме закон має встановлювати процедура та конкретні випадки, в яких реалізація цього права була б необхідною і доречною.

Список використаних джерел

1. Евтаназія – право на смерть: за чи проти? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoconsult.com.ua/evtanaziya-pravo-na-smert-za-chi-proti/>

ЗЛОЧИННА ОРГАНІЗАЦІЯ ЯК ФОРМА СПІВУЧАСТІ

Олександр Пушик,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Наконечна І. М.,

завідувач Юридичного відділення, спеціаліст

вищої категорії, викладач циклової комісії

фундаментальної та спеціальної підготовки

(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми обумовлена тим, що визначене поняття злочинної організації як форми співучасті, що характеризується найвищим рівнем суспільної небезпеки, не є досконалим, оскільки не враховує багатьох її ознак, які знайшли своє закріплення в теорії кримінального права та постановках Пленуму Верховного Суду України. Незважаючи на наявність численних спроб визначити цей соціально-правовий феномен, єдиної дефініції наукою на сьогодні так і не вироблено. І це властиво не тільки вітчизняній кримінально-правовій та кримінологічній наукам, які зіткнулися з цією проблемою порівняно недавно. Єдності у визначенні організованої злочинності немає ні в науці, ні в законодавстві країн, які ведуть з нею боротьбу протягом багатьох десятиріч.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 4 ст. 28 Кримінального кодексу України злочинна організація – це стійке ієрархічне об'єднання декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп. Ця форма співучасті у злочині є найбільш небезпечною. Тривалий час у нашій країні взагалі заперечували існування організованої злочинності типу «мафія». Пізніше викривлено визначали це явище, акцентуючи увагу здебільше на «бандитській» її стороні.

На наш погляд правильне формування поняття злочинної організації неможливе без дослідження такого явища, як організована злочинність. По-перше, організована злочинність – це не тільки сукупність «співтовариств злочинців», але і сукупність злочинів, що здійснюються даними співтовариствами, що прямо впливає з поняття «злочинність», розробленого кримінологічною наукою. По-друге, організована злочинність характеризується не тільки сукупністю співтовариств, але і лідерів злочинного середовища, які не входять до будь-яких співтовариств, не є їх членами, але відіграють ключові ролі в житті організованої злочинності. По-третє, організована злочинність завжди має однією з цілей своєї діяльності досягнення влади. Це може бути влада в якійсь одній сфері діяльності, але в кінцевому результаті – це досягнення і політичної влади.

Таким чином, основними параметрами, що визначають видову самостійність організованої злочинності, є: 1) її груповий характер; 2) участь в її функціонуванні лідерів маргінального середовища, що надає їй особливого, вищого статусу у порівнянні з іншими видами злочинності; 3) жорстке структурування, системна супідрядність елементів, що утворюють організовану злочинність, і осіб, які входять в неї; 4) неодмінна наявність лідера (керівника) або вузької групи лідерів (керівників); 5) нелегальний характер злочинної діяльності з постійним прагненням проникнення у сферу легального бізнесу з використанням «чорних» коштів і з привнесенням у нього злочинних методів діяльності; 6) організація системи власної безпеки з використанням методів розвідки, контррозвідки, створенням груп прикриття діяльності з числа корумпованих посадових осіб.

Зміст організованої злочинності полягає в тому, що вона є, по суті, системою життя порівняно великих прошарків суспільства. Внаслідок проникнення її у легальний бізнес до

сфери її діяльності включається все більша кількість громадян. Цей процес у свою чергу починає впливати істотним чином на більшість сторін життєдіяльності держави. За деяких умов цей вплив може стати визначальним.

Діяльність організованої злочинності може здійснюватись у трьох основних видах: 1) білокомірцевої (економічної) злочинності; 2) гангстерської (бандитської) злочинності і 3) терористичної злочинності. Однак такий розподіл має досить умовний характер, адже відбувається постійний процес видового зближення, взаємопроникнення, створення багатопрофільних формувань. У зв'язку з цим рольові функції членів злочинної організації можуть співвідноситися з посадами в легальних структурах, а їх діяльність розглядатися як робота, за яку виплачується заробітна плата. Тому організована злочинність є за своєю суттю формою обігу капіталу, здобутого злочинним шляхом, у сферах тіньової і легальної економіки із залученням в нього широких верств населення з використанням корупції та інших механізмів як злочинного, так і незлочинного характеру, здатних привести до збільшення капіталу або до прискорення процесу його обігу. Внаслідок цього організована злочинність набуває соціально-економічного характеру і політичного значення.

Висновки. Виходячи з вище вказаного, ми пробуємо встановити ознаки злочинної організації:

1) наявність в організації не менше п'яти осіб (кількісна, або об'єктивна ознака). Цей показник виводиться з розрахунку мінімальної кількості членів організації, необхідної для зайняття «посад» у структурі організованого злочинного об'єднання, без яких неможливе його функціонування;

2) наявність попередньої домовленості на здійснення злочинної діяльності. Ця ознака, за загальним правилом, не відрізняється від ідентичних характеристик, які розглядаються в інших формах співучасті за об'єктивною ознакою. Разом з тим вбачається, що для злочинної організації, крім загальної попередньої змови на вчинення злочинів, свідомістю співучасників повинен обов'язково охоплюватись факт їх участі саме в злочинній організації;

3) стійкість. Злочинна організація утворюється для вчинення низки злочинів і характеризується наявністю тісних зв'язків між особами, що входять до її складу. Цей зв'язок знаходить свій прояв у наявності спільного умислу, тісних особових зв'язків між членами групи, тривалістю існування;

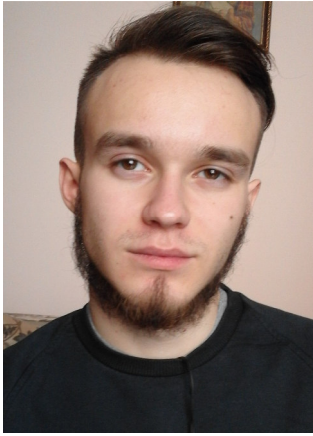
4) озброєність. Ця ознака притаманна злочинній організації, як і банді. Вона нічим не відрізняється від тих ознак, які протягом тривалого часу вироблені теорією для характеристики банди. З кримінологічної точки зору рівень озброєності злочинної організації, як правило, набагато вищий, аніж у банди;

5) структурність або ієрархічність. Ця ознака чи не найголовніша для встановлення злочинної організації. Вона вказує на її пірамідальну структуру, на верхівці якої перебуває керівник («дон», «батько»). Керівництво організацією він здійснює за допомогою свого радника, який контактує з керівниками загонів («капітанами», «бригадирами»). У підпорядкуванні останніх можуть бути керівники груп («лейтенанти»). Вони безпосередньо керують діяльністю рядових членів угруповання («биків», «торпед»). Діяльність груп, як правило, спеціалізована: одні займаються вимаганням, другі – наркобізнесом, треті – торгівлею зброєю і т. п. У найбільш організованих угрупованнях утворюються спеціальні групи (або виділяються конкретні особи), обов'язком яких є виконання вироків;

6) наявність спеціальної мети об'єднання, якою є вчинення особливо тяжких і тяжких злочинів. Спеціальна мета створення злочинної організації може полягати і в керівництві або координації злочинної діяльності інших членів злочинної організації, забезпеченні функціонування як безпосередньо цієї організації, так і інших злочинних груп.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року.
2. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів – К. : Атіка, 2004. – 488 с.

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА. ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Назарій Наконечний,

4 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Наконечна І. М.,

завідувач Юридичного відділення, спеціаліст
вищої категорії, викладач циклової комісії
фундаментальної та спеціальної підготовки
(спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми зумовлена тим, що ст. 120 Кримінального кодексу України (далі – ККУ), яка передбачає кримінальну відповідальність за доведення до самогубства, є відносно складною для кваліфікації порівняно з іншими злочинами. На практиці велика кількість таких діянь, взагалі не розглядається як злочини через високі статистичні показники самогубства в сучасній східній Європі та Україні в тому числі. Слідчі, які прибувають на місце злочину, в багатьох випадках при ознаках самогубства не розглядають варіант, передбачений ст. 120 ККУ. Тому важливо глибоко дослідити усі аспекти цього злочину, для того щоб на практиці можливо було ефективніше кваліфікувати цей злочин і скоротити число латентної злочинності саме за цією статтею Особливої частини ККУ. Також актуальність теми виявляється в багатогранності самого діяння, яке також має бути глибоко вивчене для правильної кваліфікації. Проблемним є і використання в диспозиції статті оціночних понять, які для точної кваліфікації потребують додаткового тлумачення.

Актуальною при розгляді цього злочину є також проблема визначення самого поняття самогубства і його психологічних та історичних особливостей.

Виклад основного матеріалу. Законодавець за характером і ступенем суспільної небезпеки, виходячи зі ступеня тяжкості злочину, фактично ставить знак рівності між умисним вбивством, вбивством через необережність і доведенням до самогубства. І це не випадково, адже зазначені злочини входять до однієї групи злочинів проти життя. Хоч самогубство чи замах на самогубство не визнаються караними за українським кримінальним законодавством і є особистою справою кожного громадянина, однак доведення до самогубства становить велику суспільну небезпеку. Потерпіла особа вимушена піти на такий крок і приймає фатальне рішення не самостійно, не через об'єктивно існуючі, як їй здається, нездоланні фактори, а внаслідок активного, інтенсивного негативного впливу іншої особи, за відсутності якого трагічного, частіше за все незворотного наслідку можна було б уникнути.

Ст. 120 Особливої частини ККУ визначає причини, які призвели до самогубства потерпілого. Ними є : 1) жорстоке поводження з потерпілим – нещадні, безжалісні, немилосердні, суворі, грубі діяння, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань (наприклад, мордування, систематичне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, позбавлення їжі, води, одягу, житла тощо); 2) його шантаж – погроза розголошення інформації, яку потерпілий бажає зберегти у таємниці; 3) примус до протиправних дій – фізичне чи психічне насильство, спрямоване на те, щоб змусити потерпілого вчинити правопорушення; 4) систематичне приниження його людської гідності – тривале принизливе ставлення до потерпілого (наприклад, постійні образи, наруга над ним) [1]. Перелік діянь, що є ознаками об'єктивної сторони доведення до самогубства є вичерпним. Однак для правильної кваліфікації вчиненого надважливим є їх однозначне тлумачення.

Відповідно не можуть кваліфікуватися за ст. 120 ККУ випадки самогубства чи замаху на самогубство внаслідок вчинення щодо потерпілого будь-яких законних дій (наприклад, правомірне звільнення з роботи), а також внаслідок розголошення хоча й таких, що принижують гідність особи, але достовірних відомостей, за умови, що вони повідомлялися не в образливій чи цинічній формі.

Оскільки доведення до самогубства містить матеріальний склад, то обов'язковою ознакою його об'єктивної сторони є також причинний зв'язок між суспільно небезпечними діяннями та наслідками, який теж потребує чіткого встановлення для правильної кваліфікації вчиненого.

Також при кваліфікації злочину не можна не враховувати психічний стан потерпілого до моменту вчинення самих діянь, які призводять до самогубства [2]. Важливо встановити той факт, що психічні та психологічні розлади, які призвели до того, що потерпілий позбавив себе життя, є наслідками саме тих злочинних діянь, що передбачені в диспозиції ст. 120 ККУ. Якщо ж потерпілий страждав на такі розлади до вчинення цих діянь, то кваліфікувати вчинене за ст. 120 ККУ буде неправильним, оскільки між суспільно небезпечними діяннями та наслідками у вигляді самогубства чи замаху на самогубство складно буде встановити причинний зв'язок.

Причини самогубства можуть бути різноманітні. Зазвичай самогубства відбуваються через порушення психіки, розлади особистості, соціальні проблеми, важкі соматичні захворювання. При психічному захворюванні може статися притуплення інстинкту самозбереження, порушення емоцій, розвинення фобій, імперативні галюцинації або важка депресія. Причиною самогубства можуть бути також надмірно важкі життєві умови. Іноді трапляються масові самогубства, коли з життя добровільно йдуть, наприклад, всі члени сім'ї або члени релігійної секти. Безробіття, фінансові проблеми або постійні невдачі в професійній сфері також є досить поширеними причинами самогубств. Найчастіше скоюють самогубства імпульсивні, емоційно нестійкі люди. Літні люди навмисно йдуть з життя через важкі хронічні захворювання, важких життєві умови, нестачу грошових коштів та ін.

Україна займає одне з провідних місць у Європі за кількістю самогубств. За даними Державного комітету статистики, на 100000 чоловік припадає 22 самогубства. Смерть від суїциду займає друге місце в Україні після природної смерті та смерті від зовнішніх причин. Основна причина, що викликає як втрату працездатності, так і спробу самогубства, згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я – це депресія. Офіційним джерелом зареєстрованих смертей від самогубств є відомості, що публікуються в щорічниках ВООЗ. В Україні більшість самогубців – це підлітки у віці до 14 років. Експерти також відзначають, що спробу вчинити самогубство найчастіше здійснюють молоді люди у віці від 14 до 29 років, що в переважній більшості живуть у розвинених промислових районах. Жінки вчиняють спроби самогубства в Україні частіше, ніж чоловіки.

Психологи оцінюють самогубство або замах на самогубство як вияв кризи особистості. Люди, що опинилися в безвихідній ситуації, намагаються таким чином вирішити проблеми.

Висновки. Отже, для кваліфікації такого злочину, як доведення до самогубства, важливим є комплексно врахувати весь спектр правових та кримінологічних чинників: як складу злочину, так і психологічного стану потерпілого. Дослідження цього є важливим для розмежування самогубств, які були вчинені в наслідок злочинних дій, і тих самогубств, які вчинялись через внутрішні переживання людини і не були спровоковані діяннями винних осіб. Враховуючи складну демографічну ситуацію, потрібно володіти правдивою картиною статистичних даних у цій сфері. Для цього необхідно скоротити кількість невідомих доведень до самогубства до мінімуму. Саме цьому, на наш погляд, буде сприяти вдосконалення процесу кваліфікації вчиненого за ст. 120 ККУ.

Список використаних джерел

1. Гусак О.А. Кримінально-правова характеристика доведення до самогубства: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Оксана Анатоліївна Гусак. – Одеса, 2014. – 22с.

2. Ващенко А.Г. Чи має значення для кваліфікації доведення до самогубства стан потерпілого під час заподіяння ним собі смерті? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/310.pdf

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ОКРЕМИХ РАЙОНАХ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ»: ПАНАЦЕЯ ЧИ ФІКЦІЯ?

Вадим Єдгаров,

3 курс, спеціальність «Правознавство»

Івано-Франківський коледж

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Науковий керівник – Квасниця С. М.,

спеціаліст першої категорії, викладач циклової комісії фундаментальної та спеціальної підготовки (спеціальність «Правознавство»)

Актуальність проблеми. Два роки тому український народ, вирішивши докорінно змінити свою долю, здійснив Революцію Гідності, щоб розпочати нове, справжнє європейське життя. Але ворог прийшов зненацька. Захопив Крим, значну частину Донецької та Луганської областей. Тисячі вбитих українських вояків, мільйони громадян України залишили свої домівки в окупованому Донбасі, втікаючи від війни.

В рамках так званих «Мінських домовленостей» Президент України подає на розгляд парламенту законопроект «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» [1]. Вказаний Закон прийнятий 16 вересня 2014 року і полягає в наданні особливого статусу терміном на 3 роки територіям, які не контролюють сили АТО. Прийняття Верховною радою даного закону сприймається суспільством неоднозначно: одні сприймають його як зраду державних інтересів, інші – єдиною можливістю повернути під контроль частину території України. Так чи інакше питання прийняття цього закону залишатиметься актуальним до повного вирішення питання окупації Донбасу.

Виклад основного матеріалу. Неможливо проводити аналіз Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» не виокремивши окремі основні його положення:

1. Вводиться особливий порядок формування органів місцевого самоврядування в частині Донецької та Луганської областей строком на три роки.

Про які саме населені пункти йде мова - в законі не сказано. Але, очевидно, що це території, які на даний момент контролюють незаконні збройні формування.

2. Держава гарантує амністію "учасникам подій на території Донецької та Луганської областей". Органам влади, а також підприємствам та організаціям всіх форм власності забороняється дискримінація та переслідування всіх осіб, які брали участь у цих подіях.

Учасникам яких саме подій гарантується недоторканість, що є підставою для амністії, яким чином відрізнити «учасника» від «не учасника» не зрозуміло.

3. Держава гарантує частині Луганської та Донецької областей повну свободу в питаннях використання мови. Зокрема, такі гарантії надаються російській та "іншим мовам".

Однак, при цьому немає жодної згадки про державну українську мову.

4. В частині Донбасу запроваджується особливий порядок призначення керівників органів прокуратури і судів. Зокрема, органи місцевого самоврядування зможуть впливати на відповідні кадрові рішення. Але чітка процедура не прописана.

5. Органи місцевого самоврядування окупованих частин Донбасу зможуть ініціювати підписання з урядом угоди про економічний, соціальний та культурний розвиток цих регіонів. При цьому, Кабінет міністрів зобов'язується розглядати такі ініціативи в 10-денний строк, після чого має надати відповідний проект угоди і стежити за її виконанням.

6. Держава зобов'язується надавати підтримку соціально-економічному розвитку окремих районів Донецької та Луганської областей. Для цього буде прийнятий окремий

закон, який затвердить особливий економічний режим господарської та інвестиційної діяльності в цій частині України.

Основна ж ціль – відновлення інфраструктури в зоні АТО, житлового фонду, залучення кредитів тощо.

7. Виконавча влада сприятиме в окупованій частині Донбасу налагодженню транскордонної співпраці з окремими регіонами Росії.

Однак, відповідні угоди про співпрацю укладатимуть місцеві органи влади, без участі Києва. Що, по-суті, є узаконенням участі Кремля в управлінні окупованої частини Донбасу.

8. В цій же частині Донецької та Луганської областей рішеннями сільських, селищних та міських рад буде створено загони народної міліції, які повністю відповідатимуть за правопорядок.

Така міліція буде підконтрольна місцевим громадам, а не Києву, як цього вимагає діючий закон "Про міліцію", і чи не означає це легалізацію незаконних збройних формувань?

31 серпня 2015 року під натиском Росії та Заходу Верховною Радою України в першому читанні внесено поправки до Конституції в частині децентралізації, що передбачають, зокрема, і легалізацію особливого статусу Донбасу. Ухвалення змін супроводжувалось кривавими сутичками під будівлею парламенту через скандальні пункти щодо Донбасу.

3 березня 2016 року питання щодо проведення виборів на Донбасі вже в I півріччі цього року ставилось на зустрічі міністрів закордонних справ «Норманської четвірки». Однак, через принципову позицію України, зустріч закінчилася безрезультатно.

В Україні закон «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» і поправки в першому читанні до Конституції України сприйняті суспільством неоднозначно.

Окремі експерти висловилися вкрай позитивно щодо їх прийняття вказуючи на те, що це дозволить відновити український суверенітет на територіях, підконтрольних нині т. зв. «ДНР» і «ЛНР». Так, за словами першого заступника голови Верховної Ради України Андрія Парубія, зміни до закону про особливий статус фактично нейтралізують загрозу проведення місцевих виборів «під дулами автоматів» [2].

Політологи вказують, що у випадку, якщо всі Мінські домовленості будуть виконані, закон про особливий статус дійсно буде працювати. «Ці регіони – будуть мати особливий статус. Хоча реформа децентралізації передбачає передачу місцевим органам самоврядування істотних повноважень, які сьогодні знаходяться в центрі, все-таки у окремих районів Донбасу цих повноважень буде більше. Це стосується економічної діяльності та кооперації із суміжними регіонами, в тому числі з Російською Федерацією, і більшої самостійності у проведенні культурної та соціальної політики, в тому числі мовної», – говорив політолог Вадим Карасьов. Більш того, експерт вважає, що якщо в регіоні пройдуть місцеві вибори за українським законодавством, на основі української Конституції, це остаточно поверне території до складу України. «Якщо там буде українська влада, це буде свідчити про те, що конфлікт завершений», – резюмував політолог [3].

Директор Центру політичних студій та аналітики, співзасновник громадського руху «ЧЕСНО» Віктор Таран, коментуючи Закон «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» зазначив, що він, в першу чергу, спрямований на проведення виборів, але російська сторона намагається знайти спосіб, щоб провести їх за своїми правилами. «Згідно попередньої версії закону, Україна повинна провести вибори в Донецьку і Луганську, але зараз ми фізично не контролюємо ці території, тому вибори там провести неможливо. Цей закон передбачає фактично відстрочку проведення виборів у часі. Зокрема, зазначено, що вибори відбудуться, але тоді, коли там не буде російських військ. Тому в принципі закон є правильним», – зазначив фахівець [4].

Слід зазначити, що позитивно коментуючи ухвалення Верховною Радою Закону «Про внесення зміни до статті 10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» і підписання його

Президентом України деякі політологи все ж сумніваються в можливості повноцінної реалізації даного Закону, посиляючись на протидію з боку «ДНР» і «ЛНР». «Ці закони все одно не вступлять в силу: сепаратисти не виконуватимуть їх – вони не погодяться на вибори за українськими законами. Закон прийнято більше для наших європейських партнерів», – сказав Володимир Фесенко [5].

Висновки. Чи досягне закон своєї мети? Чи відбудуться вибори на окупованих територіях? Адже Росія, сепаратисти ніколи не дотримувались Мінських угод. І їх мета, на мій погляд, одна – легалізувати «ДНР», «ЛНР», Захарченка, Плотницького і тому подібних, які вбили тисячі українських вояків, десятки тисяч сімей вигнали з рідних домівок, майже повністю знищили інфраструктури цих областей. Що після цього ми скажемо родинам загиблих, як повернемо людей до рідних домівок, а хто буде відбудовувати житла, заводи, фабрики, шахти?

Очевидно, що для проведення виборів за законами України необхідно припинити бойові дії з обох сторін, вивести іноземні війська з території України, роззброїти незаконні військові формування, взяти під контроль кордони України.

Як це виконати? За допомогою тиску на Росію заходом, введення на Донбас міжнародного миротворчого контингенту, відмови від Мінських угод та активізації силових дій з боку України і звільнення Донбасу силовою операцією, чи свідомим «замороженням» ситуації на десятки років...

Як бачимо, закон дає більше запитань ніж відповідей і з кожним днем гасне віра у швидке повернення ситуації у правове поле.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей».- Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 45, ст.2043

2. Рада приняла закон об особом статусе Донбасса и обращение в ООН и ЕС о введении миротворческой миссии// Civitas Вестник гражданского общества.- 17.03.2015.- Режим доступа: <http://vestnikcivitas.ru/news/3711>

3. Законы для Донбасса: особый статус только под украинским флагом и сентябрьская линия соприкосновения // Сегодня.ua.- 16.03.2015.- Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/politics/pnews/zakony-dlya-donbassa-osobyuy-status-tolko-pod-ukrainskim-flagom-i-sentyabrskaya-liniya-soprikosnoveniya-600206.html>

4. Россия ищет способ провести выборы в ДНР по своим законам – эксперт // Слово і діло. Головний сайт про політиків.- 18.03.2015.- Режим доступа: <http://ru.slovoidilo.ua/articles/8329/2015-03-18/rossiya-icshet-sposob-provesti-vybory-v-dnr-po-svoim-zakonom---ekspert.html>

5. Что на самом деле утвердила Рада, проголосовав постановление по Донбассу // Сегодня.ua.- 18.03.2015.- Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/ukraine/chto-na-samom-dele-utverdila-rada-progolosovav-postanovlenie-po-donbassu-600650.html>